

glasilo delavcev
sozd
rudarski elektro-
energetski kombinat
edvarda kardelja

Celje - skladišče

D-Per

539/1986

1119861046,12

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

december 1986

leto XXII

št. 12

srečno

**VSEM DELAVCEM, ZAPOSLENIM V SOZD RUDARSKI
ELEKTROENERGETSKI KOMBINAT EDVARDA
KARDELJA TRBOVLJE IN NJIHOVIM DRUŽINAM,
POSLOVNIM PRIJATELJEM, BRALCEM IN
SODELAVCEM GLASILA SREČNO, KRAJANOM IN
OBČANOM, SREČNO IN USPEŠNO LETO 1987!**

Božidar Jakac: Zima v Kočevskem Rogu.

Ob novem letu 1987

Leta 1986 ne končujemo v preveč zadovoljivih okoliščinah. Bolj kot pogled na opravljeno delo in uspehe v minulem letu je zopet pred nami problematika pokrivanja izgub, nastalih kot že vrsto let doslej v glavnem zaradi administrativnega poseganja v ekonomiko energetike. Pri tem seveda ne moremo mimo lastnih težav in nalog, ki se kažejo predvsem v prekomerni porabi materiala in delovnih moči za doseganje in preseganje zastavljenih proizvodnih ciljev.

Vse gospodarstvo v Jugoslaviji in Sloveniji pestijo približno enake tegobe, ki se kažejo predvsem v manjši učinkovitosti poslovanja in nižji akumulativnosti, torej v sposobnosti, da si zagotovi hitrejši razvoj. V tem so revirji še malo na slabšem zaradi strukture industrije, zato je potrebno tem večje spoznavanje in upoštevanje težav pri sosedih ter temu primerno naravnati svoje obnašanje. Ošabnost in domišljavost nekaterih ter razkazovanje svojega boljšega položaja, posebno pri pridobivanju nekaj višjega osebnega dohodka, pa če je še tolikokrat upravičen in družbeno verificiran, ni na mestu.

Delavce v REK — EK ceni ta družba zaradi požrtvovalnosti, skromnosti, predvsem pa kot vestne delavce in samoupravljalce.

Naj tako tudi ostane in na to je potrebno misliti vedno in upoštevati v našem obnašanju, pa naj si bo to na delu med seboj in v družbi, katere del smo.

V novem letu 1987 želim vsem skupaj samo jasno postavljene cilje, naloge in pogoje, pod katerimi bomo delali vse leto. Najmanj, kar želimo, je obračun za vse opravljeno delo šele na koncu leta. Ta obračun naj bo vsakodnevna naloga, ki omogoča spremembe, dopolnjevanje in opuščanje nalog, če ugotovimo, da tako kaže poslovna situacija.

Verjemimo še enkrat, da bo ta družba imela toliko moči, da energiji prizna mesto, ki ji v gospodarstvu gre kot tržnemu blagu, čeprav se zavedamo, da jo je kot skoraj monopolno dobrino potrebno družbeno naravnati in nadzorovati.

V zaostrenih pogojih gospodarjenja spoznavamo, in prav je tako, da so življenjski pogoji, v katerih delamo in živimo, odvisni od nas samih in vsako izboljšanje lahko temelji le na zviševanju produktivnosti dela, učinkovitosti poslovanja in pametnega samoupravnega odločanja o ustvarjanju in delitvi dohodka.

Prepričan sem, da delavci v kombinatu to zmoremo, zato ni na mestu črnoglednost v presoji bodočnosti. Če je ta bodočnost v naših rokah, odvisna od nas samih, potem te prilike ne bomo in ne smemo izpustiti, pač pa moramo ravnati tako, kot načrtujemo v odločitvah samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in poslovnih struktur.

Predvsem pa nam je potrebno za večjo učinkovitost dosti bolj dosledno spoštovanje sprejetih odločitev, predvsem pa strnitev vseh sil v kombinatu, ki želijo napredek, razvoj, boljše gospodarjenje in višjo stopnjo družbenega življenja. Socialistično in samoupravno naravnani družbenopolitični sistem socialistične demokracije nam ponuja to možnost. Izrabimo jo.

Vse delo, vsi napor in naprezanja pa služijo končno predvsem polnejšemu in

srečnejšemu življenju vsakega posameznika, njegovih najbližnjih ter družbi kot celoti.

V imenu poslovnega odbora kombinata Edvarda Kardelja se vsem delavcem zahvaljujem za opravljeno delo v letu 1986. Delavcem ter njihovim svojcem želim sreče in zadovoljstva v družinskem krogu ter uspehov in sreče pri delu v novem letu 1987.

Srečko Klenovšek

Novoletno povabilo na "čik" pred pričetkom dela v V. obzorju jame Ojstro.

(Foto: B. Klančar)

Kljub težavam z optimizmom v novo leto

Ob zaključku prvega leta v novem srednjeročnem obdobju lahko rečem, da je bilo to leto izredno razgibano in prežeto s prizadevanjem vseh delavcev v DO RRPS, da bi uresničili sprejete in dogovorjene naloge in cilje. Mar smo lahko z doseženim zadovoljni? Ne želim v tej kratki in splošni oceni izpostavljati že kronično in dolgoletno neurejene cenovne politike in dohodkovne razmere v energetiki, katerih ureditev je predpogoj za naše normalno poslovanje, pač pa želim izraziti oceno samo za delo, ki smo ga opravili v okviru celotne DO RRPS v tem letu. Lahko smo zadovoljni: premo-ga smo nakopali več kot preteklo leto, po toplotni vrednosti skoraj toliko, kolikor smo načrtovali. Premoga za široko potrošnjo, ki ga v Sloveniji najbolj manj-

ka, smo kljub nerealiziranim vlaganjem za dodatno proizvodnjo nakopali več, kot je bilo načrtovano z letnim načrtom, energetskega premoga pa je več kot dovolj, saj ga je na deponijah preko 400.000 ton. Skoraj vse načrtovane rudarske raziskave bodo izvršene, pa tudi večina z letnim načrtom predvidenih investicijskih vlaganj bo realiziranih. Načrtno in uspešno smo uvedli mehanizirane odkope v nekaterih jamah naših rudnikov in pripravili ob koncu leta poskusno odkopavanje za še nekatere odkope z najmodernejšo in našim jamskim razmeram prirejeno odkopno mehanizacijo.

Ko bi rad strnjeno ocenil rezultate našega dela, ne morem mimo težav, ki so se dobesedno kopičile v tem letu in

jih moram naštet, da bi lahko pravilno vrednotili dosežene rezultate, in sicer:

- preorientacija od prvotnega načrta pridobivanja energetskega premoga v pridobivanje kvalitetnih komercialnih vrst premogov je bila ena največjih sprememb, ki smo jih morali izvesti;

- izredne težave pri odpremi energetskega premoga zaradi polletnega izpada TET II in polne deponije pri TOL, kar smo reševali s kamionskim odvozom premoga direktno v Ljubljano na dodatno deponijo in na pomožno deponijo v Lakonci;

- praktično smo imeli v vseh premogovnikih večje ali manjše vodne vdore, ki smo jih sorazmerno hitro sanirali;

- bilo je tudi nekaj jamskih ognjev in požarov, ki so bili prav tako uspešno sanirani;

- izredno velike težave s pomanjkanjem delavcev s strani izvajalcev investicijskih del (RGD, GZL) so povzročale kasnitve,

- investicijsko odkrivanje Bukove gore za odkopavanje premoga na površinskem kopu Lakonca je bil pogoj ob sprejetju letnega načrta, investicija pa ni bila realizirana.

Vse težave pa ne smejo biti opravičilo za manjše storitve, ki so ponekod, ampak mora biti to opomin, da proizvodno delo v celoti bolje organiziramo in vse moderne tehnološke dosežke vključimo tako, da se bo to izrazilo predvsem v dvigu produktivnosti.

V letu 1986 smo v DO RRPS imeli tudi nekaj hujših nesreč na delu, še posebej boleča pa je bila izguba treh smrtno ponesrečenih delavcev v prometni nesreči pri prevozu na delo v RRP Laško in nesreča delavca s smrtnim izidom v jami RRP Zagorje.

V novem letu 1987 nas vse delavce v DO RRPS čaka v bistvu ena sama velika naloga — doseči moramo, da bomo vsi spoštovali in s tem pravilno cenili rjavi premog iz Slovenije. To pa v bistvu pomeni, da ne bomo odkopavali rjavega premoga za vsako ceno, ampak po ceni, ki je za slovensko družbo sprejemljiva. To lahko dosežemo, saj imamo dovolj raziskanega premoga, pripravljene kvalitetne programe za razširjeno reprodukcijo, ki jih je nujno potrebno dosledno realizirati; nenehno uspešno osvajamo nove moderne tehnologije, osip delavcev se je ustavil, za nami je krizno obdobje ob nenačrtovanem velikem izpadu delavcev z upokojitvijo. Sistematična investicijska vlaganja v zadnjih letih in naši tradicionalno marljivi delavci, povezani z racionalnejšo organizacijo dela, so porok za velik optimizem za uspešno delo v letu 1987.

Želim vsem našim delavcem in njihovim svojcem, kot tudi vsem poslovnim partnerjem veliko uspeha in osebne sreče v letu 1987!

Ivan Berger

Termoelektrarna Trbovlje ob novem letu

Po nekaj izredno uspešnih letih tako na področju proizvodnje kot po dosežkih pri obnovi naprav je bilo leto 1986 izredno uspešno. Kot da niso bili dovolj izredno zaostreni pogoji gospodarjenja, ki so se odražali v finančni nemoči celega elektrogospodarstva in premogovništva, smo imeli velike težave tudi na proizvodnem področju. Zaradi dolgotrajnega izpada bloka 125 MW bo proizvodnja dosežena le s približno 80 %. Kar zadeva potrebe po električni energiji, to pravzaprav s stališča sistema ni tako velik problem, saj je bila sorazmerno ugodna hidrologija, pa tudi poraba zaradi ugodnih vremenskih razmer ni bila visoka. Velik problem pa je to za samo delovno organizacijo in kombinat, odraža se v velikih količinah energetskega premoga, ki ga na obstoječi deponiji nismo mogli več uskladiščiti. Da bi bil problem še večji, premoga ni bilo mogoče voziti niti v Ljubljano, kajti tudi toplarniška deponija je bila prepolna zaradi izpada novega 50 MW bloka, ki bi moral v letošnjem letu že obratovati, pa ga Jugoturbina ni in ni sposobna spraviti v obratovanje.

Premog, ki je tako ostajal, smo morali začasno deponirati na Lakonci, pomeni pa vezavo velikih obrestnih sredstev. Za razliko od približno 60 000 ton premoga zalog, kakršne imamo običajno koncem leta, bodo znašale letošnje 200 000 ton. Okrog 50 000 ton premoga, kolikor ga je uskladiščeno na Lakonci, bomo uporabili za formiranje preizkusne deponije, na kateri bodo strokovnjaki iz Instituta M. Vidmar vršili meritve kot praktično podlago za izdelavo študije o vključitvi bodoče deponije premoga na tem mestu, v okolje, katero so zahtevali občani v Trbovljah ob lokacijskem soglasju za ta objekt.

Dolgotrajen izpad bloka 125 MW je povzročil turboagregat, s katerim imamo zaradi slabega dinamičnega stanja probleme pravzaprav ves čas, kar je v pogonu. Ker je to problem vseh agregatov 125 MW poljskega proizvajalca Zamech iz Elblaga, so v tej firmi že v lanskem letu pripravili dokumentacijo, na osnovi katere naj bi bili vsi agregati rekonstruirani, kajti nekatere nove turbine, ki so bile že modificirane z upoštevanjem obratovalnih izkušenj (pri nas v Oslomeju), z dinamičnim stanjem nimajo več problemov. Rekonstrukcija zajema zamenjavo enojnega ohišja srednjega tlaka z dvojnim, zmanjšanje števila ležajev turbine, zamenjavo vodnega tesnenja s parnim in še nekatere druge spremembe. Ko smo se obrnili na matično tovarno glede možnosti izvedbe rekonstrukcije, so nam povedali, da imajo od poljske vlade zahtevo za rekonstrukcijo štiriindvajsetih svojih tovrstnih agregatov, da pa so z

Jugoturbino iz Karlovca sklenili sporazum o izvedbi rekonstrukcij na agregatih v Jugoslaviji. Prva dva agregata, ki bosta leta 1988 rekonstruirana, sta plominski in trboveljski. Vso dokumentacijo bo dobavil Zamech, odlitki so že naročeni pri češki firmi Škoda, obdelavo in montažo pa bo vršila Jugoturbina. Nujno potreben poseg, ki ga moramo opraviti za naš agregat, zahteva 5 milijard din. Po temeljiti rekonstrukciji kotla pri tem bloku bo to eden zadnjih večjih posegov, ki so nujno potrebni za zagotovitev obratovalne pripravljenosti. Sicer pa je na osnovi rezultatov, v lanskem letu izvedenih profilaktičnih meritev, predvideno še nekaj posegov na tem bloku, predvsem na mlinih, transportu pepela itd. Vsi posegi pa so objektivna nujnost, saj se življenjska doba bloka približuje 100 000 obratovalnim uram, na takšno življenjsko dobo pa je računanih večina sestavnih delov. Vlaganja za podaljšanje življenjske dobe so smiselna, saj blok s porabo 10500 KJ/kWh (manj v SRS porabi le blok V. v TEŠ) ni tehnološko zastarel in lahko s primerno ceno premoga obratuje še vrsto let.

Vrsta doslej omenjenih obnovitvenih in vzdrževalnih posegov lahko sicer izboljša obratovalno pripravljenost starih naprav, vendar pa ne rešuje perspektive proizvodnje električne energije v Trbovljah. Zato bo nujno potrebno realizirati v vseh planih predvideno gradnjo TE-TO Trbovlje z vsemi vzporednimi objekti. Gradnja je nujna iz vidika nadaljnjega razvoja proizvodnje energije in premogovnikov, zlasti Trbovelj in Hrastnika, nujna, ker predstavlja kot centralni vir ogrevanja ukinitve lokalnih kotlan in individualnih kurišč v ozkih dolinah Trbovelj in Hrastnika, nujna pa tudi zaradi dogovorjene naslonitve na lastne energetske vire v SRS. Na ta dogovor zadnje čase v Sloveniji precej pozabljamo in se vse bolj želimo "nasloniti" na energetske vire, npr. v Bosni ali Kosovu, zaradi česar se kar ne moremo odločiti, ali bi sploh kaj pričeli graditi ali ne. Takšno zavlačevanje pomeni pri že sicer majhnih finančnih možnostih še dodatno zmanjševanje teh možnosti zaradi delovanja inflacije. Nasprotovanja za gradnjo TE-TO Trbovlje pa so očitno prisotna tudi med posamezniki v Revirjih, kljub temu, da smo se za gradnjo nesporno odločili v vseh planskih dokumentih. Demokracija pri odločitvi za take zadeve mora biti vsekakor prisotna, odraziti pa bi se morala v postopku sprejemanja planskih dokumentov, kjer pa je seveda težko biti proti, če pri tem nimamo pojma o nadomestnem ekonomskem potencialu namesto energetike in če ne vemo, kako bi sicer rešili ekološko Zasavja. Morda je ob tem potrebno

za vse, ki si prizadevajo na področju ekologije, še enkrat poudariti, da bo imela nova TE-TO Trbovlje vgrajene čistilne naprave za trdne delce in za žveplov dioksid, da bodo s primerno prirejenim zgovalnim procesom na minimum zmanjšani tudi dušikovi oksidi in da je z vrsto meritev dokazano, da Hrastnik in Trbovlje z žveplovim dioksidom najbolj onesnažujejo lokalne kotlarne (na Polaju je enkrat večja, kot je Pauker v TET), ki bodo prav tako, kot Pauker v TET, lahko ukinjene ob izgradnji centralnega energetskega vira.

Kljub nekaterim nespoštovanjem se bomo v našem kombinatu trudili, da do realizacije zastavljenih programov pride. Zato bomo v TET ustanovili investicijsko grupo, ki bo strokovno in bolj zavzeto, kot je bilo to doslej, dokazala, da vendarle nudimo optimalno rešitev razvoja energetike, seveda v skladu z možnostmi, ki jih nudijo energetske zaloge v Revirjih. Že v letošnjem letu bo noveliran investicijski program za osnovni pogonski objekt, pripravljena bo razpisna dokumentacija, drugo leto pa bomo povečali aktivnosti pri gradnji 110 kV stikališča in gradnji deponije na Lakonci. Končno je v Elektrogospodarstvu dogovorjeno, da se dokonča tudi doslej "zamrznjena" investicija na Kombi plinski elektrarni, kjer gredo trenutno h koncu dela na oljnem gospodarstvu, kjer naj bi po dogovoru z Zavodom za republiške rezerve že v letošnjem letu pričeli hraniti gorivo za to ustanovo.

Poleg prizadevanj na področju razširjene reprodukcije bomo v naslednjem letu posvetili posebno skrb zmanjševanju poslovnih stroškov na vseh nivojih in stroškovnih mestih. Zato že imamo dogovorjen pristop varčevalnih ukrepov, ki mora racionalizirati samo proizvodnjo, gospodarjenje s premogom in kurilnim oljem in zmanjšati udeležbo tujih firm pri vzdrževanju naprav in objektov. Na osnovi temeljite analize stroškov na vseh stroškovnih mestih moramo na najnujnejše omejitve porabljenega sredstva v naši delovni organizaciji, potem pa zahtevati racionalizacijo tudi v celotni reprodukcijski verigi. Vsekakor bo potrebno racionalizirati svobodno menjavo tudi s celo vrsto delovnih skupnosti, ki jih v naših asociacijah imamo.

Novo leto 1987 mora biti na področju gospodarjenja povsem v znamenju razčiščevanja potrebnega obsega posameznih vrst stroškov, ki vplivajo in koliko vplivajo na ceno kWh, predvsem v smislu objektivnega informiranja porabnikov. Ne smemo dopustiti, da se zaradi slabega informiranja, pri porabnikih ustvarjajo najrazličnejši komentarji o našem gospodarjenju, prav tako pa ne smemo prikrivati svojih neracionalnosti, če obstajajo. Prav gotovo še imamo "notranje rezerve" in izkoristili jih bomo v kar največji meri, toda porabnikom moramo povedati, da te niso niti približno tako velike, kot je letošnji izpad prihodka, ki bo znašal po oceni ob koncu leta 40 milijard din. Res

je, da bomo verjetno polovico tega pokrili s prerazporejeno amortizacijo, z dogovorom, da bomo sklade oblikovali iz prihodka v naslednjem letu in podobnimi odlaganji problemov gospodarstva, ki so se nakopičili v prihodku elektrogospodarstva in premogovništva, da bomo drugo polovico pokrili z zakonom o pokrivanju izgube. Vedeti pa moramo, da pomeni tak način to, da bomo rudarji in elektriki že 1.1.1987 za 20 milijard din v minusu, da bo med letom glede na podcenjeno energijo ta minus naraščal — do kakšnega obsega? Koliko pravzaprav lahko zdržimo — očitno to nekoga zanima, vendar je precej nesmotrno to preizkušati na elektrogospodarstvu in premogovništvu.

Delavci naše delovne organizacije, mislim pa da tudi celega elektrogospodarstva in premogovništva, si želimo, da nam družba prizna obseg prihodka, ki bo pokrival vsaj enostavno reprodukcijo ali pa toliko manj, kolikor objektivno lahko pokrivamo z "notranjimi rezervami", ki pa prav gotovo ne gredo v desetine odstotkov. Tak način bi temu sistemu prav gotovo vrnil moč iskanja racionalnih načinov gospodarjenja, ne pa kot sedanj, ki prav destimulativno vpliva na tovrstna prizadevanja. Upamo, da se bo v bodoče na tem področju kaj premaknilo.

Vsem delavcem v našem kombinatu in vsem bralcem glasila Srečno želim v novem 1987. letu precej več poslovnih uspehov, osebno pa zdravja in zadovoljstva.

Miro Florjanc

Rudarji smo se trudili, da bi dali čimveč potrebne energije

Za nami je izredno težko in dokaj uspešno leto, saj smo proizvodnjo po delavnem načrtu izpolnili predčasno, in to 12.12.1986. Izpolnitev je tem bolj uspešna zaradi izredno težkih pogojev rudarjenja. Ti so:

- neugodni montangeološki pogoji,
- občasni vdori vode,
- ogrevanje premoga,
- daljše pristopne poti na delovišča in večja globina,
- večkratne likvidacije širokih čel,
- neugodna kvalifikacijska struktura,
- pomanjkanje delavcev.

Vse to je povzročilo veliko dodatnega jalovega dela, dekoncentracijo delovišč in drugo. Tudi storitve so, glede na planirano, presežene.

K uspehu je pripomoglo naslednje:

- prizadevnost vseh članov kolektiva,
- nagrajevanje po delu in merjenje dela na vseh deloviščih, kar že vseskozi stimulatивно deluje na rudarja,
- uvedba koriščenja letnega dopusta preko celega leta (polovico dopusta se lahko koristi),
- zmanjšani izostanki,

- boljša organizacija dela,
- zmanjšanje zastojev pri jamski mehanizaciji, pravilna montaža elektrostrojnih naprav in preventiva.

Investicijska dela v jami smo izvajali v Južnem polju Kadunje in na prehodu skozi vodonosno prelomnico. Pri teh delih nastopajo izredne težave zaradi prisotnosti vode. Izdelano je kompletno pomožno črpališče in objekti izven jame: razširitev garderob in kopalnic za rudarje in nadzornotehnično osebje, objekt diesel-agregata s skladiščem goriva in maziva ter deponija premoga.

Raziskovalna dela v jami so potekala po planu. Sedaj GZL in Geoistraga Zagreb izvajata geofizikalne meritve nad vzhodnim delom Kadunje.

Do konca letošnjega leta nameravamo plan prekoračiti za 7 % oziroma 7.000 ton.

O pogojih gospodarjenja, ki so postali že tako nemogoči, da ni več nobenih izglelov, nima nobenega pomena količjak govoriti, saj so prav tako izključene vse možne zakonitosti gospodarjenja. Če pa

pogledamo ostale kazalce v okviru RRPS, posebej pa za naš TOZD so pogoji ugodnejši. Če ne bi bilo pomanjkanja trajnih obratnih sredstev, pa bi poslovanje še nekako speljali na zeleno vejo. Ocenjujemo, da bomo konec letošnjega leta zaključili z izgubo, enako kot je to bilo ob devetmesečnem poslovanju, torej izgube v zadnjem trimesečju ne pričakujemo, predvsem zaradi večje cene komercialnega premoga in poročuna za energetske premog za leto 1986.

Upamo, da bo družba našo nezavidno situacijo v premogovništvu razumela, saj smo se rudarji trudili, da bi dali več te potrebne energije tudi v dela prostih dneh ob izpolnjevanju vseh zadanih obveznosti.

Vladimir Breznik

Novoletno razmišljanje

Ob izteku leta se človek zamisli nad preteklim in v rahli napetosti pričakuje, kaj nas čaka v prihodnosti. Ko se zamisliš, kaj vse se je dogajalo v 180-letnem obstoju Rudnika Laško, kakšni vzponi, padci, zaprtja, višek — preko sedemsto rudarjev še v letu 1960, nato kratkoročne politične poteze, stagnacija rudnika in obsojba na postopno likvidacijo.

Da je bil rudnik ob pomoči širše družbe udeležen pri gradnji Tovarne izolacijskega materiala, v katero se je prekvalificiralo velik del mlajših rudarjev, da smo z razširitvijo postali TOZD v sklopu te tovarne, da smo po petih letih izstopili in postali enovita DO Rudnik Laško.

Da smo se v letu 1984 vključili v družino rudnikov DO RRPS. Sedanja TOZD je kolektiv dvesto desetih delavcev, ki se še vedno bori s problemi, izhajajočimi v glavnem iz preteklosti. Nesmiselno je tarnati za nazaj, treba je le smelo graditi naprej in se čim hitreje izkopati iz sedanjih težav.

V sklopu DO RRPS smo vse TOZD tesneje povezane, tudi več sodelovanja je prisotnega. Preko kolegijskih, strokovnih posvetov in sej se spoznavamo delavci med sabo, vendar pa mislim, da so naši stiki še vedno preveč pod prisilo nujnosti reševanja določenih problemov.

Morda sem preslab poznavalec razmer, vendar menim, da smo rudniki še vedno preveč zaprti vsak vase in pogrešam tisto pristno sodelovanje, ki šele potrdi in utrdi navezanost in občutek pripadnosti družini rudnikov.

V razgovoru z raznimi profili delavcev zaključiš, kako slabo se poznamo, saj marsikdo ne ve, kje je kakšen rudnik, kje ima upravno stavbo, kje ima kakšen obrat in podobno.

Zavedam se, da imamo vsi dela čez glavo, da imamo trenutno še dodatne postopke in sprejemanja nekaterih samoupravnih splošnih aktov, vendar mislim, da bi bilo lepo, da bi se občasno obiskovale posamezne skupine delavcev, pa naj si bo skupina kopačev, nadzornikov, finančnih delavcev, kadrovske delavcev ali vzdrževalcev, ki bi se pogovorili, se spoznali in si izmenjali svoje izkušnje. Mnogo zadev je lažje rešljivih, če lahko zavrtiš telefon: "Tone, kako ste pa vi rešili to in to?"

Predvidevam, da bi se na tak način ne samo spoznali, temveč tudi optimalno izboljšali način dela.

Verjetno bi se taka pobuda morala nasloviti na Konferenco sindikatov v okviru DO RRPS, ki naj bi zadevo ocenila in se odločila za sam pristop.

Avgust Ogrinec

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. XII. 1986

I. PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

Rudnik	načrt ton	doseženo ton	Razlika do plana (ton)	%
Hrastnik	269.472	282.393	+ 12.921	104,8
Ojstro	219.000	241.087	+ 22.087	110,1
RRP Hrastnik	488.472	523.480	+ 35.008	107,2
RRPT + RŠC	573.600	570.273	— 3.327	99,4
RRPZ	277.300	265.720	— 11.580	95,8
Lakonca	131.700	100.261	— 31.439	76,1
RRP Senovo	115.050	115.359	+ 309	100,3
RRP Kanižarica	114.762	120.683	+ 5.921	105,2
RRP Laško	38.350	23.680	— 14.670	61,7
SKUPAJ	1.739.234	1.719.456	— 19.778	98,9
GZL H	58.486	2.841	— 55.645	4,9
GZL Z	26.130	—	— 26.130	—
DO RRPS	1.823.850	1.722.297	— 101.553	94,4

2. PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE (MWh)

TOZD	načrt	doseženo	%
— PEE — PP	20.870	14.017	67,2
— PEE — N	516.610	402.768	78,0
— KE	—	1.989	—
DO TET	537.480	418.774	77,9

3. PROIZVODNJA OSTALIH PROIZVODOV — 30.11.

TOZD DE	letni načrt	doseženo	%
GRAMAT			
— kamnolom (m ³)	50.000	38.404	76,8
Avtoprevoz "Zasavje" (t/km)	—	cca 7.722.896	—
RRPZ			
— kamnolom (m ³)	75.000	79.279	105,7
RRPH			
— toplotna (MWh)	32.000	29.065,31	90,8

Erika Kavčič

Kako delati in gospodariti v letu 1987

V decembru letos so bile razmere na področju elektrogospodarstva in premogovništva izredno aktualna tema v razpravah med ljudmi širše v Sloveniji. Vse to se je povezovalo z obravnavo zakona o pokrivanju izgube. Komentarji so bili različni in so se med drugim nanašali na cene za premog in električno energijo, na osebne dohodke, na iskanje vzrokov in odgovornosti za tako veliko izgubo in drugo. Veliko resnice smo slišali, pa tudi enostranskih razlag in laži.

Tudi v kombinatu Edvarda Kardelja smo imeli vrsto strokovnih, samoupravnih in političnih razgovorov, na katerih smo analizirali razmere, iskali vzroke in se dogovarjali, kako bomo gospodarili v priho-

dnjem letu. V okviru družbenopolitičnih organizacij smo imeli najbolj celovite aktivnosti v Zvezi komunistov. Znano je, da smo v decembru imeli sestanke vseh osnovnih organizacij ZKS, kjer smo obravnavali družbenoekonomske razmere in samoupravno organiziranost v kombinatu in ustanovili smo konference Zveze komunistov na nivoju sestavljene in delovnih organizacij.

Kot rdeča nit na vseh razgovorih tako širše kot v našem kolektivu se je vlekle zahteva, da se končno že morajo urediti razmere na področju energetskega gospodarstva. Rešitev vidimo v tem, da tudi za premog in električno energijo začnejo delovati ekonomske zakonitosti, ki bi ob

znanih pogojih gospodarjenja in ustrezni ceni energije motivirale tako proizvajalce kot uporabnike k čim bolj racionalnemu gospodarjenju z energijo. Pri tem se moramo zavedati, da bo energija še dražja, posebno če bomo skozi ceno pokrivali vsaj stroške enostavne reprodukcije.

Drugo dejstvo je, da družba ni pripravljena več pokrivati vsakih stroškov za energijo. Tega se moramo zavedati, zlasti v našem kombinatu, kjer imamo visoke stroške pridobivanja pri proizvodnji premoga in električne energije in smo s strani družbe že kot prvi na udaru.

Prepričan sem, da se bodo v letu 1987, tudi na podlagi sklepov republiške skupščine, zgodile pomembne spremembe na področju elektrogospodarstva in premogovništva. Predvsem pričakujemo, da bodo v okviru gospodarstva in energetske politike SRS že v začetku leta znani pogoji gospodarjenja ter s tem podana konkretna projekcija cen energije oziroma definirana izguba kot posledica neurejenih cen. Za kombinat bo takšno poslovanje veliko težje in odgovornejše, saj ne bo konec leta nobenega naslova, ki bi mu poslali račune za izgubo, še zlasti ne za tisti del, ki bo posledica našega slabega dela in neodgovornega gospodarjenja. Torej družba zahteva in mi smo zainteresirani, da se takoj dogovorimo, kakšne kakovostne spremembe bomo vnesli v gospodarsko poslovanje kombinata v naslednjem letu.

Dosedanje razprave so dale v ospredje, da moramo celotno razporejanje dohodka, tudi sredstev za osebne dohodke, direktno povezovati z rezultati poslovanja v posameznih TOZD-ih in delovnih skupnostih. Tudi v družbenem dogovoru smo sprejeli, da bodo naši osebni dohodki rastli v odvisnosti od rasti v gospodarstvu in naše uspešnosti gospodarjenja. Ta zadnji

kriterij smo pri izračunih posameznih OD izpustili in obračunavali OD le s skupnim indeksom ne glede na dejanske rezultate v posameznih delovnih okoljih. To je demotiviralo dobre delavce in še bolj uspavalo slabe.

Mnenja sem, da bi morali že z januarjem 1987 izplačevati OD v vsaki TOZD in DSSS v odvisnosti od uspešnosti oziroma gospodarnosti, ki naj upošteva proizvodne rezultate, stroške in fizično produktivnost. To omogočajo že obstoječi pravilniki. Seveda bo tu mnogo odporov in priložnost je, da delavci kombinata sedaj na dejanjih dokažemo tisto, kar govorimo in zahtevamo od drugih pri razreševanju gospodarskih težav v naši družbi. Spodbuda so nam lahko izjeme v kombinatu, kot npr. rudnik Kanižarica, kjer že uporabljajo dober pravilnik stimulativenega nagrajevanja.

Na potezi so v prvi vrsti vsi strokovni in vodilni delavci, da pripravimo prave strokovne podlage ter na drugi strani samoupravni organi in vse DPO, da ustvarijo takšno klimo med delavci v kombinatu, ki bo omogočila nagrajevanje v odvisnosti od rezultatov in ne samo od RR, raznih dodatkov in prisotnosti na delovnem mestu. Za naslednje leto moramo za vsako OZD opredeliti proizvodne in druge cilje, stroške in rast storitev in skozi to vezati dejansko izplačane osebne dohodke.

Delim tudi mnenje z mnogimi delavci našega kolektiva, da je potrebno narediti takoj red pri izplačilih nadurnega dela, obračunu dopusta, jamskem in raznih drugih dodatkih. V SaS in drugih sklepih imamo določeno, kako pravilno postopati v takšnih primerih. Vendar nekateri to izgrajajo in povzročajo z nepravilnostmi in visokimi OD upravičeno razburjenje v kolektivu in širše. Odgovornost za odpra-

vo teh nepravilnosti nosijo samo vodilni delavci in delavski sveti.

Rezerve so tudi v delu strokovnih in drugih kreativnih delavcev. Zato je pomembno, da v letnih načrtih konkretnije določimo naloge, ki jih morajo opraviti ti delavci v okviru posameznih služb. Še posebno kritični moramo biti do tistih, ki organizirajo proizvodnjo ter delajo na investicijah in razvoju. Osebne dohodke in druge odgovornosti je treba vezati na pravočasnost in uspešnost opravljenega dela. Spomnimo se, koliko je kritik, da kasnimo z investicijami, da so drage, da ne dajo predvidenih učinkov itd. Kakšna bo naša perspektiva, koliko bomo konkurenčni in interesantni za družbo, je odvisno v mnogočem od tega, kako se bomo razvijali in kam bomo investirali. Tudi na področju investiranja so minili časi, ko smo mnogo vlagali in ni bilo potrebno polagati računov, če investicija ni dala pravih rezultatov.

V teh dneh smo imeli veliko razprav tudi o stranskih dejavnostih v REK-u. Sprejeli smo načelo, da bomo te dejavnosti razvijali le glede na potrebe osnovne dejavnosti (premog, elektrika in rudarsko investicijska dela) ter le izjemoma v večjem obsegu za trg, če bomo pri tem ustvarili nadpovprečen dohodek. Ostale dejavnosti pa bomo morali izločiti iz kombinata oziroma ukiniti njihovo proizvodnjo. Bojim se, da to v praksi ne bomo dosledno uresničevali, ker si še vedno delamo iluzije, da na premogu lahko preživimo še kaj drugega, plačala pa bo družba. Takšno potuho nam dajejo tudi v nekaterih občinah. To pa je neodgovorno in negospodarno početje in so perspektivno gledano vprašljive osnovne dejavnosti.

Naš premog je drag in zato ga moramo očistiti vseh nepotrebnih stroškov, se racionalno organizirati, učinkovito poslovati ter šele na tej podlagi od družbe zahtevati, da nam prizna višje stroške zaradi težjih pogojev pridobivanja premoga.

Spremembe moramo narediti pri zaposlovanju. Število zaposlenih v kombinatu povečujemo, v plane postavljamo nove potrebe po delavcih in končni rezultat je ta, da nam fizična produktivnost v zadnjih letih stagnira oziroma celo pada. Razmere so od OZD do OZD različne, kar potrjuje, da rezultati niso odvisni le od števila delavcev, ampak tudi od organizacije dela in sposobnosti delavcev. Da se bodo razmere na področju zaposlovanja spremenile, je potrebna večja motivacija in ekonomska prisila. Mnenja sem, da je osnovni kriterij pri zaposlovanju lahko le produktivnost. Dogovorili smo se, da bomo v naslednjem letu povečali fizično produktivnost za 5 odstotkov. To pomeni, da bomo lahko povečevali število zaposlenih le na neposredni proizvodnji in še to pod pogojem, če se bo dvigovala proizvodnja.

V stranskih dejavnostih in vseh drugih službah ob proizvodnji do samih DSSS pa moramo zmanjšati število zaposlenih,

Del lesnega skladišča DE Predelava jamskega lesa v tozdu Rudnik Trbovlje z novimi objekti in moderniziranim načinom priprave jamskega lesa. (Foto: B. Klančar)

in sicer po dogovoru najmanj na dvajset zaposlenih po enega delavca. To je možno izvesti na več načinov, kot npr.:

- nekatere stranske dejavnosti bi morali izločiti iz kombinata,

- končno izpeljati racionalno in učinkovito poslovanje na področju elektrostrojne dejavnosti in drugod po sprejeti delitvi dela,

- določena režijska in administrativno tehnična dela bi morali racionalizirati in jih po možnosti združiti ter pri odhodih v pokoj posameznih delavcev analizirati, če to delo lahko opravljajo drugi oziroma, če so možne prerazporeditve brez novih zaposlitev,

- na novo bi zaposlovali le izjemoma, in to obvezno le delavce, ki imajo vse potrebne strokovne in druge kvalifikacije itd.

Sploh bi morali v kombinatu bolj materialno in drugače stimulirati množično inovacijsko dejavnost, da bomo delavci tako kot doma stalno razmišljali in tudi predlagali, kaj v našem delu spremeniti, da bomo boljše delali, zmanjševali stroške in ustvarjali večji dohodek. V tej smeri moramo spremeniti pravilnike in se boljše organizirati ter vnesti v našo zavest in obračun, da so prihranki na osnovi inovacij, tehničnih izboljšav, izumov in drugih koristnih predlogov tudi sestavni del osebnih dohodkov.

V teh dneh smo si veliko povedali in izrečeno je bilo mnogo kritike na razmere v družbi, kot v lastnih okoljih. To je dober vzrok in motiv, da se vsak delavec v kombinatu, še posebno pa strokovni in vodilni delavci, aktivisti v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah samokritično ter pošteno obrnemo k sebi in analiziramo svoje delo in ugotovimo, kaj moramo spremeniti, da bomo dosegli boljše gospodarske rezultate. Zadal si smo si skupen cilj, da bomo v letu 1987 povečali produktivnost za 5%. Mnogi ljudje zunaj kombinata nam ne verjamejo, da bomo to dosegli, saj vedo, da je pri nas povprečna produktivnost padala v zadnjih letih. Analize kažejo, da so dani realni pogoji, da zaustavimo ta negativni trend in s povečanimi naporii vseh zaposlenih uresničimo gospodarske cilje za leto 1987. Pri tem je pomembno, da dajo v prvi vrsti svoj prispevek strokovno — vodilni delavci, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije in da takoj začnemo uporabljati ekonomske motive za doseganje boljših rezultatov.

Zaposleni v kombinatu so v preteklosti v težjih pogojih dajali družbi potrebno energijo in svoj prispevek k razvoju. Zato lahko s optimizmom gledamo na leto 1987. Prepričani smo, da bomo skupno z boljšim delom in še večjimi naporii dosegli načrtane gospodarske naloge.

Karel Vuković

Uspehi in problemi v TOZD IMD

Poslovno leto 1986 gre h koncu. Zato lahko ocenimo poslovanje za to obdobje, ker se gibanja posameznih postavk ne bodo bistveno odklanjala do zaključka leta.

Čeprav smo pričakovali in dejansko tudi doživeli velika neskladja na področju cen reprodukcijskih materialov, priznanja cen storitev in ovrednotenjem pogodbenih del, smo predvsem ob večjem angažiranju na prodajnem področju in z uvajanjem tehnološke obdelave ter planiranja proizvodnje dosegli poslovne rezultate, ki so nekoliko slabši od planiranih z vidika kompleksnosti medsebojnih sorazmerij posameznih kazalcev poslovanja.

Zaradi naraščanja inflacije preko predvidevanja oziroma planirane višine smo velikokrat izgubili občutek o realnih gibanjih na trgu.

Kljub vsem težavam lahko ocenim poslovanje TOZD IMD zadovoljivo s finančnega vidika, nezadovoljivo pa z vidika zasedenosti in strukture koriščenja proizvodnih kapacitet.

Vsem v sozdu je znano, da TOZD IMD opravlja storitve in investicijska dela za SOZD REK in izven njega. Razmerje glede obsega storitev za SOZD REK in izven sozda stalno niha, vendar ima tendenco zmanjševanja za SOZD REK. Vzroki za tako stanje so delavcem TOZD IMD znani, saj jih močno občutimo.

Kljub jasnim in nedvoumnim dogovorom s strokovnimi delavci TOZD premogovništva in komplementarnih dejavnosti še do danes ni na tem področju ničesar opravljenega, tako deluje TOZD IMD od leta 1984 v sklopu DO RGD nespremenjeno, čeprav je bila 1979 ustanovljena DO IMD s točno določenim namenom. Ta namen pa je bil v glavnem v naslednjem:

- da se DO IMD z vlaganjem finančnih sredstev usposobi za ekonomično proizvodnjo v okviru SOZD in izven njega,

- da se najde primerna lokacija, kjer bo zagotovljen trajen obstoj kolektiva;

- da se bodo v DO IMD opravljale storitve, ki ne spadajo v tekoče vzdrževanje v rudnikih, v primeru, da kapacitete za SOZD REK niso potrebne, pa opravljamo storitve in investicije izven SOZD.

Za realizacijo navedenih ciljev bi bilo nujno potrebno dohodkovno povezovanje in sporazumevanje na enakopravnih osnovah in dogovorjeni delitvi dela z drugimi TOZD.

Ker se IMD (razen SaS z nekaterimi TOZD, ki imajo elemente dohodkovnih povezav) ni vključil v drugostopenjski sporazum o pridobivanju in delitvi skupnega prihodka v SOZD REK, je ostala vloga TOZD IMD praktično nespremenjena, oziroma lahko trdim, da se čedalje težje vključujemo v pridobivanje dela v okviru SOZD REK. Za tako stanje pa niso krivi vodilni delavci in drugi delavci

TOZD IMD, ampak velika neenotnost v delovanju na področju Elektrostrojne dejavnosti, saj hoče vsak rudnik opravljati vse storitve, ne pa samo tekoče vzdrževalna dela (dogovor o delitvi dela na področju ESD v SOZD REK). TOZD-u IMD očitajo, da so njegove storitve izredno drage v primerjavi s storitvami, ki jih opravljajo delavci TOZD premogovništva. V ta namen je bilo izdelano za samoupravne organe TOZD premogovništva gradivo, ki dokazuje, da so cene storitev v obdobju enega leta narastle tudi za 700 % in da ti stroški močno vplivajo na stroške pridobivanja premoga.

Ta analiza pa je opravljena zelo enostavno, saj smo v TOZD IMD preverili te podatke in ugotovili, da so neresnični in o tem obvestili vse odgovorne delavce SOZD REK.

Neugodnost za TOZD IMD je tudi v tem, da ima v ceni storitev vkalkulirano amortizacijo in razširjeno reprodukcijo in so obveznosti iz dohodka kontrolirane z Druženim dogovorom SRS. Vključirana amortizacijska sredstva in sredstva za razširjeno reprodukcijo pa povečajo ceno storitev. Ta sredstva TOZD premogovništva pridobivajo na drug način in niso vkalkulirana v strukturi stroškov.

Kljub navedenim neenotnim kriterijem pri določanju cene delavnika so storitve v obdobju enega leta narastle v TOZD IMD za okoli 240 %.

Naj navedem še nekaj besed o koriščenju prostih kapacitet izven SOZD REK.

Na zunanem trgu (v Jugoslaviji in inozemstvu) se vključujemo preko poslovnih skupnosti RUDIS, DO STT, pa tudi samostojno brez posredništva. Uspešno opravljamo različna investicijska ali vzdrževalna dela. Trenutno smo samo v SSSR izvolili za cca 35 milijonov din elektroopreme, ki smo jo prevzeli v naši DE EIMD in bili od ruskih predstavnikov zelo pohvaljeni.

Pri pridobivanju pogodbenih del na investicijskem področju za SOZD REK se tudi ne držimo dogovora, da je s temi opravili potrebno pokriti najprej proste kapacitete TOZD IMD na osnovi dajanja ponudb enakopravno z drugimi DO izven SOZD. Na tem področju se počutimo tuji v lastni hiši, saj veljajo tu čudna pravila igre. Ponudbe dajejo za investicijska dela tudi TOZD v SOZD REK, ki niso registrirane za izvajanje investicij, z nerealnimi cenovnimi postavkami na račun drugih virov dohodka.

Tukaj so močno zastopani lokalistični interesi, ki so močnejši od ugodne ponudbe.

Navedel bi še mnogo problemov, ki so v glavnem odraz neizvedenih dogovorov v SOZD REK in osebnih interesov posameznikov, ki odločajo o ključnih področjih celotne asociacije.

V kolikor se razmere do TOZD IMD v bodoče ne spremenijo v okviru DO RGD

in SOZD REK, je vprašljiv nadaljnji obstoj te TOZD, tega stanja pa ni od delavcev TOZD IMD nihče predvideval, saj

je bila DO IMD ustanovljena tudi z obljubami o boljši bodočnosti za ta kolektiv.

Mihael Eržen

Osnove plana proizvodnje rjavega premoga v premogovnikih RRPS v letu 1987

Proizvodnja premoga je za leto 1987 planirana v višini 1.841.000 ton v 265 delavnikih. Jamska proizvodnja bo znašala 1.781.000 ton oziroma 6.720 ton na dan. S površinskega kopa Bukova gora načrtujemo 60.000 ton premoga v drugi polovici leta. Do takrat pa bomo morali zagotoviti vso potrebno dokumentacijo vključno s finančno konstrukcijo.

Razdelitev proizvodnje po posameznih jamah oziroma premogovnikih je prikazana v naslednji tabeli:

Jama oziroma premog.	t/leto	t/dan
Hrastnik	510.000	1.925
Kotno p. Hrastnik	70.000	265
Skupaj Hrastnik	580.000	2.190
Trbovlje	525.000	1.980
RŠC—Trbovlje	60.000	230
Skupaj Trbovlje	585.000	2.210
Zagorje	276.000	1.040
RŠC—Zagorje	30.000	115
Kisovec Zagorje	30.000	115
Skupaj Zagorje	336.000	1.270
Senovo	120.000	450
Kanižarica	120.000	450
Laško	40.000	150
PK Bukova gora	60.000	230
Skupaj:	1.841.000	6.950

Premogovnik Hrastnik bo proizvedel v jami Hrastnik 280.000 ton oziroma 1.055 t/dan, v jami Ojstro 230.000 ton oziroma 870 t/dan. Delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane pa bodo v Kotnem polju jame Hrastnik proizvedli 70.000 ton oziroma povprečno 265 t/dan.

Premogovnik Trbovlje bo proizvedel 525.000 ton oziroma 1.980 t/dan, RŠC v jami Trbovlje pa 60.000 ton oziroma 230 t/dan.

Z manjšimi površinski kopi **Ojstro**, **Blate** in **Retje** bomo pokrivali eventualne izpade jamske proizvodnje.

Premogovnik Zagorje bo proizvedel v jami Kotredež 235.200 ton oziroma 890 t/dan, v jami Dole 70.800 ton oziroma 265 t/dan, od tega bo proizvodnja RŠC znašala 115 t/dan oziroma 30.000 ton letno. V jami Loke v obratu Kisovec pa bo znašala proizvodnja v drugi polovici leta 30.000 ton.

Proizvodnja separiranega in kotlovnega premoga (s suhosejancem v Zagorju) v tonah:

Premogovnik	Separirani	Kotlovni suhosej. Zag.	Skupaj	t/dan (265 dni)
Hrastnik	442.460	67.540	510.000	1.925
K. p. Hr. — GZL	60.340	9.660	70.000	265
Trbovlje + RŠC	100.000	485.000	585.000	2.210
Zagorje + RŠC	136.000	170.000	306.000	1.155
Kisovec Zagorje	13.350	16.650	30.000	115
Senovo	120.000	—	120.000	450
Kanižarica	120.000	—	120.000	450
Laško	40.000	—	40.000	150
PK Bukova gora	15.280	44.720	60.000	230
Skupaj:	1.047.430	793.570	1.841.000	6.950

Metoda odkopavanja bo v Zasavskih premogovnikih in Laškem ista kakor v letu 1986. Višina odkopnih etaž bo znašala od 7 do 12 m, razen v jami Loke, kjer bodo odkopavali s splavnim zasipom in bo znašala višina etaže 3m.

Na premogovniku **Senovo** bodo v

vzhodnem delu jame, kjer obstoja nevarnost vodorov vode in blata, odkopavali s 5 m visoko etažo, druge pa z normalno, 10-metrsko etažo.

V **Kanižarici** bodo odkopavali premog II., III. in IV. sloja po projektu enotne odkopne metode, izdelane v letu 1986.

Razmerje med proizvodnjo z odkopov in priprav v premogu bo naslednje:

Premog. oziroma jama	Pripr. prem.		Odkop		Skupaj
	ton	%	ton	%	
Hrastnik	18.000	4	492.000	96	510.000
K. p. Hr. — GZL	5.000	7	65.000	93	70.000
Trb. + RŠC	40.460	7	544.540	93	585.000
Zag. + RŠC	22.000	7	284.000	93	306.000
Kisovec—Zagorje	3.000	10	27.000	90	30.000
Senovo	6.120	5	113.880	95	120.000
Kanižarica	14.670	12	105.330	88	120.000
Laško	10.900	27	29.100	73	40.000
Jame skupaj:	120.150	7	1.660.850	93	1.781.000
PK Bukova gora			60.000	100	60.000
Skupaj:	120.150	—	1.720.850	—	1.841.000

Etažne proge bomo izdelovali strojno s strojem F6-A na vseh deloviščih, kjer bodo to dopuščale jamske prilike, druge pa ročno.

Širokočelne odkope bomo podpirali s klasičnim podporjem, hidravličnim podporjem Salzgitter, SHP Marrel-Hydro oziroma Stephanoise in številnim hidravličnim podporjem Kloeckner-Becorit.

Premog bomo na odkopih pridobivali v podkopnem delu z razstreljevanjem in ročnim nakladanjem ter s pridobivalnimi stroji Ravageuse in ESA-60-L, premog iz nadkopnega dela pa pridobivali po odstreljevanju v zadnjem mejnem oknu.

Plan proizvodnje po vrstah premoga:

Sortimani	ton
kosi	102.230
kocke	106.980
oreh	140.820
grah	96.680
zdrob	224.980
prah	289.240
medprodukt	86.500
kotlovni	652.620
suhosejani	140.950
Skupaj:	1.841.000

Investicije in raziskave

Raziskovalna dela kakor tudi vsa investicijsko odpiralna dela bodo potekala

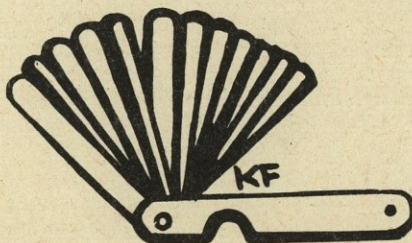
po že sprejetih programih oziroma anek-sih k tem programom.

Prav tako bomo po programu nabavili vso potrebno domačo in uvozno opremo.

Plan proizvodnje po kurilni vrednosti za leto 1987 po posameznih jamah oziroma premogovnikih:

	tone	GJ/t	TJ
Hrastnik	510.000	12,10	6.171,00
GZL Hrastnik	70.000	12,10	847,00
Trbovlje + RŠC	585.000	9,94	5.813,87
Zagorje + RŠC	306.000	11,91	3.644,46
Kisovec Zagorje	30.000	11,91	357,30
Senovo	120.000	14,87	1.784,40
Kanižarica	120.000	12,436	1.492,33
Laško	40.000	16,50	660,00
PK Bukova gora	60.000	11,19	671,64
Skupaj:	1.841.000	11,65	21.442,00

Premogovnik	rudniška	TOZD
Hrastnik	2,20	2,02
Trbovlje + RŠC	3,50	3,40
Zagorje + RŠC	1,76	1,40
Senovo	1,43	1,06
Kanižarica	1,45	1,25
Laško	1,09	0,88
DO RRPS	2,17	1,87

Pomenek pred odhodom na delo v jamo rudnika Hrastnik.

(Foto: B. Klančar)

Produktivnost in storilnost v premogovnikih

storitve v t/del

Premogovnik oz. jama	priprava prem.	odkopna	jamska
Hrastnik	3,00	16,00	2,60
Trbovlje + RŠC	3,30	15,50	4,20
Zagorje + RŠC	3,00	8,80	2,25
Senovo	2,00	8,10	2,27
Kanižarica	4,35	7,50	2,05
Laško	2,96	5,40	1,50
SKUPAJ	3,25	11,92	2,75
GZL Hrastnik	3,00	10,00	3,70 x
Kisovec — Zagorje	3,00	6,00	4,20 x

x revirska storitev

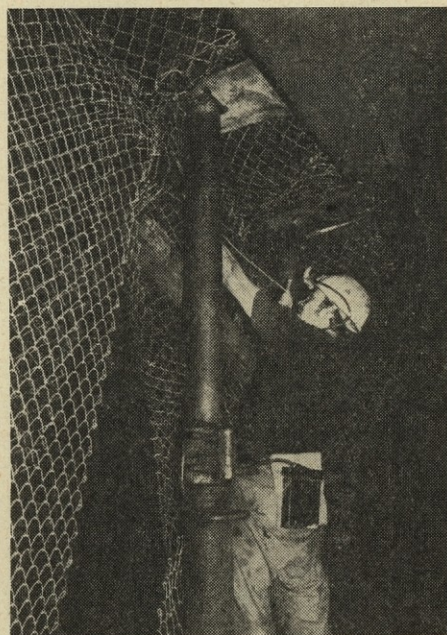
Storitev GJ/delavnik je navedena zaradi tega, da bi zmanjšali vpliv izplena, ki vpliva na storitev t/del.

Za doseganje oziroma preseganje plani-

ranih storitev bo potrebno čim večje uva-janje hidravličnega podpora kakor tudi odkopnih strojev na vseh premogovnikih, kjer obstajajo za to pogoji.

Nameščanje zaščitne mreže na čelu Tere-zija II. polje, kota 150.

(Foto: B. Klančar)

Storitve v GJ/delavnik

Premogovnik	Odkopna	Jamska	Rudniška	TOZD
Hrastnik	193,6	31,5	26,6	21,4
Trbovlje + RŠC	150,4	40,7	34,0	33,0
Zagorje + RŠC	104,8	26,8	21,0	16,7
Senovo	119,0	33,8	21,3	15,8
Kanižarica	93,3	25,5	18,0	15,5
Laško	85,8	23,1	16,5	14,0
SKUPAJ	138,90	32,0	25,3	21,8
GZL Hrastnik	121,0	revirska storitev		44,8
Kisovec Zagorje	71,5	revirska storitev		50,0

Normativi za osnove potrošnje materiala na enoto proizvoda:

vrsta materiala	les	krajniki	razstrelivo	na 000 t vžigalniki
Premogovnik	m ³	m'	kg	kom
Hrastnik	11	600	153	400
Trbovlje + RŠC	8	1.100	120	400
Zagorje + RŠC	15	700	410	780
Senovo	10	1.258	461	880
Kanižarica	10	2.700	240	584
Laško	28	725	278	904
Skupaj	11	1.080	164	456

Vrsta materiala	hidr. olje	jekl. podp.	el. energ.	drenaž.k. vrtine
Premogovnik	kg	kg	kwh/t	m
Hrastnik	56	2283	44	30
Trbovlje + RŠC	50	1751	19	8
Zagorje + RŠC	55	2239	132 ^x	5
Senovo	25	2083	50	5
Kanižarica	—	1730	30	110
Laško	—	2000	35	5
SKUPAJ	46	2044	52	21

^x v normativu je upoštevan pričetek obratovanja glavnega črpališča na VIII. obzorju jame Kotredež v juniju 1987.

Stalež na dan 30.11.1986 in plan delovne sile za leto 1987

TOZD	Plan 86	30.11.1986	Razlika 30.11.1986 Plan 1987
Hrastnik	1281	1061	1170 + 109
Trbovlje	856	870	869 - 1
Zagorje	995	933	1127 + 194
Senovo	524	493	521 + 28
Kanižarica	515	443	515 + 72
Laško	224	205	224 + 19
Separ. prem. Trb.	523	418	490 + 72
RŠC	185	209	191 - 18
DS SS	151	151	156 + 5
SKUPAJ	5254	4783	5263 + 480

Pomembnejša problematika

V letu 1987 bo še vedno primanjkovalo predvsem izkušenih rudarjev. Zato bo potrebno še nadalje vključevati na raziskovalno odpiralnih kakor tudi proizvodnih delih delavce iz RGD in Geološkega zavoda Ljubljana. Problem pomanjkanja kvalificirane delovne sile bomo še nadalje reševali z organiziranjem seminarjev za kopače in učne kopače.

V letu 1987 ne nameravamo tako kakor leta nazaj obratovati na proizvodnji premoga ob sicer z letnim planom predvidenih prostih dneh.

Zračenje in ukrepi proti škodljivim vplivom so zadovoljivo urejeni in v letu 1987 ne predvidevamo bistvenih sprememb. Za izboljšanje zračenja jame Dole predvidevamo v Zagorju izdelavo nove ventilatorske postaje, v Trbovljah izdelava

vo Franciška ventilatorske postaje za zračenje Franciška polja. V Hrastniku pa povečanje obstoječe ventilatorske postaje za jamo Dol.

Za hitre in večje intervencije v primeru jamskega ognja bo potrebno na centralnem mestu v DO RRPS imeti naprave za gašenje jamskih ognjev oziroma intervencijske črpalke za primer vdora vode.

Problematika vdorov vode in blata se bo še naprej nadaljevala. Praktično bo potrebno v vseh jamah izvajati že vse do sedaj znane ukrepe za preprečevanje vdorov. V tem letu pa izdelati projekte za odkopavanje z zasipom oziroma za odkopavanje z utrjevanjem stropa za območja, kjer preti nevarnost vdorov vode in blata.

V letu 1987 bodo izvedene določene spremembe pri prevozu premoga kakor tudi materiala na posameznih premogovnikih. Pri skupnem prevozu na SPT bo to-

rej v začetku leta pričelo poskusno obratovati B zračališče, izstočasno pa bodo vključeni v obtok 3 m³ vozički. Za zagotovitev prevoza povečane proizvodnje na SPT bo potrebno vložiti dosti naporov za doseg polne obratovalne sposobnosti tako skupnega prevoza kakor tudi separacije. Na premogovniku Trbovlje bodo v drugem kvartalu izvršili preizkus prevoza materiala in ljudi z lokomotivo Bedia. Na premogovniku Senovo pa bodo preusmerili prevoz premoga po novi transportni poti, prevoz potrebnega materiala in ljudi pa bo z EVP in diesel lokomotivo. V Zagorju, v jami Kotredež, bodo preusmerili prevoz premoga na VIII. obzorje, od tu pa s transportnimi trakovi po vpadnikih na VI. obzorje.

Za povečanje debelih vrst komercialnega premoga bo potrebno stalno urejanje presipnih mest, kakor tudi bunkerjev rovnega premoga. Z istim namenom bomo nadaljevali z izboljšanjem "glave" odkopnih bobnov, da bi na tak način pridobili čim več debelih vrst premoga.

V premogovniku Trbovlje bodo odkopavali premog na enem čelu z novim podporjem Becorit, kjer je omogočeno pridobivanje premoga iz podkopnega in nadkopnega dela le na en transporter, montiran ob čelni fronti. Prav tako bodo preizkusili transporter, ki ne bo imel pogona na čelu, ampak v transportni progi, korita pa bodo med seboj povezana z 90° segmenta.

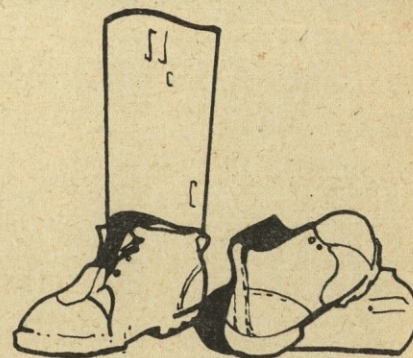
Za nemoteno proizvodnjo premoga bo potrebno na SPT ter na premogovnikih Zagorje, Senovo in Kanižarica urediti deponije, predvsem za deponiranje energetskega premoga.

Nadaljnje odkopavanje premoga na PK Bukova gora bo potrebno rešiti, da bomo lahko pridobili nadaljnje ugotovljene količine premoga.

Ta čas odprte zaloge v premogovniku Laško in Kanižarica ne bodo zadostovale za celoletno odkopavanje, tako da bo potrebno forsirano odpreti zaloge v drugih poljih.

V jamah RRP Slovenije predstavlja velik problem tudi raziskanost premogovnih nahajališč, kar povzroča kasnitev dokumentacije in s tem odpiranja oziroma priprave slojišč.

Franc Selan

Program raziskav za leto 1987

Program raziskav premoga za leto 1987 v Rudnikih rjavega premoga Slovenije je izdelala skupina za raziskave v Delovni skupnosti skupnih služb v DO RRPS v sodelovanju z vodstvenimi tehničnimi službami na posameznih rudnikih premoga in z Geološkim zavodom Ljubljana. Program je bil izgotovljen 12. novembra 1986.

Omenjeni program geološko — rudarskih raziskav premoga je bil obravnavan in sprejet najprej na 6. redni seji odbora za razvoj SOZD REK EK, dne 14. novembra, nato pa še na:

- odboru za premog in uran Splošnega združenja energetike, dne 17. novembra;

- skupni komisiji programskega sveta za premog in uran pri Republiški raziskovalni skupnosti in odbora za premog in uran pri Splošnem združenju energetike, dne 19. novembra;

- komisiji za premog in uran odbora za plan in razvoj na posebni samoupravni interesni skupnosti za elektrogospodarstvo in premogovništvo SR Slovenije (ISEP) dne 2. decembra.

Za naš program raziskav so po cenah iz letošnjega zadnjega kvartala predvidena potrebna sredstva skupaj 8.387.375.000 din. Predvideni vir financiranja:

7.137.375.000 din so energetska sredstva in 1.250.000.000 din lastna sredstva.

Od potrebnih energetskih sredstev za realizacijo predvidenega programa raziskav so nam odobrili kot prvi obrok 4.000.000.000 din ali 56%. Zato smo izdelali plan najnujnejših raziskav, ki je prirejen na odobreno vsoto in ga imenujemo prva prioriteta. Tega bo ponovno obravnaval naš odbor za razvoj, dne 22. decembra, in nato še delavski svet SOZD REK EK, dne 29. decembra 1986.

RRP Zagorje

Prihodnje leto bomo v jami Loke nadaljevali začetno raziskovanje slojišča premoga pod 5. obzorom pod zagorskim prelomom, da bi vsaj delno odgovorili na vprašanje o nadaljnji usodi jame. Poskušamo se držati projekta raziskav, ki predvideva smerno progno iz konca prečnika RP-51-0 proti zahodu in proti vzhodu in šope vrtin iz proge na vsakem profilu. Profili so izdelani v smeri sever — jug na vsaki celi stotici.

Najprej je potrebno sanirati prečnik RP-51-0 in vrtalno komoro, da bi lahko zavrtali predvideno 300 m globoko vertikalno vrtino. Nato je bilo predvidene 200 m smerne proge v smeri proti severozahodu in jugovzhodu. Na konceh proge bi izdelali vrtalni komori in zavrtali iz vsake komore po dve vrtini: eno poševno proti jugu in eno vertikalno. Te raziskave so le del projekta raziskovalnih del, potrebnih za raziskavo južnega krila glavne loške kadunje pod 5. obzorom.

Po 1. prioriteti je predvidena samo sa-nacija raziskovalnega prekopa in komore ter vertikalna vrtina iz te komore. Nato bomo izdelali 130 m smerne proge, komoro ob koncu te proge in eno vrtino iz te komore.

Po programu sta bili predvideni še dve po 1000 m globoki vrtini med naseljem Loke in bivšo gostilno Bregar. Vendar za to zaenkrat ni sredstev. S tema vrtinama smo nameravali ugotoviti nadaljevanje premoga zahodno od jame Loke.

Na območju Kotredeža smo nameravali raziskovati njegovo severno krilo s površine in iz jame. Raziskovalna vrtina s površine je zaenkrat odpadla, program raziskav iz jame pa bo okmjen. Predvideno je bilo 200 m prekopa iz P-60-S proti severu v isti liniji, kot je izdelan prekop v južno krilo. Vendar je ostalo denarja iz prve prioritete le za 105 m prekopa.

Iz sredstev prve prioritete bomo zavrtali v Savsko polje le 1340 m raziskovalnih vrtin, od skupno predvidenih 2240 m, in 1230 m raziskovalnih vrtin v Plesko polje. S temi vrtinami bomo del zalag premoga v teh dveh poljih prekategorizirali iz vrste C1 v vrsto B.

RRP Hrastnik

Raziskovalna dela, predvidena v jami Ojstro in jami Dol, so povsem izpadla iz prve prioritete. V njej je ostal le del raziskav, predvidenih v jami Hrastnik.

V jami Hrastnik smo dali v 1. prioriteto nadaljevanje raziskav južnega dela slojišča premoga, kjer dosedanje raziskave kažejo na precej močno tektoniko v tem območju. Zato ga je potrebno čimprej temeljito raziskati, ker se pripravljamo na odpiranje obzorja na koti 0 po krovni varianti. Iz drenažne proge po vodonosnem

Rudarji pri delu na vpadniku s kote 150 na koto 140 v polju Terezija II.

(Foto: B. Klančar)

RRP Trbovlje

Predvidene so bile raziskave s površine in iz jame. V AB polju smo nameravali izdelati štiri vrtalne komore, iz katerih naj bi zavrtali 1250 m raziskovalnih vrtin.

Tudi v Savskem polju smo nameravali izdelati štiri vrtalne komore in iz njih zavrtati 700 m raziskovalnih vrtin.

S temi vrtinami smo hoteli v AB polju povečati zaloge premoga, v Savskem polju pa prekategorizirati zaloge premoga iz vrste C1 v vrsto B. Vendar so izpadle iz 1. prioritete.

Tudi pri predvidenem vrtanju s površine v Savsko polje je izpadla skoraj polovica vrtin.

apnencu na koti 90 bomo izdelali dve vrtalni komori. Iz njiju in iz tretje komore, iz katere že letos vrtamo prvo poševno vrtino, bomo prihodnje leto izvrtali še 1100 m raziskovalnih vrtin.

RRP Laško

V tej jami so raziskave nujno potrebne zaradi skoraj popolnega izčrpanja do sedaj znanih zalag premoga. Pred štirimi leti smo pričeli z izdelavo novega obzora na koti 196, ki je približno 60 m pod nivojem Glavnega rova. Prečniki s tega obzora dajejo obetavne perspektive, saj je novo obzorje zajelo srednji, najbolj obetavni predel skoraj 6 km dolge jame Laško. Smerna progna po novem obzoru, ki je iz-

delana severno od nahajališča premoga, je dolga 1 km.

Letos smo že pričeli z raziskovalnim vrtanjem. Laščani so si nabavili vrtalno garnituro Diamec — 251, s katero vrtajo do 100 m dolge raziskovalne vrtine z lastno, letos usposobljeno vrtalno ekipo.

V decembru pa so iz konca prečnika v Zahodnem polju I pričeli vrtati hrastniški vrtalci z vrtalno garnituro Longyear — 38 prvo dolgo raziskovalno vrtino.

V letu 1987 bodo iz sredstev po prvi prioriteti izdelali še dve vrtalni komori: eno na koncu prečnika v Zahodnem polju III in drugo na koncu prečnika v Vzhodnem polju. Iz vseh treh vrtalnih komor bodo izvrtali še ostalih šest dolgih vrtin. Skupna dolžina teh vrtin bo okrog 965 m.

Poleg tega je predvideno, da bodo z vrtalno garnituro Diamec izvrtali skupno 5000 m raziskovalnih vrtin.

Iz prve prioritete so izpadle samo celotne predvidene raziskave Kuretno polja, ki smo ga nameravali raziskati z vrtinami z nivoja Glavnega rova. Tu je potrebno izdelati iz severne stene Glavnega rova dve vrtalni komori. Iz njiju bi izvrtali deset vrtin, skupne dolžine okrog 735 m. Od teh bosta dve vrtini vertikalni in ju bomo vrtali z večjo vrtalno garnituro, ostale vrtine pa z Diamecom.

RRP Senovo

Na koti 52 bomo podaljšali smerno raziskovalno progo po apnencu proti polju Dol še za 150 m. Iz obstoječega dela te proge bomo na ordinati 7650 izdelali vrtalno komoro št. 5. Iz te komore in že narejenih komor ob tej progi je predvidenih sedem poševno navzdol usmerjenih vrtin, skupne dolžine 900 m. Zahodno od komore št. 1 na koti 52 je predvidena 100 m dolga smerna proga po krovnem laporju. Izpod vnožja transportnega vpadnika, ki je na koti 52, je predvidena prečnica proti jugozahodu in vpadnik s kote 52 na koto 0, dolžine 200 m. Iz dna vpadnika na koti 0 je predvidena prečnica proti severovzhodu, dolžine 50 m. Vsi ti objekti so predvideni v litotamnijskem apnencu.

V prvo prioriteto smo sprejeli izdelavo komore št. 5 iz vseh sedmih raziskovalnih vrtin.

Potem je tu še izdelava prečnice proti jugozahodu na koti 52.

Skupno z vsemi priključki in razširitvami bo njena ekvivalentna dolžina 75 m. Izdelali bomo tudi polovico vpadnika 52/0.

Z navedenimi raziskovalnimi deli bomo nadaljevali pričeta raziskovalna dela v polju Zakov, ki imajo namen:

- prekategorizirati zaloge premoga do kote 0 v vrsto B,
- dati osnove za izdelavo projekta odpiranja obzora na koti 0,
- dobiti podatke za izdelavo investicijskega programa do kote 0.

RRP Kanižarica

V prvo prioriteto smo uvrstili raziskavo II. in III. premogovega sloja in določitev kredne podlage jugovzhodno od bloka A v Južnem polju. S temi sredstvi bomo lahko izdelali le 100 m prog in nadkopov. Za celotno raziskavo je predvidenih 35 m proge po talnini, 15 m nadkopa in 150 m proge po III. sloju. Torej bo potrebno 100 m prog začasno pokriti z lastnimi sredstvi, dokler ne bo odobrena druga prioriteta. Pač pa bomo z energetskimi sredstvi iz prve prioritete izdelali vse predvidene vrtine za raziskavo II. in III. sloja premoga (skupna dolžina vrtin je 360 m) in 240 m predvidenih vrtin proti kredni podlagi.

Tudi raziskavo severnega roba Kadunje smo uvrstili v prvo prioriteto. Severni rob Kadunje je slabo raziskan. Morebitne zaloge premoga na tej lokaciji gravitirajo h Kadunji in bi jih kasneje iz Severnega polja, ki sedaj še ni odprto, težko odkopali zaradi velike višinske razlike, ki jo povzroča severni prelom. Za raziskavo severnega roba Kadunje je potrebno izdelati 110 m raziskovalne proge in izvrtati iz nje 1080 m vrtin.

Prav tako smo v 1. prioriteto uvrstili raziskavo Severnega polja. Zaradi številnih zapletov pri odvodnjavanju in varnem preboju iz bloka A v blok C preko vodonosnega bloka B je potrebno čimprej pričeti z jamskimi raziskovalnimi deli v Severnem polju. V ta namen bomo izpod vnožja zračilnega vpadnika jame Kanižarica izdelali 200 m raziskovalne proge v smeri proti severovzhodu.

Predvidena raziskava II. sloja premoga v varnostnem stebru vdora vode ob vzhodni prelomnici polja Kadunja je preložena v 2. prioriteto. Tudi predvidene dodatne rezikave Južnega polja v bloku C zaradi možnosti povečanja zalog premoga z dvema raziskovalnima vrtinama, predvidene skupne dolžine 600 m, smo uvrstili v 2. prioriteto.

Namesto predvidenih desetih vrtin s površine v vzhodni rob Kadunje smo za

1. prioriteto zmanjšali na tri, ker se bodo te zaloge predvidoma odkopavale šele po letu 2000.

V prvo prioriteto smo uvrstili tudi nadaljevanje geofizikalnih raziskav v južnem delu Kadunje.

Globoko

Tu bomo nadaljevali z vrtanjem s površine za potrebe projektiranja rudarskih raziskovalnih del in za prekategorizacijo zalog lignita. Z dosedanjimi raziskavami, ki jih v celoti izvaja GZL, so ugotovili, da sestavljajo ležišče lignita v Globokem tri serije premoških plasti, in sicer krovniška, glavna in talniška premoška serija.

Pomembni sta krovniška in glavna premoška serija, ki imata vsaka po dva sloja lignita, debeline 1,7 do 2,6 m v medsebojni oddaljenosti 1,0 do 6,5 m. Eksploatabilno pomembna sloja (debeline nad 1,7 m) v krovniški premoški seriji imenujemo sloj 3.1 in sloj 3.2, v glavni premoški seriji pa sta eksploatabilno pomembna sloja 2.2 in 2.3.

Sloja 3.1 in 3.2, debeline nad 1,7 m, sta ugotovljena z vrtinami na območjih:

- jugovzhodni del vzhodnega polja — severno krilo,
- vzhodno polje — južno krilo,
- zahodno polje.

Sloja 2.2 in 2.3, debeline nad 1,7 m, sta ugotovljena z vrtinami na območju vzhodnega polja — severno krilo.

Sedanja rudarska raziskovalno-odpiralna dela izvajajo na območju vzhodnega polja — severno krilo v sloju 2.2.

Glavni rezultat, ki ga pričakujejo od rudarskih del v letu 1987, je odvodnjevanje iz peščene krovnine nad slojem 2.3, da bodo lahko varno poglobili izvozni vpadnik za približno 50 m višinske razlike. Z rudarskimi deli in z vrtinami s površine bodo skušali potrditi sedanjo predvideno lego slojev 2.2 in 2.3 in ugotoviti, če ju ne sekajo močnejši prelomi.

Z gostejšo mrežo vrtin v območju vzhodnega polja — severno krilo bo možno izvesti prekategorizacijo zaloga lignita v višjo vrsto. Če bodo z rudarskimi raziskovalnimi deli in vrtinami v letu 1987 dobili ugodne rezultate — to je, potrdili sedaj predvideno zgradbo ležišča lignita in predvideno količino zaloga — bo v letu 1988 možno na tem območju pričeti z rudarskimi deli, namenjenimi eksploataciji lignita.

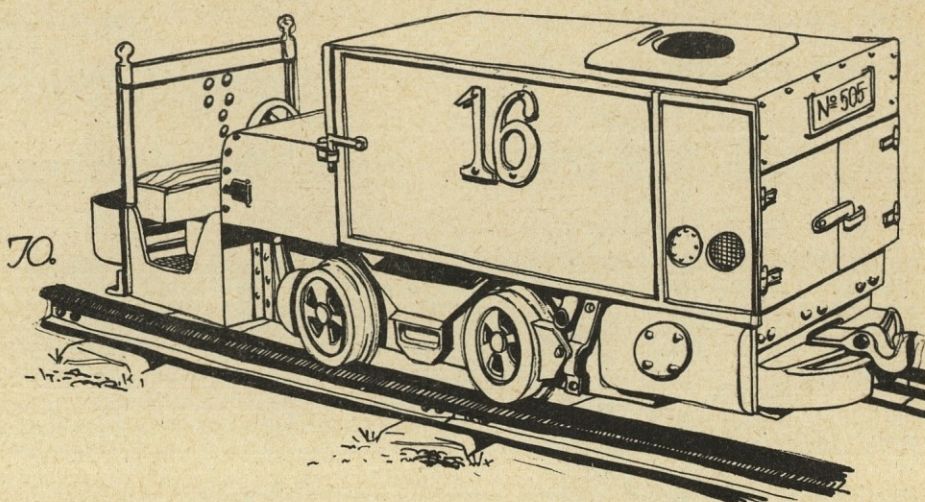
Pregled razdelitve energetskih sredstev namenjenih za raziskave v letu 1987 po rudnikih v tisoč dinarjih:

Rudnik	program	1. prioriteta	indeks
Zagorje	1.269.759	568.500	44.8
Trbovlje	592.134	334.125	56.4
Hrastnik	1.409.175	525.000	37.3
Laško	795.838	598.000	75.1
Senovo	709.429	478.750	67.5
Kanižarica	986.665	599.650	60.8
Globoko	1.374.375	895.975	65.2
RRPS	7.137.375	4.000.000	56.0

Pregled razdelitve lastnih sredstev, namenjenih za raziskave v letu 1987 po rudnikih v tisoč dinarjih:

Rudnik	program
Zagorje	222.000
Trbovlje	259.000
Hrastnik	259.000
Laško	60.000
Senovo	89.000
Kanižarica	111.000
Študije	250.000
Skupaj	1.250.000

Anton Bregant

Urešničevanje programa na 110 kV stikališču v TET

Proizvodne enote Termoelektrarne Trbovlje, ki so zgrajene na levem bregu Save, oddajajo proizvedeno električno energijo v omrežje SR Slovenije preko 110 kV prostozračnega stikališča, ki se nahaja na nasprotnem, desnem bregu Save.

Stikališče smo gradili etapno in vzporedno z graditvijo proizvodnih enot, potreb napajanja Zasavja in povezovanja v električno omrežje SR Slovenije.

Sedanja potreba po razširitvi stikališča se je pojavila zaradi vključevanja 110 kV daljnovodov Zasavskih zbiralk proti TE Brestanica, potreb distribucije in vključitve novega agregata TE-TO III v 110 kV sistem. Istočasno z razširitvijo je nujno potrebna tudi rekonstrukcija obstoječega stikališča zaradi zastarele in kratkostično neustrezne opreme, ki zahteva za nemoteno obratovanje velike napore vzdrževalnega in posluževalnega osebja Termoelektrarne.

Prvotno je bil investicijski program za razširitev in rekonstrukcijo 110 kV stikališča vključen v investicijski program za TE-TO Trbovlje 200 MW. Zaradi odmika izgradnje TE-TO III in nujnosti razširitve in rekonstrukcije stikališča smo izločili ta del programa iz skupnega investicijskega programa TE-TO III.

Na novo izdelan investicijski program je revizijska komisija revidirala in potrdila v januarju 1985. Revizijska komisija pa investicijskega programa ni predala v nadaljnje potrjevanje, ker je v tistem času postala aktualna dilema lokacije deponije premoga, ki bi lahko bila na lokaciji sedanjega stikališča na desnem bregu Save. Dilema v zvezi z deponijo je bila rešena v avgustu 1985 z odločitvijo, da stikališče ostane na sedanji lokaciji, deponija premoga pa v Lakonci.

Med tem časom je bila že zgrajena 110 kV RTP Hrastnik, ki z zgrajenim daljnovodom čaka na priključitev v 110 kV stikališče TET.

Skoraj dograjena sta daljnovoda 2x110 kV Trbovlje — Sevnica, ki pa zaradi deficitarnosti področja Dolenjske po električni energiji ne moreta čakati na razširitev stikališča.

Zaradi nujnosti priključitve daljnovoda Trbovlje — Sevnica, je v obnovljenem investicijskem programu zajeta tudi takojšnja vključitev enega daljnovoda Trbovlje — Sevnica, ki bo kot začasna rešitev služila do končne razširitve in rekonstrukcije stikališča. Tako obnovljeni investicijski program je bil po predolgi poti dokončno potrjen in sprejet v juniju 1986.

Investicijski program zajema rekonstrukcijo trinajstih obstoječih 110 kV polj in razširitev za pet novih odvodnih polj. Ker postaja stikališče systemskega značaja, bo prišlo tudi do delitve komand za proizvodni in prenosni del stikališča. Zaradi tega bo potrebno v stikališču zgraditi primerno stavbo, imenovano "relejna hiša", v kateri bodo instalirane vse naprave za upravljanje, zaščito, signalizacijo, telekomunikacijske

naprave in naprave za daljinsko vodenje prenosnega dela stikališča. Ker so v gradnji tudi novi zvezni, republiški, območni in distribucijski dispečerski centri, bo tudi stikališče TET opremljeno z vsemi potrebnimi telekomunikacijskimi in teleinformacijskimi napravami vključno za prenos podatkov proizvodnih enot.

Predračunska vrednost investicijskega programa znaša 1.150.432.000 din. Do sedaj je izdelana tehnična dokumentacija in pridobljeno gradbeno dovoljenje za začasno vključitev daljnovoda Trbovlje — Sevnica. Pričela so se gradbena dela in podpisane so pogodbe s terminskim planom za dobavo vse potrebne opreme in montažo za to začasno vključitev daljnovoda. Dela bodo zaključena do konca februarja 1987, daljnovod pa provizorično priključen v marcu 1987.

Z IB Elektroprojekt Ljubljana je tudi že podpisana pogodba za izdelavo kompletne tehnične dokumentacije za razširitev in rekonstrukcijo stikališča.

Ludvik Kredar

Slavje v Titovem Velenju

V nedeljo, 21. decembra 1986, so v Titovem Velenju slavnostno odprli nov jamski obrat Rudnika lignita Velenje, ki deluje v okviru sozda REK Franc Leskošek-Luka. Slavja velenjskih rudarjev se je udeležil tudi Dušan Šinigoj, predsednik izvršnega sveta Slovenije in Andrej Marinc, član predsedstva SR Slovenije ter številni drugi predstavniki — projektanti, izvajalci, predstavniki interesnih skupnosti, banke, javnega in političnega življenja, drugih ozdov ter člani kolektiva. Otvoritve

so se udeležili tudi predstavniki našega kombinata, DO RRPS in DO RGD.

S to investicijo je zagotovljeno normalno obratovanje rudnika Velenje do leta 2000 z letno proizvodnjo 5.000.000 ton. Novi obrat, imenujejo ga Nove Preloge, zajema 40 objektov, katerih zadnji so bili sedaj končani. Odslej bo dana možnost, da bodo lahko odkopali tudi premog — lignit, ki leži na območju, kjer so stali doslej objekti velenjskega rudnika. Tu pa gre za okoli 70 milijonov ton pre-

moga. Sicer pa so vsi objekti zgrajeni naj-sodobneje vključno s 427 m globokim izvoznim jaškom. Rudnik Velenje je s tem postal eden najmodernejših, saj bo kar 90 % proizvodnje mehanizirane.

Ob otvoritvi je govoril Dušan Šinigoj, predsednik IS SRS. Med drugim je dejal tudi naslednje:

"Načrtovalci energetskega izbora za zdaj še vedno izhajajo iz obstoječe strukture proizvodnje in obstoječih stroškov tudi glede proizvodnje energije kot tudi njene porabe. Eno je vsekakor jasno. Energija je eden izmed odločilnih pogojev za splošni gospodarski razvoj. Zato načrtovanje na področju energije ne more biti samo zadeva proizvajalcev energije, podlaga za odločitve pa le podjetniški računi. Na tem področju ne more delovati trg kot uravnavalec cen, kajti proizvodnja in poraba energije se uravnava z energetske bilanco, torej v pogojih, ki proizvajalce energije objektivno postavlja v monopolni položaj. Zato morajo biti opredeljene o razvoju energetskih zmogljivosti, pa tudi ugotavljanje stroškov in dogovor o načinu njihovega pokrivanja narodno-gospodarsko vprašanje. Sedanja samoupravna organiziranost energetskega sistema in tudi interesne skupnosti za energetiko tega ne zagotavljajo. Zato smo v izvršnem svetu Slovenije sklenili, da čimprej, že v začetku prihodnjega leta, predlagamo spremembo zakonske ureditve s tega področja. Tudi politiko cen bomo morali v večji meri kot doslej uporabiti kot instrument razvojne politike. Energetski viri v Sloveniji so naravno omejeni in tehnično dragi. Zato v naši republiki ne moremo graditi strategije razvoja na podcenjeni energiji, temveč na realnih, seveda pa objektiviziranih proizvodnih stroških. Če bo cena realna, to pa pomeni znatno višja kot doslej, bo to najboljši način preprečevanja nadaljnje ekstenzivne rasti porabe energije." V nadaljevanju svojega govora pa je govoril še o izgubah v elektrogospodarstvu in premožništvu, kar naj bi bilo v precejšnji meri odvisno od neurejenih odnosov v energetske gospodarstvu, o družbenem strošku za enoto pridobljene energije, politiki cen, skoraj trikrat večji porabi energije na enoto proizvoda kot v najbolj razvitih državah, tehnološkem posodabljanju industrije v smeri zmanjševanja porabe energije, izvažanju varčevalnih programov, o vplivu energetike na okolje itd. Opora torej na domače vire energije, vendar ne za vsako ceno, in končne izdelke moramo oplemenititi z znanjem, da bodo prenesli visoke energetske stroške.

(tl)

Kaj smo videli na obisku v premogovniku Borken – ZRN

Ne morem zanesljivo trditi, da so bila vsa nahajališča premoga, najdena več ali manj slučajno, kot je znano, na primer, za zasavska nahajališča v začetku ali pa premogovna nahajališča v okolici Borkena (dežela Hessn—ZRN) ob koncu preteklega stoletja. Zanesljivo pa lahko trdim, da rezultati, ki jih dosegajo pri podzemeljski eksploataciji v jami Stolzenbach premogovnika Borken, v nobenem pogledu niso slučajni. So plod marljivega strokovnega in organizacijskega dela strokovnjakov rudnika ter posledica smotrnih investicijskih odločitev in vlaganj, predvsem v opremo, v manjši meri pa tudi v objekte. Prav rezultati pri jamskem odkopavanju (del proizvodnje rudnika, približno 50 %, ali nekaj več, dobivajo tudi na površinskem odkopu), ki jih že nekaj let lahko spremljamo v strokovnih revijah, so vzbudili pri nas zanimanje in bili povod za kratek obisk tega premogovnika. Vzrok za obisk, ki so ga pred kratkim opravili rudarski strokovni sodelavci premogovnika Hrastnik, pa ni bila le gola strokovna radovednost, temveč pereč problem nadaljnega odkopavanja v jami Hrastnik. Pri nadaljnjem odkopavanju v tej jami se bomo prav kmalu srečali s povsem spremenjenimi slojnimi prilikami, če jih primerjamo s tistimi, s katerimi se srečujejo sedaj.

Geološki profil slojišča namreč kažejo dosedanja raziskovalna dela pa to deloma tudi potrjujejo, da bomo pri odkopavanju pod 7. obzorom imeli pravilneje razvit premogovni sloj, debeline 25 do 30 m, z znatno smerno dolžino. Pričakovali

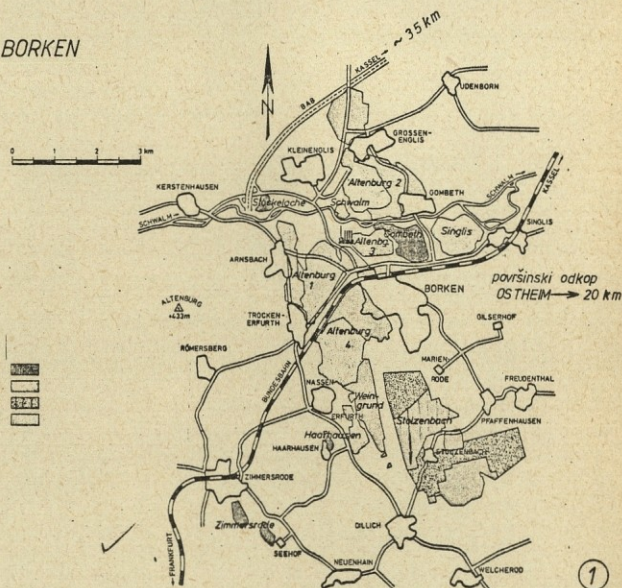
jame Hrastnik, vzhodno od ordinate 5100, ki ga je sicer potrebno še boljše raziskati, se bomo prav tako srečali s sloji, debeline okrog 25 m. Take širine odkopov pa pri zahtevani oziroma predvideni proizvodnji (za jamo Hrastnik n. pr. do 1600 t/d), zahtevajo, ali znatni dnevn napredek posebno pri zmanjšani odkopni višini ali pa večje število obratujočih odkopnih čel — odkopov. Zadnja možnost prav gotovo ni racionalna, saj zahteva znatno angažiranje materialnih sredstev v odkopno opremo, da ne omenim še zaposlenih, ki so za tako delo potrebni. Zaradi tega se upravičeno postavlja vprašanje, če ni možno doseči večjih napredkov odkopov oziroma, kaj je potrebno storiti, da se taki napredki vendarle dosežajo. V jami Stolzenbach, premogovnika Borken, smo našli del odgovora na to vprašanje, drugi del odgovora pa bo potrebno najti pri nas samih — doma.

Nekaj splošnih podatkov o premogovniku Borken in o razmerah, v katerih ta premogovnik obratuje, ne bi škodilo, preden se posvetimo bolj strokovnim vprašanjem.

Premogovno nahajališče Borken, ki leži okrog 35 km južno od mesta Kassel ob železniški progi Frankfurt — Kassel v rudarsko znani pokrajini Hessen, je bilo, kot sem že uvodoma omenil, odkrito ob koncu preteklega stoletja več ali manj slučajno (ob kopanju vodnjaka v zaselku Arnsbach), kar je bilo povod, da so ob prelomu stoletja (1899) ustanovili premogovno združbo Arnsbach. Po jašku, ki so ga v letu 1900 izdelali v tej okolici, so v

PREMOGOVNO OBMOČJE BORKEN

LEGENDA:
površinski odkop—predviden
površinski odkop—odkopan
jam. odkop v obratovanju
jam. odkop — odkopan

smo, da bomo na take razmere naleteli že takoj pod 7. obzorom, vendar raziskovalna dela kažejo, da bodo take razmere nastopile nekoliko globlje in da bomo še nekaj časa odkopavali v tektonskih gubah, kjer so odkopi širši. Tudi v predelu

osmih letih obratovanja (do leta 1908) izvozili skupno 80.000 t premoga. Po tem letu pa so zaradi tehničnih težav prenehali z obratovanjem. V letu 1921 pa je pruska zvezna država prevzela premogovna polja in ustanovila družbo Elektrarna

Main—Weser ter priključila premogovnik, po zahodno od Borkena ležeči vzpetini, imenovani Altenburg. V letu 1922 se je pričela graditev elektrarniških kapacitet (moči 32 MW — 3 enote), v istem letu pa so nakopali tudi že prve tone premoga na površinskem kopu ter v letu 1923 tudi v jami. Ko je bila v letu 1927 ustanovljena "Pruska elektrarniška družba" (Preussische Elektrizitäts AG), je poleg že obratujoče elektrarne vključila še rudnik Altenburg. Premogišče Borken spada geološko v starejši terciar (eocen) in je tako

noži), enako dobro tudi z rezkalnim — nakladalnim strojem f. Westfalia, t. zv. Westfaliafuchs, t. p. FLR 06 ali FLR 3 R 40.

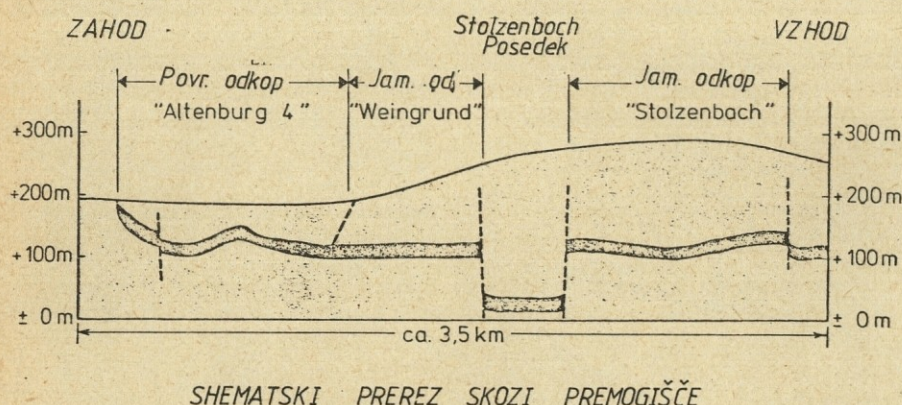
Vso premogišče je razdeljeno na posamezna odkopna polja, ki nosijo imena bližnjih zaselkov. Kriterij za delitev je debelina sloja. Premogovnega sloja, debeline manj kot 2,0 m, sploh ne odkopavajo (iz ekonomskih razlogov) s površinskim odkopom. Iz enakega razloga pa odkopavajo le tiste dele sloja, kjer je razmerje odkrivka proti premogu 4:1 (m^3/t) ali manj, čeprav velja za rjave premoge v ZRN, n. pr.

ke namene (umetno jezero). Poseben problem predstavlja deponiranje odpadnih materialov, ki bodo nastopili, ko bo elektrarna pričela z odstranjevanjem žveplovega dioksida (SO_2) iz dimnih plinov. Elektrarna ima po zakonu obveznost, da uredi čistilno napravo do leta 1988, čeprav gre za relativno star objekt in čeprav bo kurila s tem premogom (s preko 2% S) le do leta 1993, ko bo premogovnik, zaradi izčrpanih zalog, prenehal z obratovanjem. Elektrarna, ki zaposluje nekaj več kot 200 ljudi, bo obratovala seveda še naprej, najbrž z gorivom, ki bo manj onesnaževal okolje kot sedanje. Ker so se odločili za tako imenovani mokri postopek čiščenja dimnih plinov, bodo ekološko neprijazne odpadke deponirali v opuščene površinske odkope, kar pa ni pogodu lokalnim oblastem, ki bi rade te spremenile v umetna jezera za različne gospodarske namene, med drugim tudi za rekreacijske. Ker premogovnik oskrbuje s premogom le bližnjo elektrarno, se ves premog že na rudniku drobi. Prvo drobljenje imajo urejeno že ob ustju odkopa s pretočnimi drobilci. Namen tega drobljenja je predvsem zmanjšanje potrebne širine gumijastih trakov. Širino trakov ne narekuje namreč le zahtevana prevozna kapaciteta, temveč tudi velikost kosa, ki se transportira. Pri strojnem pridobivanju, na način, ki ga imajo v jami Stolzenbach, pridejo tudi do 1000 mm veliki kosi premoga, kar bi zahtevalo širino traku vsaj 1200 mm. Ob obisku odkopa je pokazalo, da drobljenje ne povzroča prahu na odkopu. Naslednje drobljenje je v drobilniku ob iztopu iz jame, to je pred nakladanjem v normalno tirne vagonne, nosilnosti 50 t. Nismo se podrobneje zanimali za te kapacitete drobljenja in ostale naprave, opazili pa smo odsotnost večjih bunkerskih kapacitet. Prevoz do elektrarne imajo urejen s posebnim industrijskim tirom v dolžini okrog 6 km.

V nekaj več kot 60-letnem obratovanju premogovnika, so proizvedli preko 60 milj. ton premoga, od tega okrog 25 mio ton z jamskim odkopom in nekaj več kot 35 mio ton s površinskim odkopom.

Kot sem že omenil, je jamsko pridobivanje premoga omejeno na jamo Stolzenbach, ki je bila odprta sredi petdesetih let s 60 m globokim jaškom, svetlega premera 3,8 m, ki je bil poglobljen s pomočjo zmrzovalne metode v letih 1955/56 in služi danes le še za vstop (prevoz) ljudi in za vstop svežega zraka. Transport premoga poteka po vpadniku svetlega preseka 5,1 m, ki je bil ročno izdelan v letih 1961/62 v podkvastem preseku z naklonom nekaj manj kot 21° (23⁹).

Ker po tem vpadniku zaradi profila in naklona ni bilo možno urediti transporta izdelovalnega materiala, so proučili več variant za rešitev tega problema, med drugim tudi s preureditvijo že obstoječega jaška. Prevladala je odločitev za poglobljanje vzporednega vpadnika, naklona 9° (10⁹), dolžine 320 m. Ker je trasa vpadnika potekala skozi vodonosne peske, so del vpadnika (190 m) poglobili z vtiskavanjem prefabriciranih elementov, preostali

geološko starejši, kot so oligomiocenska nahajališča v Zasavju. Severnonemška eocenska premogišča rjavega premoga, kamor spadajo med drugim tudi premogišča pri Helmstedtu, Aschersleбену, Hirschbergu, tvorijo limnični sedimenti, v nasprotju z eocenom predalpskega območja, kjer prevladujejo morski sedimenti. Kadunjasto oblikovan premogovni sloj v Borkenu ima debelino do 8 m ter je močno prizadet s prelomi, kot kaže priložena skica. Premog, ki ga odkopavajo v jami Stolzenbach, je čvrste do prstenaste strukture ter ima spodnjo toplotno moč okrog 11–12 MJ/kg, s preko 40% vlage ter 10–12% pepela in več kot 2% žvepla. Krovino tvorijo predvsem terciarne glinice z nepravilnimi vložki tekočega peska s povprečno 25% vsebnostjo vode in propustnostjo 10^{-4} do 10^{-9} m/s. Debelina teh peščenih vložkov, ki povzročajo nemalo težav pri odkopavanju, znaša od 1 do 10 m, število vložkov, reducirano na 100 m debeline krovnih plasti, je pet do osem. Debeline krovnih plasti, kot je razvidno iz priložene slike, je 60 do 100 m. Slaba sprijetost krovnih plasti ima za posledico odkopne pritiske, ki dosegajo tudi 700 kN/m^2 . Tudi v talnini so k nabrekanju nagnjeni glinasti sedimenti, čeprav to na podporju odpiralnih objektov ni bilo videti.

Premog sam je na pogled čvrst, kosovnat, s školjkastim lomom ter mnogimi konkrecijami — po oceni so apnene (numuliti). Na odkopu smo opazili, da se dobro reže, n. pr. s strojem ESA (običajni

v revirju Aachen, ta meja nekako pri 6:1, čeprav so tu geološke razmere ugodnejše, ko je krovne plasti možno odstranjevati brez razstreljevanja. Razumljivo je, da veljajo za določitev velikosti — dimenzij odkopanih polj tudi drugi kriteriji, kot n. pr. tektonske anomalije, tehnično varnostni pogoji in drugo. Seveda pa ni zanemarljivo prilagajanje dimenzij odkopnih polj transportnim, pripravljalnim in odkopno tehničnim možnostim.

Ker obratuje premogovnik v sklopu družbe Preussen Elektra, ki z letno proizvodnjo okrog 50×10^9 kWh el. energije (od tega okrog 60% iz JE) predstavlja po velikosti drugo preskrbovalno podjetje v ZRN in pokriva okrog 30% vse porabe el. energije ZRN, je razumljivo, da se vsa proizvodnja (okrog 1,1 mio ton/leto) premoga nameni bližnji termoelektrarni. Sama elektrarna ima instalirano moč trenutno 210 MW. ($2 \times 58 + 1 \times 94$ MW) — manjša bloka obratujeta od leta 1957, večji pa od 1964. Ob elektrarni je odprt depo premoga, kapacitete okrog 30.000 m^3 . (približno 10-dnevna poraba). Pri tem pa je potrebno povedati, da je v neposredni bližini, na površinskem odkopu za odkopavanje pripravljeno okrog 900.000 t premoga. Kratek obisk tega površinskega odkopa je vzbudil občutek, da je možno v nekaj dneh vse naprave aktivirati in pričeti s polno proizvodnjo — vsaj 2000/dan.

Z EFP (elektrofiltrski pepel) zasipajo izčrpane površinske odkope, kar sicer ne poteka brez problemov, ker bi lokalne oblasti rade del teh preuredile za rekreacijs-

(2)

del, v dolžini 130 m, pa na običajen način z obojestranskim napredovanjem. Premer vpadnika je 3,0 m, svetel presek torej 6,5 m².

Jama Stolzenbach je odprta v pretežni dolžini z dvema paralelnima hodnikoma v medsebojni razdalji okrog 30 m, ki služita

kje smo videli deformirano podporje, kljub uporabi nežarjenih tračnic ter zaradi tega tudi ni nikjer vzdrževalnih del. Vsi pripravljalni hodniki — proge, ki so bili izdelani po letu 1965, so bili izdelani na popolno mehaniziran način, pred tem je bila mehanizirana samo faza nakladanja in

nobenega prekladanja. Vsako prekladanje materiala, četudi je prekladalno mesto mehanizirano, zahteva ljudi in povzroča ne samo stroške, temveč tudi zastoje. V letu 1967 so instalirali EVP z vrvnim pogonom za transport materiala z motalom 750 kg vlečne sile. V letu 1971 pa so instalirali diesel hidravlične vlečne mačke S. Ruhrthaler tip HL. 65. V letu 1980 pa so bile nabavljene še vlečne lokomotive (diesel hidravlične) S. Ruhrthaler tip HL. 90 in okrog štirideset nakladalnih naprav S. Scharf in Becorit. Zanimivo je, da EVP ni urejena za prevoze ljudi, po trditvah zastopnikov rudnika, je tak prevoz kapacitivno neustrezen in glede opreme zahteven. Prevoze ljudi imajo za to urejene z gumijastimi trakovi, ki obratujejo s hitrostjo od 1,9 do 2,5 m/s. Nekaj trakov je urejenih tudi za dvosmeren prevoz. Prevoz s trakovi je kljub vsem predpisanim varnostnim ukrepom precej problematičen in posebno za malo starejše rudarje tudi zahteven, če ne omenim, da morajo zaposleni del poti do delovnega mesta vendar prehoditi tudi peš.

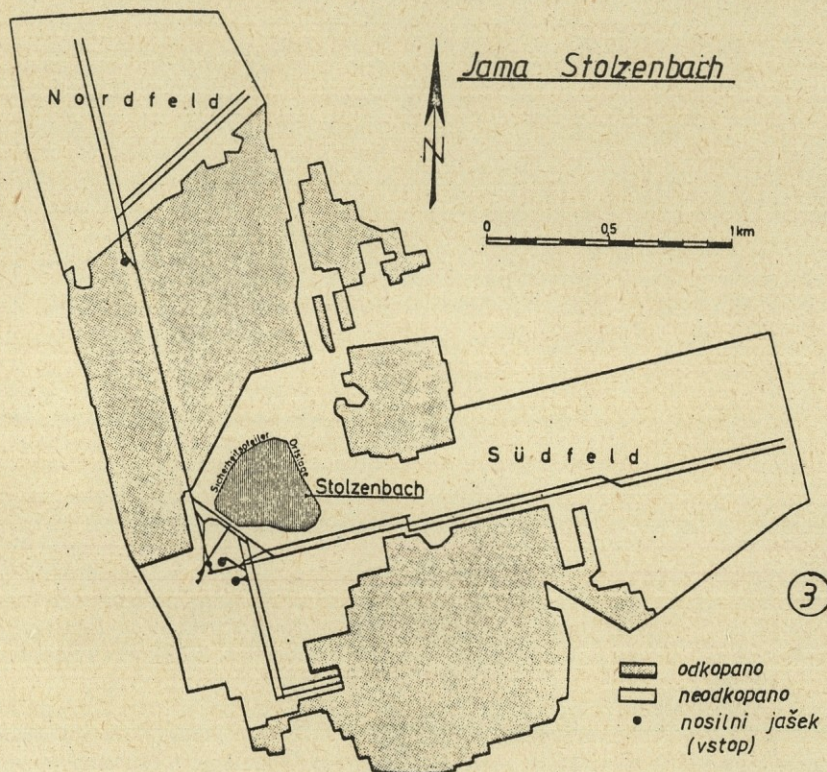
R. Š.
(nadaljevanje sledi)

Iz naše zgodovine

Dne 17. decembra 1920 so rudarji v rudnikih, katerih lastnica je bila Trboveljska premogokopna družba, predvsem so bili to vsi rudniki v Zasavju — Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Senovo pričeli s stavko. Stavka je zajela zelo velik obseg in je trajala do 11. januarja 1921. Stavkalo je 9640 rudarjev. Končala se je potem, ko je lastnica, t. j. TPD pristala na zvišanje mezd.

Hkrati so se stavki pridružili tudi rudarji bosanskih premogovnikov. Zaradi prisilnega vračanja na delo, ki ga je izvajala takratna žandarmerija, je prišlo v Kreki do oboroženega spopada med rudarji in žandarmerijo. Ta je znan kot "husinski upor" bosanskih rudarjev.

(tl)

za transport premoga, materiala in za pohod ljudi. Del odpiralnih objektov — odpiralna proga za severno polje (Nordfeld) pa poteka tudi skozi staro delo v dolžini okrog 1 km, kjer so odkopavali pred petnajstimi leti.

Odpiralne proge sledijo več ali manj valoviti neposredni talnini, za to so te v vsej dolžini rahlo nagnjene (z manjšimi vzponi in padci), kar onemogoča vsak talni tirni transport. Glede na namen imajo hodniki svetel presek od 6 do 10 m², izdelani so izključno v trapeznem profilu s klasičnim nemškim podporjem.

V prvih petdesetih letih so pričeli podpirati z dvodelnim popustljivim ločnim podporjem, (s popustljivo nogo — stojko) dimenzije od 2,1 do 2,4 m na razdalji 0,8 m. Od leta 1980 pa so vse proge izdelane v trapeznem profilu iz nežarjenih tračnic. (Pr. 6 in Pr. 8) na 1,1 m s tesnim opazem (lesnim oziroma pločevino, dolžine 1,25 m). Pretežni del lokov in strop proge je obrizgan z brizganim betonom na gradbeno mrežo (Q 84). Ker smo obiskali odkope v obeh delih jame, to je Južno in Severno polje, smo prehodili ali prevozili praktično vse odpiralne proge. Le redko-

faza pridobivanja odkopa. Polno mehanizirano napredovanje prog so leta 1965 dosegli z uvajanjem stroja, tip VB — 2 S. Demag. Kmalu nato je sledilo uvajanje rezkalnih strojev S. Westfalia Linen tip FLR — 06 ter od leta 1975 tudi stroj PK 7 ruske provinience in adaptiran za konkretne razmere pri f. Thyssen (ZRN).

Pozneje je prišel v obratovanje rezkalno — nakladalni stroj FL — 3 — R — 40 f. Westfalia. V jami Stolzenbach imajo v povprečju v izdelavi štiri proge, ki so v zadnjem času vse opremljene z rezalno — nakladalnimi stroji Westfalia, tako imenovanim Westfaliafuchs. Po nekaj letih obratovanja so stroje ruske provinience, tipa PK — 7, ki so cenovno in po kapaciteti sicer konkurenčni, izločili predvsem zaradi težav z rezervnimi deli. Prevoz po progah je bil v bivših jamskih obratih urejen s 700 litrskimi vozički v glavnih progah z verižno vleko ali pa z motali v glavnih progah, v odkopnih progah pa s trakovi, širine 500 mm. Neravna tla so zahtevala za talni tirni transport komplicirane izvedbe, zato so se kmalu odločili, da vso proizvodnjo premoga prevažajo s trakovi, širine 650, 800 in 1000 mm. Za prevoz materiala so iskali tak način, da ne zahteva

Pregled raziskovalnih nalog - študij za leto 1987

Za leto 1987 so TOZD-i DO RRPS, DO RGD, kakor tudi FNT, RIL in GZL predložili za vključitev v program raziskovalne skupnosti Slovenije — enote za odkrivanje surovin splošnega pomena, za potrebe REK EK vrsto raziskovalnih nalog.

Te naloge so delno nadaljevanje že zastavljenih nalog v letih 1985 oziroma 1986, ali pa so nove naloge.

Sektor za proizvodnjo in razvoj SOZD REK EK je predložene raziskovalne naloge v mejah možnosti združil ter so bile kot osnutek obravnavane na seji odbora za razvoj dne 14.11.1986. Na navedeni seji je bil seznam nalog dopolnjen. Dopolnjen program raziskovalnih nalog — študij za potrebe REK EK, REK FLL in RUŽV je bil pregledan na skupni seji komisije, sestavljene iz predstavnikov programskega sveta za premog in uran pri RSS ter odbora za premog in uran SZE.

Ob tej razpravi je bilo dogovorjeno združevanje posameznih podobnih raziskovalnih nalog — študij, ki so bile predložene. Za izvedbo raziskav po programu so bila od predstavnikov RSS prikazana razpoložljiva sredstva v "enoti" medtem ko so raziskovalne organizacije (GZL, RIL in FNT) predložile plan potrebnih sredstev za izvedbo raziskav.

Na podlagi podatkov o razpoložljivih sredstvih za raziskave DO RRPS, DO RGD, DO RLV in RUŽV je bil izdelan plan sofinansiranja.

K posameznim raziskovalnim nalogam (za potrebe REK EK), ki jih bomo izvajali neposredno v letu 1987, podajamo sledeče kratke strokovne obrazložitve:

Modelni poizkusi zapolnjevanja razpok na površini nad jamo Hrastnik ter možne tehnologije za izvedbo del

Raziskovalna naloga modelni poizkusi sistemi zapolnjevanja razpok nad jamama Hrastnik in Ojstro, ki je bila zastavljena leta 1986, je usmerjena v proučevanje ustreznosti posameznih odpadnih materialov (jamske in separacijske jalovine, EF pepela ter anhidrida (iz TKI) samostojno ali tudi v kombinaciji z vezivi za zapolnjevanje razpok nad jamami Hrastnik in Ojstro. Z zapolnjevanjem razpok naj bi preprečili pronicanje vode. Materiali, uporabljeni za zapolnjevanje razpok, pa v dotiku z vodo ne smejo postati sipki, tako da bi bili v posebnih primerih dodatni vir nevarnosti za delo v jami. Vzporedno z določevanjem najustrežnejšega materiala bomo proučili tudi sisteme transporta materialov za zapolnjevanje na porušeno področje ter ukrepe za končno ali začasno sanacijo površine.

Raziskovalno nalogo vodi R. Šikovec, dipl. ing. rud., v okviru RIL.

Raziskava odkopnih metod za odkopavanje strmih kontinuiranih premogovnih slojev v severnem krilu jame Kotredež — zahod, debelina sloja 4 — 6 m z naklona nad 50°

Raziskava odkopnih metod za odkopavanje strmih kontinuiranih premogovnih slojev, debeline 4 — 6 m, je bila začeta v letu 1986 z namenom izbire ekonomsko in tehnološko najustrežnejše odkopne metode pri odkopavanju strmega ozkega sloja v severnem krilu jame Kotredež — zahod. V okviru te raziskovalne naloge se mora tudi določiti ekonomski obseg eksploatacije razpoložljivih zalog.

Raziskovalno nalogo vodi prof. dr. R. Ahčan v okviru RIL.

Študija možnosti nadomestitve širokočelnega odkopavanja s povečano višino etaže s širokočelnim odkopavanjem z normalno višino etaže pod utrjenim stropom

Navedena študija poteka že od leta 1985 z namenom detajlne proučitve možnih tehnologij za odkopavanje strmih premogovnih slojev v zaporednih etažah od zgoraj navzdol z rušenjem v normalnih etažah (3,3 do 4,0 m) neposredno pod starim delom. Pri tem je dan poudarek na možnih sistemih utrditve stropa pri danih heterogenih hribinah starega dela ter s sistemom utrjevanja povezanih tehnoloških rešitvah, kakor tudi ekonomski analizi. Z navedeno odkopno metodo se namerava zmanjšati višino rušne cone pri odkopavanju posamezne odkopne etaže in s tem nevarnost prodora vode oziroma žitkih mas iz zgornje krovnine.

Navedeno raziskovalno nalogo vodi U. Bajželj, dipl. ing. rud., v okviru RIL.

Raziskava tehnologije uvedbe SHP na širokih čelih s polnim zasipom

Navedena raziskava, ki je bila zastavljena v letu 1985, je namenjena raziskavi tehnoloških rešitev za odkopavanje strmih debelih slojev v zaporednih etažah v SHP in polnim zasipom odkopanih prostorov. Obravnava različne možne sisteme zasipavanja upoštevajoč specifične prilike in razpoložljive odpadne materiale v območju DO RRPS, tako iz tehnološkega kot tudi ekonomskega vidika. Poudarek pri obdelavi te naloge, ki se bo v letu 1987 zaključila s praktičnim poizkusom, je na zahtevah po maksimalni zapolnitvi odkopanih prostorov z minimalno stisljivim zasipnim materialom, kakor tudi po zagotavljanju nemotenega mehaniziranega odkopavanja pri podpiranju s SHP in pridobivalno nakladalnim strojem. Uporaba te odkopne metode je predvidena tam, kjer je nujno potrebno zmanjšati posedke na minimum oziroma s polnim zasipom preprečiti nevarnost prodora žitkih mas.

Navedeno raziskovalno nalogo je do leta 1986 vodil prof. dr. R. Ahčan, nadalje pa M. Malovrh, dipl. ing. rud.

Študija vplivov optimalnega izkoriščanja proizvodnih kapacitet na rudniku Zagorje v obdobju 1986 — 2000 na ekonomičnost eksploatacije

Študija vplivov optimalnega izkoriščanja proizvodnih kapacitet na rudniku Zagorje je bila začeta v letu 1986 na podlagi zahteve republiške komisije za oceno investicij. V prvi tretjini leta 1987 bo izdelan IP za odpiranje severnega krila med 7. in 9. obzorom in IP za odpiranje zaloga premoga v jami Kotredež — zapad ter obstoječi jami do dna kadunje. Na podlagi podatkov iz navedenega IP in predinvesticijskega programa bo mogoče obravnavati študijo v prvi polovici leta 1987 zaključiti.

Izdelavo navedene študije vodi B. Lukšič, dipl. ek., v okviru RIL.

Študija sodobnih metod zgodnjega ugotavljanja preprečevanja in sanacije jamskih ognjev ter ugotavljanje samovžiga in eksplozivnosti premogovnega prahu v premogovnikih SRS

Tozadevna študija nam bo omogočala določanje parametrov samovžiga in eksplozivnosti premogovega prahu v rudnikih DO RRPS in DO RLV, prav tako pa tudi proučitev sodobnih metod zgodnjega ugotavljanja preprečevanja in sanacije jamskih ognjev.

Navedeno študijo bo vodil P. Schneider, dipl. ing. rud., v okviru RIL.

Študija tehničnih in organizacijskih ukrepov s ciljem modernizacije transporta premoga, jalovine in materiala na savskem obzorju za območje premogovnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje.

Z raziskovalno nalogo študija tehničnih in organizacijskih ukrepov za posodobitev transporta na savskem obzorju do premogovnika Hrastnik v navezavi na že izdelan investicijski program in projekt za modernizacijo transporta na rudniku Trbovlje nameravamo proučiti in določiti optimalne rešitve transportnih problemov na navedenem območju. Vzporedno s to nalogo bomo proučili tudi umestnost navezave proizvodnje premoga iz rudnika Zagorje na separacijo v Trbovlje tako iz tehnično tehnološkega kakor tudi iz kapacitivnega in ekonomskega vidika.

Raziskovalno nalogo bo vodil B. Đukić, dipl. ing. rud., ter jo bo izvajal Rudarski inštitut Beograd.

Podzemno vplinjavanje premoga — 4. faza

Raziskovalna naloga podzemno vplinjavanje premoga 4. faza predstavlja nadalje-

vanje širših raziskav, ki tečejo v svetu in tudi pri nas, o možnostih vplivanja premoga direktno v ležišču. Naloga je skupna za DO RRPS in DO RLV, predvideva pa se, da bo prerasla v splošno jugoslovansko nalogo. V letu 1987 se predvidevajo v DO RLV prvi praktični poizkusi v jami, v kolikor bodo na razpolago zadostna finančna sredstva.

Navedeno raziskovalno nalogo vodi prof. dr. E. Eberl, dipl. ing. rud., v okviru RIL.

Študija ukrepov za optimalno izkoriščanje širokočelne odkopne mehanizacije

Navedena raziskovalna naloga je namenjena proučevanju ukrepov neposredno v jamah na posameznih širokočelnih odkopih z namenom, da se doseže eksploatacija v stalnih dnevnih ciklih z optimalno proizvodnjo ton/m/dan, kakor tudi da se geometrija odpiranja odkopnih etaž prilagodi zahtevi po minimalno možnem številu demontaž.

Pri navedeni raziskovalni nalogi bodo angažirani mlajši rudarski inženirji pod vodstvom razvojnega oddelka DO RRPS ter mentorja prof. dr. R. Ahčana.

Študija možnosti eksploatacije lignita v nahajališču Globoko

Obravnavana študija predstavlja spremljavo rudarsko raziskovalnih del in globinskega vrtanja na rudniku lignita Globoko v letu 1987. Upoštevajoč vse rezultate dosedanjih raziskovalnih del in predvidene rezultate bo možno v letu 1987 izdelati predinvesticijski program za odpiranje navedenih zalog premoga.

Nosilec raziskovalne naloge bo prof. dr. Jože Hrastnik, dipl. ing. rud..

Študija marginalnih cen premogov glede na nadomeščanje domačega premoga s premogom od drugod ali drugimi vrstami energije

Študija marginalnih cen rjavih premogov iz SRS obravnava možnosti nadomeščanja domačega premoga s premogom iz drugih republik ali inozemstva s posebnim ozirom na cenovna razmerja in dolgoročno zagotavljanje oskrbe.

Navedena študija je bila začeta v letu 1986 in bo dopolnjena v letu 1987 glede na dodatno razpoložljive podatke.

Izdelavo študije vodi M. Mencej, dipl. oek., v okviru nalog RIL.

Raziskava podpiranja jamskih hodnikov z montažnimi betonskimi elementi

Raziskava podpiranja jamskih hodnikov z montažnimi betonskimi elementi ima cilj omogočiti mehanizirano podpiranje jamskih hodnikov, kjer nastopajo visoki hribinski pritiski takoj po izkopu.

Raziskovalno nalogo vodi E. Ščukanec, dipl. ing. rud., v okviru tehnoloških raziskovalnih nalog RIL.

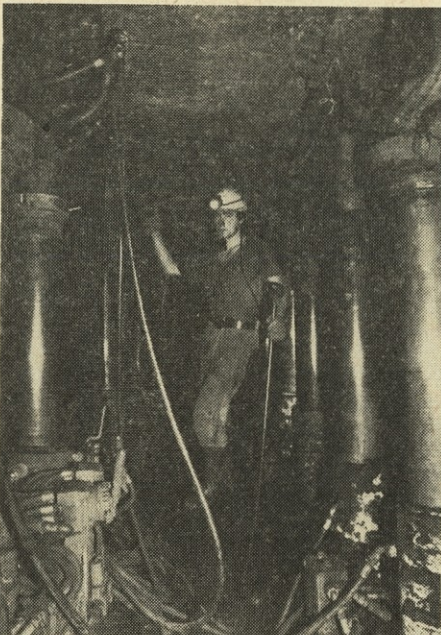
Raziskovalna naloga možnosti proizvodnje briketov iz rjavih premogov, ki so na

razpolago v DO RRPS, predstavlja nadaljevanje raziskovalne naloge, izdelane v letu 1985 v RIL

Dosedanji rezultati raziskav možnosti izdelave briketov iz slovenskega rjavega premoga so pokazali, da se lahko izdeluje brikete v skladu z jugoslovanskimi standardi le iz kvalitetnejših vrst premoga, ki so prisotne v debelejših vrstah premoga. Ob tem pa je potrebno dodajati relativno velik odstotek veziva. Izdelava briketov po JUS odpade.

Ker se bodo zaradi povečane stopnje mehaniziranosti odkopov povečale količine drobnih vrst in bo tudi sicer nastajal višek energetskega premoga do izgradnje TETO, je potrebno za to vmesno obdobje pospešeno poiskati potrošnike energetskega premoga. Ena od možnih rešitev je izdelava briketov izven standardov z manjšo kurilno vrednostjo ter manjšo obstojnostjo od predpisane, vendar pa upoštevajoč predpisano trdnost briketa po JUS. Brikete navedenih lastnosti bi v primeru pozitivnih zaključkov raziskav uporabljali v kotlovnica, kjer uporaba drobnih vrst zaradi izvedbe kurilšč ni mogoča.

Navedena raziskovalna naloga bo izvedena v prvem kvartalu leta 1987, vodil jo bo prof. dr. E. Eberl, dipl. ing. rud., v okviru RIL.

Podporje Becorit na čelu polja Terezija II, kota 150, v začetku decembra letos, jama Ojstro, rudnik Hrastnik.

(Foto: B. Klančar)

Raziskava mehanizirane izdelave jamskih objektov v SFRJ

Namen naloge je proučitev znanih tehnologij in opreme za mehanizirano izdelavo jamskih hodnikov v svetu in pri nas ter izbira ustrezne mehanizacije za izdelavo hodnikov po jalovini oziroma po premogu za posamezne hribske prilike. Na podlagi podatkov o potrebah posamezne opreme bo pristopila jugoslovanska industrija k izdelavi zahtevane opreme.

V sklopu navedene raziskovalne naloge bodo obravnavane naloge pod oznakami T-1 — raziskave podpiranja jamskih hodnikov takoj po izkopu z montažnimi betonskimi elementi — II. del, T-6 — raziskava uporabnosti nove avstrijske metode pri permanizaciji jamskih objektov in T-11 — raziskava tehnologije izdelave jamskih hodnikov po plastičnih hribinah s permanizacijo s črpanim betonom.

Navedena kompleksna raziskovalna naloga je skupna jugoslovanska naloga. Slovenski del raziskovalne naloge vodi prof. dr. R. Ahčan v okviru RIL.

Študija o tipizaciji in standardizaciji opreme v premogovnikih SRS

Študija o tipizaciji in standardizaciji opreme ima namen izdelati pregled razpoložljive opreme za proizvodnjo premoga, izgradnjo rudarskih objektov ter vzporedni dejavnosti v premogovnikih SRS. Na podlagi zbranih podatkov se predvideva izdelava osnutka priporočil za tipizirano nabavo nove opreme kratkoročno in srednjeročno v mejah, ki jih dopuščajo specifične razmere. Tipizacija opreme mora prispevati k preprečevanju zastoja proizvodnje kakor tudi k ekonomičnejšemu poslovanju.

Izdelavo študije bo vodil L. Hribar, dipl. ing. str. (Rudis), v sodelovanju s strokovnimi delavci iz DO RLV.

Raziskava bo potekala v okviru raziskovalnih nalog RIL.

Razvoj tehnično — tehnološkega informacijskega sistema v premogovnikih SRS

Raziskovalna naloga v zvezi z razvojem informacijskega sistema bo namenjena pripravi podlag za enoten sistem tehnične in krmilne računalniške informatike z daljinskim prenosom podatkov. Raziskava ima cilj izboljšati organizacijo dela, izvajanje ukrepov za zmanjšanje porabe materiala in energije, povečanje varnosti pri delu ter posledično večjo ekonomičnost poslovanja v DO RRPS, DO RGD in DO TET.

Vodja izdelave navedene raziskovalne naloge še ni definitivno določen. Raziskovalno nalogo bodo izvajali v okviru RIL.

Raziskava uporabnosti nove avstrijske metode pri permanizaciji jamskih objektov v oligo in mio censkimi hribinah v primerjavi s sedanji metodami

Z navedeno raziskovalno nalogo, ki je bila začeta v letu 1986, se namerava kritično ovrednotiti dosežke pri uporabi te odkopne metode v svetu ter tudi pri nas v DO RRPS in DO RLV. Na podlagi ugotovitev v tej študiji bi poizkusno in sistematično pristopili k uvajanju tega sistema podpiranja pri izdelavi jamskih komunikacij, ob tem pa tudi proučili vrednost samostojnega globinskega sidranja.

Raziskovalno nalogo bo vodil prof. dr. J. Hrastnik, dipl. ing. rud.

Raziskava tehnologije izdelave jamskih hodnikov s črpanim betonom v plastičnih hribinah

Namen navedene raziskovalne naloge je detaljna obdelava tehnologije hidravličnega transporta betona pri različnih naklonih s črpanjem do delovišč, ki so na običajne načine težko dostopna. V okviru te raziskovalne naloge bo izdelan tudi pregled sodobnih sistemov začasnega podpiranja čela hodnika v slabše obstojnih plastičnih hribinah ter izdelan predlog optimalnih tehničnih rešitev upoštevajoč naše razmere. Navedena raziskovalna naloga je bila zastavljena že v letu 1986. Zaradi pomanjkanja sredstev so jo predstavili v leto 1987.

Naloga bo skupna za DO RRPS in DO RLV ter bo potekala pod vodstvom M. Mlinarja, dipl. ing. rud., v okviru raziskovalnih nalog RIL.

Modeliranje konstrukcij v rudarstvu z uporabo sodobnih metod ugotavljanja lastnosti hribin

Raziskovalna naloga predvideva v letu 1987 nadaljevanje že začelih raziskav za uvedbo:

- enotnega sistema zbiranja podatkov z geomehanskimi meritvami "in-situ" in geomehanskimi meritvami v laboratoriju
- preizkušanja elementov in celotnih sistemov podgrajevanja in zračenja
- računalniškega konstruiranja na osnovi obdelave tako zbranih podatkov

Cilj teh raziskav je slovenskemu rudarstvu zagotoviti sodobne metode za potrebe vseh osnovnih faz podzemne eksploatacije.

Nosilec raziskav bo Andrej Šubelj, dipl. ing. rud. v okviru raziskovalnih nalog RIL.

Raziskava elementov za posodobitev rudarske zakonodaje

Namen navedene raziskovalne naloge je proučevanje veljavne rudarske zakonodaje in tehnično varstvenih predpisov v SFRJ in v svetu z namenom izdelave predlogov za uskladitev veljavne zakonodaje in predpisov s sodobnimi dognanji na področju tehnologije, posebno z vidika varnosti pri delu.

Nosilec raziskovalne naloge bo U. Bajželj, dipl. ing. rud. v okviru raziskovalnih nalog RIL.

Računalniško organizirana jamomerska dokumentacija z uvajanjem žiroskopskih meritev v jamomersko prakso

Za povečanje zanesljivosti jamomerskih arhivov, izboljšanje storilnosti pisarniške obdelave jamomerskih podatkov in poenotenje tovrstnih del v slovenskih rudnikih se bo nadaljevalo v letu 1985 začeto delo izdelave ustreznih računalniških programov. Ob tem pa je nujno potrebna tudi uvedba kontrolnih meritev z žiroskopskim teodolitom z namenom doseganja potrebne natančnosti za računalniško obdelavo.

Nosilec raziskovalne naloge bo doc. dr. R. Todorovič, dipl. ing. rud., v okviru raziskovalnih nalog RIL.

Raziskave geološke in strukturne zgradbe na območju Dol Hrastnik z namenom usmerjanja nadaljnjih raziskav zalog premoga — II. del

Navedena raziskovalna naloga ima cilj definirati geološko in strukturno zgradbo na območju med jaškom Dol in odprto jamo Hrastnik. Ta raziskava bo podlaga za usmerjanje nadaljnjih rudarskih raziskav premoga na tem območju.

Navedeno raziskavo bo vodil dr. L. Placer, dipl. ing. geol. v okviru raziskovalnih nalog GZL.

Geološke in hidrogeološke in geotehnične raziskave v jamah Hrastnik in Ojstro ter na površini nad obema jamama

Predvidena raziskava na področju jam in nad jamama Hrastnik, Ojstro poteka že od leta 1985 z namenom ugotavljanja geomehanskih karakteristik hribin v krovni sloja in v starem delu. Z raziskavami se namerava določiti izolacijske sposobnosti krovnih plasti nad slojem do vodonosne zgornje krovnine. Predvideno je tudi ugotavljanje tektonskih con kot potencialnih komunikacij za prodore vode iz vodonosne krovne plasti ali površine. Zaključek naloge je predviden v letu 1987 z določitvijo preventivnih ukrepov za dosego varnega odkopavanja.

Raziskovalno nalogo vodi dr. B. Petkovšek, dipl. ing. geol., v okviru raziskovalnih nalog GZL.

Hidrogeološka spremljava zniževanja nivoja vode v triadnem vodonosniku v jami Kotredež in reinterpretacija geološke strukture na območju jam rudnika Zagorje

Obravnavana naloga je nadaljevanje večletne raziskovalne naloge, ki poteka vzporedno s sanacijskimi deli po vdoru vode in mulja na 8. obzor jame Kotredež v letu 1981.

Izledki te raziskave so širši raziskovalni in tudi operativni pripomoček za izvajanje odvodnjavanja vodonosnega triadnega dolomita ter tudi proizvodnjo premoga v tej jami, ki poteka do meje varovalne izolacijske plasti. V okviru navedene raziskovalne naloge obdelujejo tudi vplive dreniranja dolomitnega masiva na površinske odtoke.

Nalogo vodi M. Božovič, dipl. ing. geol., v okviru raziskovalnih nalog GZL.

Študija strukture geotehničnih lastnosti in hidrogeoloških razmer na območju Globoko za pripravo podlag za glavni rudarski projekt in IP — II. del

Načrtovana raziskovalna naloga predstavlja spremljavo rudarskih odpiralno raziskovalnih in vrtalnih del kakor tudi poizkusnega odvodnjavanja vodonosnih peskov, ki se nahajajo nad lignitnim premogovnim slojem. Cilj te raziskovalne naloge, ki poteka že več let, je v letu 1987 zbrati definitivne parametre za odpiranje in eksploatacijo rudnika Globoko.

Raziskovalno nalogo bo vodil M. Marin, dipl. ing. geol. v okviru raziskovalnih nalog GZL.

Strukturne, hidrogeološke in geotehnične raziskave na območju rudnika Kanižarica — II. del

Obravnavana raziskovalna naloga je namenjena spremljavi odpiralno raziskovalnih in hidroloških vrtanj z namenom pospešitve odpiranja bloka C v južnem polju premogovnika Kanižarica.

Navedeno raziskovalno nalogo bo vodil M. Veselič, dipl. ing. geol., v okviru raziskovalnih nalog GZL.

Raziskave geološke strukture s površine vzhodno od jame Kotredež — II. del

Z raziskovalnimi deli z globinskim vrtanjem v preteklih letih ter s poizkusnim odkopavanjem v letih 1985, 1986 se je ugotovilo talni del premogovnega sloja v obstoječi jami Kotredež med površino in 1. obzorom v zapadnem delu obstoječe jame. Z raziskavo, ki jo predlaga GZL, se namerava dodatno proučiti geološko in strukturno zgradbo nad vzhodnim delom zaradi eventualnega usmerjanja nadaljnjih rudarskih raziskav zalog premoga v bližini površine na tem območju.

Raziskovalno nalogo bo vodil R. Petrica, dipl. ing. geol., v okviru raziskovalnih nalog GZL.

Geološka spremljava jamskih raziskovalnih vrtalnih in rudarskih del v rudniku Laško z obdelavo podatkov zaradi usmerjanja nadaljnjih raziskav

Predvidena raziskovalna naloga predstavlja geološko spremljavo rudarskih vrtalnih raziskovalnih del v letu 1987 z namenom raziskati nujno potrebne zaloge za kontinuiteto proizvodnje premogovnika Laško do leta 1990 ter ugotoviti prognozo nadaljevanja premogovnega sloja v globino.

Raziskovalno nalogo bo vodil L. Placer, dipl. ing. geol., v okviru raziskovalnih nalog GZL.

Raziskava hidroloških razmer na rudniku Senovo v zvezi z eksploatacijo

Obravnavana raziskovalna naloga je pogojena z nepredvidenimi vodnimi vdori v letih 1985 in 1986 v polju Zakov jame Senovo. Na podlagi rezultatov te raziskave se predvideva določitev preventivnih ukrepov v jami za preprečitev eventualnih prodorov vode in žitkih mas na odkope.

Raziskovalno nalogo bo vodil prof. dr. J. Hrastnik, dipl. ing. rud.

Študija čiščenja separacijskih odpadkov iz mokromehanskih separacij Trbovlje, Zagorje, Senovo

Študija čiščenja separacijskih odpadkov iz mokromehanskih separacij Trbovlje, Zagorje, Senovo, predstavlja nadaljevanje že zastavljene naloge iz leta 1985. Izvaja se z namenom izbora najustreznejše tehnologije.

je čiščenja separacijskih odpadnih odplak, ki je nujna zaradi tehnoloških zahtev po čiščenju voda v porečju reke Save.

Navedeno raziskovalno nalogo bo vodil prof. dr. D. Ocepek, dipl. ing. rud., v okviru raziskovalnih nalog FNT.

Aplikacija znanih metod izračuna posebkov površine zaradi odkopavanja strmih premogovnih slojev s posebnim ozirom na prognoze plazenja pobočij nad jamama Hrastnik in Kotredež — zahod

Obravnavana raziskovalna naloga poteka od leta 1985. Ima cilj ugotoviti prognoze posebkov in plazenja pobočij nad jamami Kotredež, Hrastnik in Senovo pri nadaljnjem odkopavanju ter določiti nujne načine odkopavanja, ki bodo zagotovili še dopustne premike površine.

Raziskovalno nalogo vodi prof. R. Todorović v okviru raziskovalnih nalog FNT.

Možnost preprečevanja nevarnih potresnih učinkov miniranja pri podzemnem rudarskem delu

V raziskovalni nalogi bodo raziskani vplivi miniranja pri odkopavanju niže kaloričnega premoga med 0 in 1. obzorom v jami Kotredež kakor tudi pri predvideni gradnji podzemnih odpiralnih objektov za odpiranje jame Kotredež — zapad na okoliške stanovanjske in druge zgradbe. Na osnovi teh podatkov bo izdelan program ukrepov za miniranje z zmanjšanimi vplivi na površino ter sistem oprazovanja eventualno nastalih poškodb.

Nosilec raziskovalne naloge bo Jure Ivanetič, dipl. ing. rud., v okviru raziskovalnih nalog RIL.

Metod Malovrh

Valentin Vodnik

Novoletne

Za nov' let' ne vem,
prineslo kaj bo? —
ga mislim pregledat'
ob leti povedat'
kak' dobro je b'lo ...

Se novega leta
vsak veseli:
si več let obeta,
vesel naj živi.

Veselo se kaže
nov'letošnji dan,
mi srce ne laže
ne letos ne lan'.

Rudar med avnojskimi nagrajenci

Oton Župančič

Sredi decembra 1986 so v Beogradu v palači federacije podelili nagrade letošnjim nagrajencem AVNOJ-a. Te nagrade so bile s strani posebne komisije objavljene že ob letošnjem dnevu republike, podeljene pa nekoliko kasneje. Letos je nagrade prejelo devet posameznikov in osem kolektivov. Iz Slovenije sta med temi Železarna Ravne na Koroškem in prof. dr. Jovan Hadži, priznani znanstvenik iz Ljubljane. Vsak od nagrajencev je prejel poleg priznanja tudi nagrado v višini 700.000.— din.

Med letošnjimi nagrajenci pa je tudi Alija Sirotnovič iz SR Bosne in Herce-

govine, upokojeni rudar. Znan je po izjemnih rezultatih, ki jih je dosegel v povojnem obdobju udarništva pri izkopu premoga. Nastalo je široko gibanje za zviševanje proizvodnje premoga in produktivnosti v Jugoslaviji. Ob tem pa ne smemo pozabiti številnih naših rudarjev, ki so prav tako dosegali izjemne rezultate — Zagoriška, Magistra, Petka, Kmeta in številnih drugih udarnikov. Temu obdobju je dala naša država sedaj pomembno priznanje, najvišje v državi, s tem ko je Aliju Sirotnoviču podelila to nagrado.

(tl)

Veseli koledniki

Čase pregledujemo,
zase koledujemo
in za lepo leto mlado
preobračamo navado:

nič od vas ne prosimo,
mi darove nosimo
meh za smeh
in vrečo sreče
Ciciban za nami vleče,
ne za hišo zidano,
le za voljo židano!

Novoletni pogovori

Zopet je prišel čas, ko si s sodelavci, prijatelji, znanci, izrazimo najlepše želje. To delamo že leta in pri tem navadno ne preiščljamo, s čim bi prispevali sami, da bi se te želje tudi uresničile. Besede so tiste, s katerimi lahko ustvarjamo, saj lepa beseda lepo mesto najde, ali pa razdiramo in pravimo — saj beseda ni konj, čeprav žalimo, skratka, ubijamo ...

Največkrat pa med našimi sodelavci slišimo: — Preidimo od besed k dejanjem! Uresničujmo to na vsakem koraku, da bomo dosegli tiste delovne uspehe in cilje, ki smo si jih zastavili.

Na rudniku Trbovlje se letos ubadajo z najrazličnejšimi nepredvidljivimi težava-

mi. Proizvodnjo so med drugim ovirali tudi jamski ognji. Poleg tega pa so morali spremeniti načrtovano razmerje med energijskim in komercialnim premogom — zmanjšati število ton, pridobivati pa premog boljše kvalitete. Na to preusmeritev so bili primorani zaradi polne deponije, saj je elektrarna že lep čas v okvari. Na premogovniku Trbovlje so torej dosegli plan glede na GJ, vprašljivo pa je, če bo dosežen tudi fizični plan proizvodnje, in to zaradi že omenjenih vzrokov.

Kaj pravita v zvezi s tem rudarja, in to dva ta boljša, kot je omenil nadzornik — Ivan Drnovšek in Mitar Živkovič.

Spadate k prizadenejšim rudarjem. Ali lahko rudar na odkopu lenari?

Ja, v skupini že ne moreš lenariti. Delavci pa se vendarle med seboj razlikujemo. Jaz sem bil, predno sem prišel delat v jamo, zaposlen v Strojni tovarni Trbovlje, pravi Ivan Drnovšek. Tam opravljaš svoje delo in ne moreš napredovati. Prizadeven in sposoben rudar pa lahko napreduje.

Ker sem delal "zunaj", lahko povem, da je delo zunaj veliko lažje in manj nevarno, da se po težini sploh ne da primerjati z delom v jami. Zato me zaboli neobjektivnost ljudi v Trbovljah, ki se spotikajo ob naše zasluge. Poleg tega pa niti niso seznanjeni s tem, da k večjemu zaslugu pripomore tudi delo ob prostih sobotah in nedeljah, ki je za nemoten potek proizvodnje nujno potrebno.

Slišimo, da storilnost dela upada. Kje so vzroki za to?

Podatki niso vedno realni. Rudarji niso odvisni sami od sebe, pač pa tudi od drugih izvajalcev. Mogoče bi se dalo delo le boljše organizirati, da ne bi med delom stali, ker ni na razpolago praznih vozikov. Menim, da imamo zaposlenih tudi preveč administrativnih delavcev. Pri zaposlovanju nekvalificiranih delavcev bi skoraj lahko uporabil naslednje besede, ki včasih malo za šalo krožijo med rudarji: — Idem, da zaradim, ne da radim.

Se pogovarjate z vodilnimi delavci o tem, kako zmanjšati nastalo izgubo?

Seveda se pogovarjamo, med drugim tudi na vseh sestankih delavskih svetov. Seznanjeni smo tudi z ukrepi za izboljšanje stanja in jih skušamo izvajati. Pa saj sem že povedal, da smo odvisni tudi od drugih.

Kaj bi se lahko po vašem mnenju v prihodnjem letu popravilo in pripomoglo k boljšim rezultatom?

Verjetno bi bila lahko še boljša delovna disciplina, organizacija dela in odnos do dela. Poleg tega se ti zdi neumno, da koplješ premog, ki na deponiji gori, ker elektrarna ne dela, po drugi strani pa potrošniki željno pričakujejo vsako tono premoga. Stvari se izboljšujejo, upam, da bo tudi elektrarna pričela delati s polno paro, odgovorni pa bodo poskrbeli za nemošten transport premoga.

Mitar Živković je doma v Bosni, vendar si je tu ustvaril družino, navadil se je na okolje in se dobro počuti. Končal je rudarsko šolo, sedaj pa je devet let zaposlen na rudniku Trbovlje kot rudar — kopač. Na vprašanje, kako je zadovoljen s svojim delom, odgovarja, da ne more biti zadovoljen. Delo pod zemljo je veliko težje kot pa delavcev zunaj. Tistih, ki služijo na veliko lažji način, ljudje ne vidijo, kar naprej pa se govori o dobrih plačah rudarjev. Zadovoljen pa sem s svojimi so-delavci, saj se dobro razumemo.

Kaj naj bi se v prihodnjem letu spremenilo?

Težiti moramo k temu, da bodo izgube v poslovanju čim manjše, če že gospodarimo z izgubami. Izboljšati organizacijo dela v jami in zunaj z delavci, od katerih je odvisna proizvodnja. Menim, da vodimo tudi čudno politiko do ljudi, ki delajo "plave". Praktično ni sankcij, s katerimi bi to preprečili. Če takšnega delavca postaviš na cesto, postane socialni problem,

med delavci pa prav tako seje samo škoda. V našem tozdu jih sicer ni veliko, menim pa, da bi morali vplivati nanje tako, da bi spoznali, da škodujejo sebi, družini in družbi. Najpogostejši vzrok za izostajanje pa je alkohol, v katerem radi utapljam svojo skrb.

Poznam jo že dolga leta. Če bi bil to ženski časopis, bi jo vprašala, kaj dela, da je videti vedno lepša.

Ladislava Andželič mi nasmejana pravi:

— Menda bi radi nekaj zapisali za no-voletno številko glasila Srečno. Ravno prej smo se s kolegi menili, kako čas beži. Ko sem prišla v elektrarno leta 1955, smo skupaj praznovali Novo leto. Pogovarjali smo se, kako bo, ko se bo pisalo leto 1975. No, sedaj je pa že tudi ta letnica zdavnaj mimo...

Z delom, ki ga opravljam kot strokovni knjigovodja, sem zelo zadovoljna. Manj pa so mi všeč druge stvari.

Z gradnjo nove elektrarne se je naš kolektiv zelo povečal. Tozdi, na katere smo razdeljeni, pa so naše medsebojne odnose zelo poslabšali. Teh razprtij, ki nastajajo, predvsem pri razdeljevanju mase za osebne dohodke, jaz ne občutim. Poslušam pa jih na sestankih. Sem v sekretariatu ZK in vodja delegacije ena. Kot vodja delegacije imam tudi vrsto negativnih pripomb. Prenos delegatskih vprašanj je slab, saj ni prave povezave z bazo, delegati pa se tudi redno ne udeležujejo sej. Menim, da bi se marsikateri problemi pozitivno rešili, če bi delegatski sistem potekal tako, kot smo se domenili.

Mislim tudi, da bi morali biti delavci med seboj veliko bolj povezani in si več pomagati, kajti velikokrat nezdravo kritiziramo, kar ne pripomore do volje in veselja do dela ...

Janko Simončič ja zaposlen v elektrarni osemnajst let. Dela v kemijski pripravi vode. To se pravi, da pripravlja destilirano vodo za kotel. — S svojim delom sem zadovoljen, čeprav je včasih naporno, saj je večizmensko. Delovni proces je takšen, da mora vsak izmed nas disciplinirano in redno delati.

Menim, da osebni dohodki niso urejeni. Za nočno delo dobimo 40-odstoten dodatek. Delavci s tem nismo zadovoljni in želimo, da bi se dodatek za nočno delo povečal na 50 odstotkov. Malo več od dopoldanskega bi moralo biti plačano tudi popoldansko delo.

Želim, da bi v novem letu to uredili in da bi čimprej začeli graditi novo elektrarno.

Rudi Potisek, zaposlen na rudniku Hrastnik osemnajst let. Je poslovodja v ESD v Hrastniku. Izvira iz rudarske družine, saj je njegov prednik rudaril že leta 1862. Rudarja pa sta bila tudi oče in ded.

Bi se ponovno odločili za poklic elektrotehnika?

— Verjetno bi se, ker sem s svojim delom zadovoljen.

Kaj bi v prihodnjem letu v svoji delovni enoti radi spremenili?

— Na rudniku v Hrastniku je zaposlenih veliko domačinov, predvsem v vrstah vodstvenih kadrov. Ni nam vseeno, kako "gverk stoji". Kar naprej poslušamo, da smo izgubaši. Dohodkovni odnosi, ki bi jih morali najprej urediti, pa se verjetno

tudi v prihodnjem letu ne bodo bistveno spremenili.

Izpolnjujete ukrepe za izboljšanje gospodarskega stanja?

Vsake tri mesece pregledamo in napišemo, kako smo izvajali ukrepe. Vendar je cela vrsta problemov, ki so med seboj povezani in se jih ne da rešiti kar čez noč.

Montageološke razmere v jami Hrastnik niso najboljše. Jama je sicer precej mehanizirana, imamo urejena črpališča in tri izvozne jaške. Obe jami pa sta med seboj precej oddaljeni, kar 5 km. Delo ovirajo dolge transportne poti, predvsem pri spravi opreme v jamo. Delo poteka organizirno, vendar v jami nikoli ne moreš vsega stoddostno planirati. Pride do nepredvidenih zastojev, čeprav drug z drugim dobro sodelujemo. Menim, da bi bila delovna disciplina lahko boljša, čeprav so v naši enoti delavci precej disciplinirani, tudi neupravičenih izostankov nimamo.

Delo otežkočajo tudi nekvalificirani delavci. Tistih, ki jih pošiljajo iz RŠC s končanim skrajšanim programom, nimajo kje porabiti ...

V prihodnjem letu bi želel, poleg tega, kar sem že omenil, da bi v resnici prešli od besed k dejanjem. Sestankov, na katerih veliko govorimo, ni malo ... Želel bi tudi, da bi dosegli vsaj takšne planske rezultate, kot smo jih dosegli letos. V jami Ojstro smo izpolnili plan že 28. novembra, v jami Hrastnik pa v začetku decembra.

Tu in tam slišim kritiko, da se mladi v našem glasilu prav malo oglašajo. Ali so nedelavni ali pa neradi pišejo. S to mislijo sem jo mahnila k predsedniku mladine na sozdu Dušanu Lucuju, ki je pet let zaposlen v DO TET kot ključavničar.

Menim, da je mlad človek večkrat razdvojen. S čim ste si pridobili zaupanje mladih, da so vas izvolili za svojega predsednika?

Rudi Potisek poslovodja delavnice Rudnika Hrastnik. (Foto: D. Bregant)

— Rad pomagam mladim, ki so večkrat v stiski, reševati njihove probleme. Menim, da si moramo najprej pridobiti določene pravice, določeno veljavo. Spodbujam jih, da bi se na sestankih vključevali v razprave, pa tudi odločali. V naši družbi vse preveč odločajo starejši, mladim ne zaupajo kakšnih pomembnejših funkcij. Zato stremim za tem, da bi bilo čimveč mladih vključenih v samoupravne organe, predvsem v delavske svete in družbenopolitične organizacije.

Franc Korošec, strugar v DE SIMD tozd IMD. (Foto: D. Bregant)

Ste sami družbenopolitično aktivni?

Kar precej sem angažiran. Sem član predsedstva občinske konference v Trbovljah, član OO ZK, SLO na sozdu, pa tudi predsednik mladine v naši delovni organizaciji in na sozdu.

Na katerem področju se čutite najbolj prikrajšani pri odločanju?

Prav gotovo nas ni tam, kjer bi bili najbolj potrebni — v stanovanjski komisiji. Ustvarjamo si družine, nimamo pa stanovanj ...

Kje pa se mladi zbirate v prostem času?

Zadnje čase se zadržujemo na žalost največ po pivnicah. Imeli smo svoj mladinski klub Sonce v spodnjih prostorih doma Partizan. Tam smo se dobivali, prirejali slikarske razstave in igrali šah, skratka delali smo po programu dela. Zaradi preurejanja so nam te prostore vzeli. Na stanovanjski skupnosti so obljubili, da nam bodo priskrbeli nove prostore. Ne vemo pa, ne kje, ne kdaj. Menim, da je sramota, da je skoraj pod vsako večjo novo stavbo pivnica, namesto družabnih prostorov za mlade.

Ste mladi na sozdu vključili v svoje vrste tudi rudarje iz drugih republik?

Menim, da ni nobenih razlik. Radi bi jim pomagali, da bi prebrodili osamljenost v samskih domovih.

Kaj predlagate mladim, da bi bili srečnejši?

Naj delajo, pri nas zaenkrat še ni problemov dobiti delo. Hodiijo naj v športne klube in v ostala društva, ki delujejo v Trbovljah. Naj se vključujejo v samoupravne organe in družbenopolitične organizacije. Boljšo udeležbo pa bi želel tudi pri prostovoljnih mladinskih delovnih akcijah.

K delovni organizaciji RGD spada po novi organiziranosti tudi TOZD IMD. O tem, kakšne spremembe so s tem nastale, je na kratko spregovoril vodja delovne enote SIMD Adi Polak.

Združitev IMD v DO RGD nam zaenkrat ni prinesla nobenih koristi. TOZD IMD naj bi bil nosilec razvoja. Brez sredstev pa kaj takega ne moremo uresničevati. Denarja za investicije nimamo, tako je onemogočen razvoj tozda. Stagniramo. Smo na tehnološki ravni izpred štirih let. Sam tozd IMD pa ne more ustvariti dovolj sredstev za investicije. Vsekakor bi z ESD potrebovali skupne delavnice, v katerih bi združevali ves kader, ki bi lahko proizvajal in delal za sozdu, pa tudi za potrebe izven sozda. Le tako bi lahko vplivali na manjšo ceno pridobljenega premoga. O kakršnemkoli skupnem nasotpu na tržišču ni sledu. TOZD IMD se

kot TOZD v okviru DO RRPS za izdelavo investicijske opreme in velikih popravil, ali da postanemo samostojna delovna organizacija.

Franc Korošec, zaposlen v TOZD IMD okoli trideset let kot rezkalec.

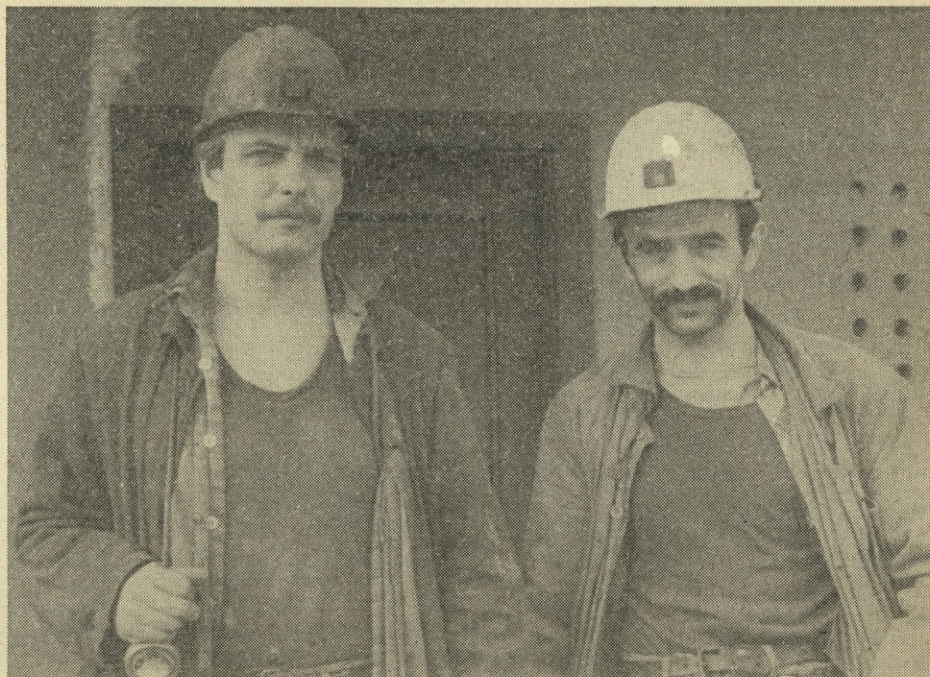
Na TOZD IMD se že nekaj let razprostira lepa hala z novimi delovnimi prostori, saj je bilo v starih nemogoče delati. Kakšni so vaši delovni pogoji?

Še vedno delamo tudi v starih delavnicah, ker v novi ni prostora za vse delavce. Rad delam, čeprav je delo vedno bolj zahtevno. To nas, delavce, ne moti, moti pa nas, da vedno bolj precizna dela opravljamo na starih strojih.

Vodilni delavci se trudijo, da nam izboljšujejo delovne pogoje, vendar če ni denarja, tudi dobra volja ne pomaga.

Kaj bi radi v novem letu spremenili?

S skupnimi močmi bi le morda nabavili kakšne nove stroje. Strojna izdelava raznih izdelkov, ki morajo biti precizno izdelani, bi potekala hitreje in na lažji način. To bi bilo priporočljivo tudi zato, ker se zaposluje vedno več mladih, ki so za novosti še bolj dovzetni in bi delali z večjim veseljem.

Ivan Drnovšek in Mitar Živkovič, rudarja v jami Rudnika Trbovlje. (Foto: D. Bregant)

mora za pridobivanje poslov sam angažirati. Večkrat pa si celo v isti delovni organizaciji med sabo konkuriramo. Vodilni v DO RGD bi morali upoštevati, da DO RGD ni samo tozd RIG, pač pa so tu še ostali tozdi, ki se morajo in jih je potrebno enakopravno vključevati pri pridobivanju poslov, čeprav so manjši po številu zaposlenih. Razmišljamo, da bomo delavci v tozdu IMD prisiljeni iskati druge organizacijske oblike. Organizirali bi se

Ste z dogajanjem in problemi na sozdu oziroma v vašem tozdu seznanjeni?

Obveščanje poteka v redu. S problema-tiko smo sproti seznanjeni na zborih delavcev, radi pa tudi prebiramo naše glasilo Srečno.

Tovariša z rudnika Zagorje, s katerim je bil domenjen razgovor, ni bilo. Da nisem prišla zastoj, je prijazno poskrbel Ivan Vovk.

— Menim, da bi bil zanimiv tvoj življenjepis, predvsem za mlade rudarje, je rekel Francu Fajfarju, saj si eden izmed tistih, ki je šel praktično skozi vse faze v rudarjenju.

Franc Fajfar je vodja investicij in namestnik tehničnega vodje DE Kotredež.

Prišel je iz Ljutomera in pričel delati kot kopač na odkopu v jami Kisovec. Kmalu je postal brigadir oziroma vodja čela. Končal je nadzorniško šolo in bil nadzornik pri izvozu, premeščen za nadzornika v kamnolom, nato pa bil zopet pri rudniku kot nadzornik v rezervi. Takrat je resnično spoznal vse faze dela, saj je poprijel tam, kjer je bilo potrebno. Nato je prevzel mesto vodje jamomernice in medtem končal velenjsko rudarsko šolo. Naredil je tudi izpit za tehničnega vodjo metanske jame.

Danes opravljate odgovorna dela in naloge. Gotovo ste to dosegli s pridnostjo in sposobnostjo.

Nikoli nisem rekel, da nekaj ne bom naredil. Vedno sem tudi želel reševati probleme sproti, na mestu samem, četudi je bilo zaradi tega kaj hude krvi.

Kje so vzroki, da v rudniku Zagorje do sedaj še niste dosegli plana?

Plana nismo dosegli predvsem zaradi zaostajanja investicij, zaradi strukture delavcev, saj vemo, da je odšlo precej najboljših rudarjev v pokoj, novi pa še nimajo dovolj izkušenj pri delu, eden od vzrokov pa je tudi delovna disciplina. Najbolj me moti, da še vedno nismo uspeli odpraviti "plavih".

Kdo je kriv, da zaostajajo investicije?

Projektne naloge bi morale biti hitreje in bolje rešene, skratka nujno potrebno je pospešiti investicije, da ne bomo odpirali odkopnih polj provizorno. Morda je zatajila organizacija oziroma povezava med nami, izvajalci del, to je Rudarsko gradbeno dejavnostjo, ki je osnovni izvajalec, in Geološkim zavodom Ljubljana.

Kaj bi lahko vplivalo na zmanjšanje izgube?

V prvi vrsti bi moral vsak posameznik, ni pomembno katere naloge opravlja, poskrbeti, da bi čim več in čim bolje delal. Delavci pa bi morali biti plačani po dejanskem delu, akordnem ceniku. Če je delo normirano, se lahko tudi vsak sam kontrolira, oziroma kritično oceni svoje delo.

Delavci so z gospodarjenjem in ukrepi, ki jih sprejemamo, pa tudi z drugimi problemi na tozdu, dobro seznanjeni. Jezi pa me, da sprejemamo sklepe, ki jih pa potem ne izvajamo. Preidimo že enkrat od besed k dejanjem!

Pa S R E Č N O v letu 1987!

Dragica Bregant

Letovanje delavcev v SOZD REK EK

V letu 1986 so delavci SOZD REK imeli možnost organiziranega letovanja v lastnih počitniških domovih na Rabu, v Crikvenici, v Novigradu in v Termah Čatež v bungalovih.

Osnovne organizacije sindikata v posameznih TOZD in delovnih skupnostih pa so omogočile še letovanje v prikolicah.

Počitniški dom Rab

V počitniškem domu na Rabu imamo 46 sob ali 166 ležišč; Od tega imamo za osebje počitniškega doma 6 sob ali 14 ležišč v Kaldani. Tako da je na razpolago za letovalce 152 ležišč. V osmih dekadah so letovali 404 članov, 309 zakoncev, 278 otrok, 42 upokoencev SOZD REK EK in 89 tujih letovalcev, 31 članov pevskega zbora Slavček in 40 članov pevskega društva Zarja, skupaj 1193 letovalcev. V letu 1986 je letovalo 30 letovalcev manj zaradi manjšega števila postelj.

Počitniški dom Crikvenica

V počitniškem domu v Crikvenici imamo 38 ležišč v našem domu in 39 ležišč v najemu pri privatnikih, skupaj 77 ležišč. Letovalo je 219 aktivnih članov, 163 zakoncev, 141 otrok, 23 upokoencev, 38 tujih in 46 članov pevskega zbora Loški glas iz Zagorja, skupaj 630 letoval-

cev. V letu 1986 je letovalo 55 letovalcev manj z ozirom na manjše število postelj.

Počitniški dom Novigrad

V Novigradu imamo dve montažni hišici po štiri sobe, skupaj 36 ležišč. Tu je letovalo 65 članov kolektiva, 55 zakoncev, 59 otrok, 5 upokoencev in 7 tujih letovalcev, skupaj 191 letovalcev, to pa je 31 letovalcev več kot v letu 1985.

Terme Čatež

Z zdraviliščem Terme Čatež imamo sklenjeno pogodbo za osem dekad, in sicer 40 ležišč v bungalovih. Letovalo pa je 108 članov kolektiva, 99 zakoncev, 46 otrok, 50 upokoencev in 17 tujih letovalcev ali skupaj 320 letovalcev oziroma 100 % zasedenost postelj.

Skupaj je letovalo v naših počitniških domovih na Rabu, Crikvenici, Novigradu, in Termah Čatež 796 članov kolektiva 34,1 %, 626 zakoncev ali 26,8 %, 524 otrok ali 22,5 %, 120 upokoencev ali 5,2 % in 268 tujih letovalcev ali 11,4 %, skupaj 2334 letovalcev ali 87,1 % zasedenosti razpoložljivih posteljskih kapacitet.

Prikaz števila letovalcev po TOZD v počitniških domovih Rab, Crikvenica, Novigrad in Terme Čatež:

Rudnik rjavega premoga Hrastnik	407 letovalcev ali	17,4 %
Rudnik rjavega premoga Trbovlje	483 letovalcev ali	20,7 %
Rudnik rjavega premoga Zagorje	350 letovalcev ali	15,0 %
Separacija Trbovlje	168 letovalcev ali	7,2 %
DO RGD	420 letovalcev ali	18,0 %
RŠC Trbovlje	68 letovalcev ali	2,9 %
DS SS SOZD	48 letovalcev ali	2,1 %
DS SS RRPS	93 letovalcev ali	4,0 %
Rudnik rjavega premoga Kanižarica	29 letovalcev ali	1,3 %
tuji	268 letovalcev ali	11,4 %
Skupaj	2334 letovalcev ali	100 %

V prikolicah, ki so bile na Pagu, v Lošnju, Čatežu, Novigradu, Medulinu, Zele- ni Laguni, Fontani, Lanterni, na otoku

Krku, v Poreču, Puli, Rovinju in na Rabu pa je letovalo 1396 letovalcev.

LETOVANJE V PRIKOLICAH V LETU 1986

TOZD	Število prikolic	Število ležišč	Kraj postavitve
RRP Hrastnik	6	24	Novigrad
RRP Trbovlje	11	44	Zelena Laguna, Fontana Lanterna
RRP Zagorje	5	20	Bohinj, Čatež, Stoja
Separacija Trbovlje	4	16	Lanterni, Medulin
RRP Laško	4	19	Poreč, Pula, Rab
RRP Kanižarica	8	32	Bijela Uvala pri Poreču, Njivice, Straško
DO RGD	3	15	Čatež, Novigrad, Medulin
Termoelektrarna Trbovlje	8	32	Pag, Lošinj
DS SS DO RRPS	4	20	Rovinj, Medulin
RŠC Trbovlje	2	10	Krk
Skupaj	55	232	

Dejavnost počitniških domov ob devetmesečnem periodičnem obračunu ne izkazuje ostanka ali izgube, ampak posluje pozitivno. Do konca leta je ostalo še precej odprtih postavk, tako da še ne moremo govoriti o dokončnem finančnem rezultatu, ocena pa kaže, da bo poslovanje normalno zaključeno.

Prikaz 35 % združevanja sredstev sklada skupne porabe za pokrivanje razlike do ekonomske cene oskrbnega dne ter regresiranja po socialni lestvici, ki jih združujejo DO RRPS, TOZD RRP Hrasnik, TOZD RRP Trbovlje, TOZD RRP Zagorje, DS SS RRPS, DO RGD, TOZD IMD, TOZD Avtoprevoz Zasavje, TOZD RIG, TOZD Gramat, DS SS RGD, TOZD RŠC, TOZD Separacija Trbovlje, DS SS SOZD je naslednji:

združena sredstva sklada skupne porabe 35 % je 47.061.119,00 din,

porabljen sredstva sklada skupne porabe 35 % je 39.082.403,000 din,

nerazporejen ostanek sklada skupne porabe 35 % je 7.978.116,00 din.

Iz podatkov knjigovodstva je razvidno, da je ostanek sklada skupne porabe 35 % združevanja finančnih sredstev, namenjenih za pokrivanje razlike do ekonomske cene in regresiranja po socialni lestvici, še 7.978.118,00 din in da je na razpolago amortizacija počitniških domov od I. — IX/86 7.330.237,00 din, skupaj torej 15.308.355,00 din.

TOZD RUDNIK RJAVEGA PREMOGA SENOVO.

Letovanje v sezoni 1986 je potekalo v počitniškem domu Vrsar, počitniških apartmajih v Nerezinah, Lovranu, Kaninu in Čatežu.

Hrana je bila organizirana samo v počitniškem domu Vrsar, drugje pa so si letovalci hrano pripravljali sami. V počitniškem domu je bila cena oskrbnega dne 1.800.— din za člane kolektiva, njihove zakonce in nepreskrbljene družinske člane ter za upokojene rudnika, za otroke, stare do deset let, pa polovični penzion 1.260.— din. Za tuje letovalce je veljala polna ekonomska cena, to je 3.500.— din.

Počitniški dom Vrsar ima 33 ležišč. Letovalo je 43 aktivnih članov, 30 zakoncev, 35 otrok, 13 upokojenec, 39 tujih, skupaj 160 letovalcev.

Počitniški apartma Nerezine ima 8 ležišč. Letovalo je 22 članov, 22 zakoncev, 32 otrok, 2 upokojenca, 10 tujih, skupaj 88 letovalcev.

Počitniški dom Lovran ima 8 ležišč. Letovalo je 7 članov, 5 zakoncev, 10 otrok, 8 tujih, skupaj 30 letovalcev.

Počitniški dom Kanin ima 4 ležišča. Tam so letovali 3 člani, 3 zakonci, 2 otroka, 2 upokojenca, 9 tujih, skupaj 19 letovalcev.

Počitniški apartma Čatež ima 4 ležišča in je letovalo 7 članov, 7 zakoncev,

5 otrok, 2 upokojenca, 1 tuj letovalec, skupaj 22.

Iz podatkov je razvidno, da je v RRP Senovo letovalo 82 aktivnih članov, 67 zakoncev, 84 otrok, 19 upokojenih, 67 tujih letovalcev, skupaj 319 letovalcev.

TOZD RUDNIK RJAVEGA PREMOGA LAŠKO

RRP Laško nima svojih počitniških domov, delavci so letovali le v lastnih prikolikah:

TOZD RUDNIK RJAVEGA PREMOGA KANIŽARICA

RRP Kanižarica nima svojega počitniškega doma, temveč le počitniško hišico v naselju Pelegrin pri Umagu, občina Buje. V hišici so 4 ležišča in omogočeno kuhanje. V letu 1986 je letovalo 8 članov kolektiva, 8 zakoncev, 18 otrok, 2 upokojenca, torej skupaj 36 letovalcev. Cena za uporabo hišice za 10 dni je znašala 5.000,00 din. Zasedenost ležišč je bila 100 %.

Mirko Pirnauer

Imenovanja

V začetku decembra 1986 je nastopil novo delovno dolžnost tudi Andrej Železnik. Delavski svet DO Rudniki rjavega premoga Slovenije ga je imenoval za dobo štirih let na mesto vodje delovne skupnosti te delovne organizacije. A. Železnik je bil doslej zaposlen kot direktor DO Zasavski zdravstveni center v Trbovljah.

Na podlagi predhodnega javnega razpisa je delavski svet SOZD REK EK imenoval za dobo štirih let Franca Vozla za novega vodjo delovne skupnosti kombinata. Novo delovno dolžnost je nastopil 10. novembra 1986. Doslej je bil zaposlen kot vodja delovne skupnosti DO termoelektrarna Trbovlje.

V roku izpeljana nova organiziranost ZK v kombinatu

Z ustanovno sejo akcijske konference ZK SOZD REK Edvarda Kardelja, ki je bila v četrtek, 18.12.1986, smo zaokrožili eno izmed pokongresnih nalog za enotnejše in učinkovitejše delovanje Zveze komunistov v kombinatu. Predhodno so bile v skladu s sprejetim rokovnikom tudi ustanovne seje konferenc ZK DO RRPS, DO RGD in DO TET. Bistvo nove organiziranosti ZK v kombinatu je, da konference delovnih organizacij po poprejšnjih razpravah v OO ZK in organih ZK sprejemajo obvezne sklepe in usmeritve.

Na ravni sestavljene organizacije pa je stalna oblika organiziranosti akcijske konference, njene usmeritve in sklepi pa postanejo obvezujoči, ko jih sprejmejo OO ZK oziroma potrdijo organi ZKS.

Izvolili so nova vodstva. Za predsednike konferenc ZK delovnih organizacij

so bili izvoljeni:

Gabrijel Mejač v DO RRPS, Jurij Gotal v DO RGD, Jože Pistotnik v DO TET.

Za predsednika akcijske konference ZK sestavljene organizacije je bil izvoljen Anton Šutar iz DO RRPS TOZD Separacija Trbovlje.

V kolikor bo potrebno, bomo sprejeto organiziranost uskladili v skladu z navodili CK ZKJ.

Nova organiziranost sama po sebi še ne prinaša spremembe v vsebini dela ZK, vendar je eden izmed pogojev za to. Iz tega razloga smo jo v ZK kombinata želeli izpeljati še v tem letu. Vsebinsko pa bomo spremenili le z uresničevanjem zelo konkretnih sklepov, sprejetih tako na konferencah ZK delovnih organizacij kot akcijske konference sestavljene organizacije.

Božo Marot

Delo sindikalne konference OOOZS TOZD RIG

Od samega začetka mandata smo morali intenzivno začeti z delom, saj smo pred seboj imeli vrsto volitev, in sicer v samoupravne organe tozda, DO in SOZD.

Pred nami je bila mikroorganizacija, reorganizacija in nerealizirani sklepi problemske konference ZK na SOZD, SaS za oblikovanje OD in ČD in še kup drugih zadev, v katere smo se morali aktivno vključiti kot konferenca OOOZS.

Mislím, da smo pri določenih zadevah uspeli, pri drugih pa zelo slabo, kar ni odraz našega nedela, ampak moči, da zadeve uredimo, kot je treba in kot so smerice družbenih dogovorov.

Glede aktivnosti pri razreševanju določenih problemov lahko mirno trdim, da smo se posamezniki aktivno vključili v razreševanje problematike in nosili breme konference. S tem nisem zadovoljen, zato sem zadeve poskušal izboljšati. Prešli smo na konkretne zadolžitve in razne druge oblike, vendar zadeve nismo izboljšali, in to samo zato ker so določeni vodilni ljudje, konkretno pri nas vodje gradbišča, ki ne speljejo določenih sklepov, ki so zanje posebno obvezujoči.

Naj navedem primer: — na KOZZS SOZD smo se dogovorili za letovanje otrok smrtno ponesrečenih rudarjev. Vsak

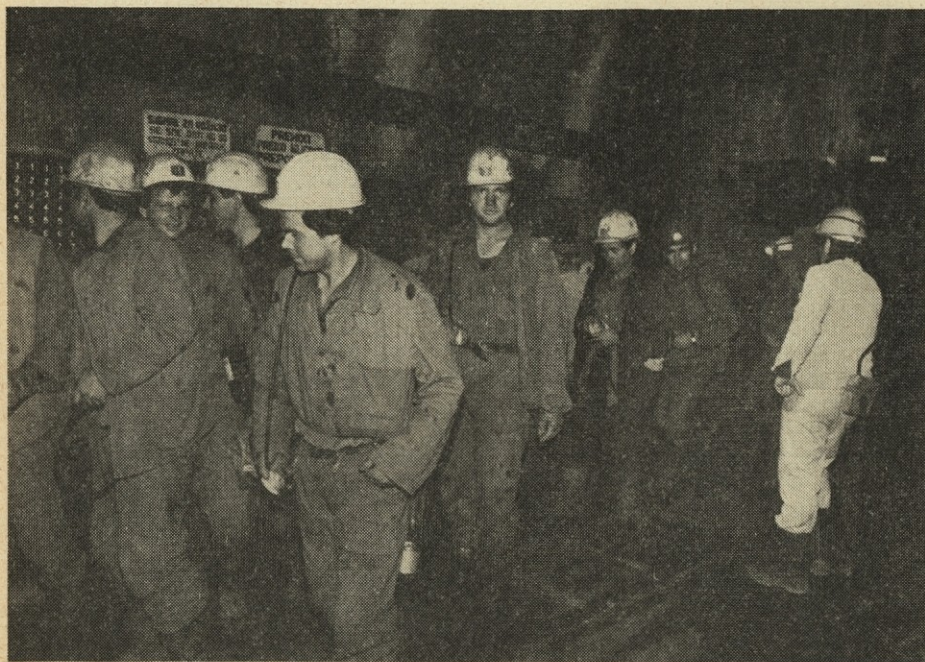
zaposlen naj bi od svojega osebnega dohodka prispeval 300 din. V TOZD RIG tega še nismo naredili. Zakaj?

To sem takoj drugi dan povedal na delavskem svetu tozda. Predlagal sem, da skličemo zbere in to zadevo uredimo. To smo naredili samo v Trbovljah, ostali pa ne. Ponovno sem zadolžil delegate konference, zapisali smo v zapisnike, po gradbiščih pa še sedaj niso plačali omenjenih vsote. Mislím, da je to zelo neodgovorno. To je samo en problem, ki sem ga izpostavil. Tako pa je pri izvrševanju vseh sklepov in usmeritev, tako da se človek vpraša, zakaj dela, ko pa si potem pred delavci glavna udarna točka zaradi nerealiziranih sklepov ali nepravilnosti, ki si jih poskušal izpeljati in si najmanj kriv za te nepravilnosti med nami.

So tovariši, ki jih politika ne zanima, borijo se samo zase in vidijo samo materialno stran. Ti bodo ostali takšni, dokler jim mi, kot družba ne spremenimo mišljenja in navad.

TOZD RIG ima pet OOOZS. Z njihovim delom nisem zadovoljen. Ker zadeve nisem popravil, se strinjam, da sem za to tudi sam kriv.

Na zadnjem zasedanju smo se dogovorili za letne seje, ki naj bi jih OOOZS imele do 20. dec. 86, konferenca pa naj bi bila po tem roku. Sedaj mi je znano samo, da bo letna seja OOOZS gradbišča Trbovlje po 20. decembru 1986, za datume drugih sej pa ne vem. Letno sejo konference sindikata bom verjetno sklical pred sejami OOOZS, da ne bi porušil časovnega razmerja v bodoče.

Geološki zavod iz Ljubljane rudari po posebni pogodbi tudi v naših jamah. Odhod iz jame Dol po končanem delu. (Foto: B. Klančar)

Hasan Šubašič

Borci NOV obiskali rudnik Kanižarica

Predstavniki mestne organizacije Zveze borcev Črnomelj so pred praznikom dneva republike obiskali tudi rudnik Kanižarica. Taki obiski so namreč že tradicija, saj redno obiskujejo črnomaljske delovne kolektive. S temi obiski želijo biti borci neposredno seznanjeni s težavami in uspehi v poslovanju in z razvojnimi prizadevanji v posameznih delovnih organizacijah. Ob takih prilikah pa so tudi pobudniki za izboljšanje ohranjanja tradicij NOV v njihovih kolektivih.

Ob obisku v Kanižarici so borci — člani predsedstva, najprej izrekli čestitke vsem rudarjem našega kolektiva k držav-

nemu prazniku, nato pa je stekel prijeten pogovor o obojestranskih problemih. Bili so veseli, ker smo kanižarski rudarji povsem normalizirali pridobivanje premoga po katastrofalni poplavi jame pred leti in sedaj kljub sprotnim poslovnim težavam normalno in uspešno proizvajamo dragoceni premog.

V razgovoru o ohranjanju tradicij NOV so borci še posebej poudarili, da se je v obdobju 1941—1945 zvrstilo v Kanižarici in na rudniku veliko dogodkov, ki so imeli na organizacijo in razvoj NOV v Beli krajini pomemben vpliv. Med mnogimi dogodki so omenili predvsem naslednje:

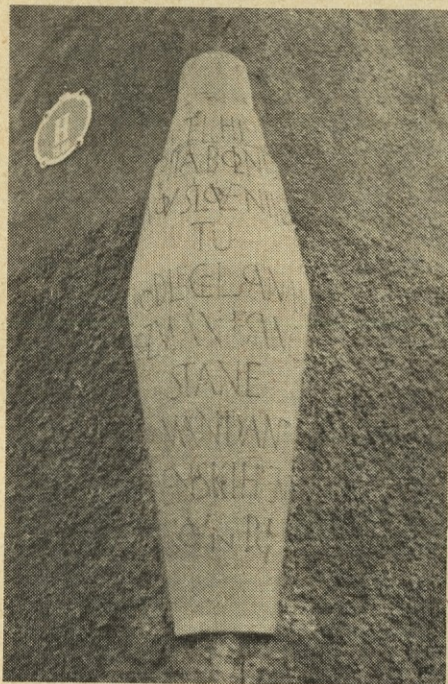
V januarju 1941 je bilo v Kanižarici v hiši Jožeta Dvojmoča tretje partijsko posvetovanje belokranjskih komunistov.

Iz rudniškega skladišča razstreliva so partizani 25.8.1941 odnesli 260 kg kamnikita in eno podobno akcijo ponovili še 30.5.1942.

Rudniške naprave in obratna poslopja so zavarovali italijanski okupatorji z bodečo žico in močno vojaško posadko v bunkerjih. Kljub temu je rudnik Kanižarica prenehal obratovati 21.9.1942, ker so separacijo in ostala poslopja popolnoma uničile enote partizanske kordunaške bri-

gade, ki so v noči navedenega dne napadle italijansko posadko.

Septembra 1943 je bila v Kanižarici ustanovljena partizanska bolnišnica, ki je najprej delovala za partizansko vojsko, od začetka leta 1944 do konca vojne pa za potrebe civilnega prebivalstva. Na tej stavbi v Kanižarici obstoji spominsko obeležje, iz katerega se vidi, da je tu 7.11.1944 umrl komandant slovenskih partizanov Franc Rozman — STANE za ranami, ki jih je dobil ob preizkusu novega minometja.

Spominsko obeležje na zgradbi stare gostinske enote v Kanižarici vsebuje napis: "V tej hiši je bila bolnica NOV Slovenije". Tu je podlegel ranam tudi komandant partizanske vojske Franc Rozman—Stane.

(Foto: Fr. Klevišar)

V septembru 1944 so rudarji, partizani iz trboveljskih revirjev skupno s kanižarskimi očistili in usposobili rudnik Kanižarica in začeli ročno izkopavati premog za potrebe električne partizanske centrale v Črnomlju, za partizanske ustanove in za prebivalstvo.

Vsi naštetí in drugi dogodki so pričali velikemu prispevku tudi krajanov in rudarjev v Kanižarici med narodnoosvobodilno borbo.

V nadaljevanju razgovora je direktor rudnika Vladimir Breznik obrazložil naše sedanje uspehe in tudi težave, s katerimi se vsakodnevno srečujemo. Orisal je na kratko predvidene prihodnje razvojne načrte rudnika, saj zaloge premoga zagotavljajo še najmanj 25 let rudarjenja v Kanižarici. Med razgovorom so bile omenjene tudi težavne razmere v elektrogospodarstvu, premogovništvu in gospodarstvu nasploh.

Borci so pri tem s prizadetostjo opozorili, da je v naši celotni družbeni skupnosti vseskozi po vojni premalo prisotna individualna odgovornost.

Ob koncu razgovora smo sprejeli pobudo borcev, ki jo bomo posredovali organom upravljanja v razpravo in odobritev. Po tem predlogu naj bi kanižarski rudarji ob prihodnjem rudarskem prazniku postavili spominsko ploščo — **premogovnik Kanižarica 1941 — 1945**, s kronološkim pregledom dogajanj med NOB na rudniku.

Do takrat pa naj bi s sodelovanjem učencev — novinarjev osnovne šole Mirana Jarca Črnomelj organizirali in izvedli raz-

pis za pisanje spisov na temo — premogovnik Kanižarica v NOB.

Na rudniku pa bomo zbrali in uredili dokumente iz bogatega rudniškega življenja in skušali dobiti čim več gradiva, ki je v zvezi z narodnoosvobodilno borbo na rudniku Kanižarica.

Borci so z zadovoljstvom zapuščali rudnik, in to tembolj, ker imajo kanižarski rudarji ob številnih proizvodnih nalogah in problemih vedno tudi smisel in posluš za ohranjanje svetle tradicije NOB — kot so dejali ob slovesu.

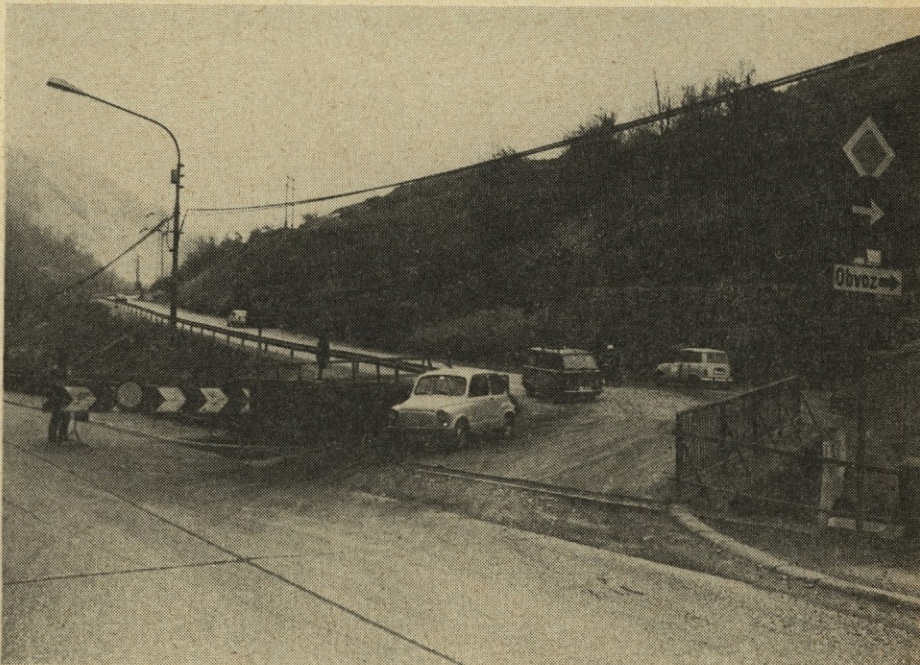
Franc Klevišar
Nevenka Ipavec

Referenduma v Laškem in Trbovljah sta mimo

V nedeljo, 7. decembra, so se občani občine Laško odločali o sprejetju 4. samoprispevka. Referenduma se je udeležilo 95 % upravičencev. Za samoprispevek je glasovalo 60,5 % vseh upravičencev. Odločili so se torej, da bodo od 1.1.1987 nadaljnjih pet let prispevali po 1,9 % od osebnega dohodka namensko za financiranje programiranih nalog. Zbrali bodo okoli milijardo dinarjev za financiranje del v krajevnih skupnostih, četrtno pa za skupne naložbe. Iz zbranih sredstev bodo postavili prizidek osnovni šoli v Rimskih Toplicah in zgradili zdravstveni dom v Radečah. V krajevnih skupnostih pa bodo posodobili ceste, razširili vodo-

vodna omrežja ter razširili ter posodobili telefonske naprave.

V Trbovljah so se občani odločali za ali proti 5. samoprispevku v nedeljo, 14. decembra. Od skupno vpisanih glasovalnih upravičencev 14.410 se je glasovanja udeležilo 89,54 % oziroma 12.893 upravičencev. Za uvedbo samoprispevka je glasovalo 6.546 ali 45,43 %, proti samoprispevku pa je bilo 6.199 upravičencev oziroma 43,02 %. Referendum v Trbovljah torej ni uspel. Brez dvoma bo potekalo urejanje zadev, ki so bile predvidene s 5. samoprispevkom, mnogo počasneje. V teku je izdelava podrobne analize o vzrokih neuspelega referenduma.

Nova industrijska cesta, ki se izteče z mostom pri "Sušniku" v Trbovljah, je služila zadnje mesece tudi kot obvozna cesta zaradi rekonstrukcije glavne ceste na odseku od "Zavraška" do rudniškega gasilskega doma.

(Foto: B. Klančar)

Novi vodja delovne skupnosti skupnih služb na SOZD REK EK

Na razpisano delovno opravilo, objavljen v časopisu Delo, se je za vodjo Delovne skupnosti skupnih služb SOZD REK EK prijavil Franc Vozel.

Iz prijave povzemam tudi nekatere podatke, ker tovariš Vozel ni hotel govoriti o sebi.

Predno je prevzel delovna opravila v sozdu REK EK, je bil zaposlen v DO TET kot vodja Delovne skupnosti skupnih služb, torej ima že precej tovrstnih izkušenj. Na delavskem svetu so ga imenovali za vodjo Delovne skupnosti skupnih služb na sozdu, z delom pa je pričel 10. novembra letos.

Naj ga za začetek le na kratko predstavim, predvsem mlajšim sodelavcem v vzpodbudo, da se s pridnostjo in vztrajnostjo marsikaj doseže.

Po končani osnovni šoli bi rad postal strugar. Mojster v delavnici na Gvidi si ga je ogledal in odredil, da bo kovač, češ da je to primeren poklic za tako močnega fanta. Po končani kovinarski šoli se je zaposlil v Elektrostrojnih delavnicah Rudnika Trbovlje.

Po dveh letih, ko je odslužil vojaški rok, se je zaposlil v DO TET in opravljal različna dela. Med tem časom je obiskoval srednjo šolo strojne smeri in jo uspešno končal. Diplomiral je tudi na VI. stopnji Visoke šole za organizacijo dela v Kranju. Končal pa je še enoletno politično šolo pri CK ZKS. Ko je bil zaposlen v DO TET kot vodja delovne skupnosti, je obiskoval program "A" šole za poslovne kadre v gospodarstvu in opravil vse s programom predpisane obveznosti. Ves čas je bil tudi družbenopolitično aktiven. Član ZK je že od leta 1962. Opravljal je vrsto družbenopolitičnih in samoupravnih funkcij. Trenutno pa je delegat v družbenopolitičnem zboru občine Trbolje, Medobčinskem svetu SZDL, predsednik krajevne konference SZDL Ivan Keše, član predsedstva problemske konference SOZD REK EK, delegat v skupščini skupnosti krajevnih skupnosti, član IO skupščine skupnosti KS, delegat v skupščini KS Ivan Keše.

Želimo mu, da bi se v kolektivu dobro počutil, predvsem pa še nadalje veliko delovnih uspehov.

Dragica Bregant

1986, za delno izvedbo 25. člena zveznega zakona, za izboljšanje likvidnosti skupnosti in za predvideno večje število upokojencev. Stanovanjski prispevek za sofinanciranje zidave domov za upokojence bo znašal tudi v letu 1987, tako kot v letu 1986, 1 % odhodkov za pokojnine in varstveni dodatek. Načrtovali so, da naj bi upokojenci dobili prihodnje leto 14.560 din za rekreacijo.

Da pa bi lahko dodatne obveznosti poravnali do zavarovancev, se z letom 1987 povečujejo obveznosti. Povečal se bo prispevek iz dohodka tozda, in to od sedanje prispevne stopnje 3,6 na 6,2 % od osnove bruto osebnih dohodkov zavarovancev. Predvideno je, da pa bi se druge stopnje ne zvišale, ostale bi nespremenjene.

Razvejano deblo slovenskih upokojencev

Dne 9. decembra 1986 so v dvorani mestne skupščine in Ljubljani slavili slovenski upokojenci 40-letnico svoje organizacije. O razvoju in pomenu jubileja Zveze društev upokojencev Slovenije sta govorila Milan Kožuh, predsednik Zveze slovenskih upokojencev ter član predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Jože Stegne. Ob tej priliki so najbolj zaslužnim posameznikom in organizacijam izročili trinajst srebrnih znakov Zveze sindikatov Slovenije in 38 priznanj Zveze društev upokojencev Slovenije. Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki društev upokojencev iz zamejstva, zvezne organizacije upokojencev ter predstavniki pobratenih občin iz drugih republik. Udeležili pa so se je tudi predstavniki izvršnega sveta Slovenije, CK ZKS, Zveze sindikatov Slovenije, RK SZDL ter Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije.

Iz govora, ki ga je imel ob tej priliki predsednik Milan Kožuh, povzemamo nekaj podatkov, misli in ugotovitev ter predlogov. Društvo upokojencev Slovenije je bilo ustanovljeno 15. decembra 1946. Kmalu zatem so začeli ustanavljati podružnice v raznih krajih Slovenije. V letu 1949 so organizacijo upokojencev preimenovali v Zvezo sindikatov Jugoslavije — Društvo upokojencev LR Slovenije. Društvo je uporabljalo znak sindikatov ter izvajalo sklepe in navodila, ki jih je dajala sindikalna organizacija. Upokojenci so takrat imeli status družbene organizacije in sredstva za svoje delovanje. V aprilu 1951 je bil I. kongres Zveze društev upokojencev Jugoslavije. V letu 1972 je takratni predsednik jugoslovanskih sindikatov Vukmanović — Tempo izločil organi-

Z novim letom višje pokojnine

Dne 12. decembra 1986 so se sestali delegati skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja — SPIZ, Slovenije. Na tej seji so sklenili, da se bodo s 1. januarjem 1987 povečale pokojnine za 9%. Pri sklepanju o zvišanju pokojnin za omenjeni odstotek so upoštevali predvideni porast osebnih dohodkov v Sloveniji v letu 1986. Povprečni osebni dohodek v Sloveniji se je predvidoma letos povečal za ocenjenih 107,29%.

Na temelju tega sklepa bodo upokojenci dobili koncem decembra 1986 pokojnine, povečane za 9%, medtem ko bodo razliko za čas od 1. januarja 1986 dalje izplačali do 15. januarja 1987. Na tej seji pa so sklepali tudi o povišanju pokojnin tistim upokojencem, ki so se upokojili po 1. juliju 1986. Akontativno jih bodo povečali za 51%. Za toliko bodo dobili povečane pokojnine 1. februarja 1987, ko bodo dobili izplačane pokojnine za januar 1987.

Najnižja pokojninska osnova bo od 1. januarja 1987 dalje znašala 84.149 din, na temelju te osnove pa najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo 71.520 din. Začasna najvišja pokojninska osnova pa bo od novega leta dalje znašala 398.795. Starostna ali družinska kmečka

pokojnina bo do 1. januarja znašala 35.760 din, kar je polovica najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo. Z novim letom se povišujejo za 9% zneski mesečne preživnine kmetov, razliko za nazaj jim bodo izplačali tako kot ostalim upokojencem do srede januarja 1987. Zneski invalidnin se bodo s 1. januarjem povečali za 108%. Nova višina dodatka za pomoč in postrežbo znaša od 1. januarja dalje: višji dodatek 47.677 din, nižji pa 23.838 din. Upravičencem do teh dodatkov bodo razliko za nazaj poračunali še v decembru 1986. Januarsko povečanje pokojnin, in denarnih nadomestil bo SPIZ upoštevala pri dokončni uskladitvi pokojnin, ki jo bodo opravili koncem marca 1987, ko bodo znani uradni statistični podatki o dejanskem porastu osebnih dohodkov. Potem se bodo lotili delne izvedbe 25. člena zveznega zakona, ki terja preračun osebnih dohodkov za pokojninsko osnovo na zaslužek zadnjega leta dela, kar naj bi upokojencem izboljšalo pokojnine.

Na že omenjeni seji skupščine SPIZ-a pa so sprejemali tudi finančni načrt za leto 1987. V tem načrtu so predvidena sredstva za poračun pokojnin za leto

zacija upokojencev iz sestava sindikatov in šele po štirih letih je bila krivica popravljena. Kljub temu pa je upokojenska organizacija izgubila status družbene organizacije in s tem tudi materialna sredstva. Prizadevali si bodo tudi vnaprej, da si izgubljeni status ponovno pridobi. Od takrat dalje je organizacija upokojencev le kolektivni član Zveze sindikatov. Leta 1976 se je Društvo upokojencev preoblikovalo v Zvezo društev upokojencev Slovenije, podružnice društev v posameznih krajih pa so se preimenovala v društva. Ustanavljati so začeli mestne ter občinske zveze ter koordinacijske odbore. Takšna je organizacija še danes. Naloge so opredeljene s pravili in usklajene z usmeritvami družbenopolitičnih organizacij in skupnosti. Zveza skrbi za zadeve s področja pokojninskega zavarovanja, za razvoj kulturnih, športnih in drugih dejavnosti, povezuje pa se z društvi in zvezami, ki nosijo glavno težo tega dela. Vzdržujejo pa tesne stike s sindikalno organizacijo na vseh ravneh. Delež organizatorjev in aktivistov v vseh štirih desetletjih je bil izredno velik in neprecenljive vrednosti. Njihova prizadevanja in uspehi so pognali globoke korenine zelo bogato razvejanega debla slovenske upokojenske organizacije. Temeljna naloga zveze velja tudi v bodoče, da pripomore k izboljšanju gmotnega položaja oziroma socialne varnosti upokojencev v okviru možnosti, ki jih daje združeno delo in še uporabne sposobnosti upokojencev. V svojem poročilu je predsednik navedel številne sklepe, ki so bili s tem v zvezi sprejeti na kongresih ZK in sindikata. Pri tem pa je poudaril, da je bil v 40 letih na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja dosežen velik napredek in razvoj. V letu 1946 je bil z zakonom o socialnem zavarovanju delavcev, nameščencev in uslužbencev uveden nov, enoten sistem pokojninskega in socialnega zavarovanja za vse, ki so sklepali delovna razmerja. To področje se je razvijalo postopoma vse do 1.7.1983, ko je bil sprejet nov zakon. S tem pa je bil postavljen sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja na nove temelje, ki dopuščajo in nakazujejo nadaljnji razvoj. Poudarjeno je, da je pokojninsko in invalidsko zavarovanje sestavni del združenega dela in našega celotnega družbeno-ekonomskega odnosa. V prvi vrsti gre tu za izvedbo načela minulega dela v novem pokojninskem sistemu. Jasno in nedvoumno je določil, da odnosi v pokojninskem in invalidskem zavarovanju temelje na samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosih pri pridobivanju, razporejanju in upravljanju dohodka v tozidih in drugih organizacijah in skupnostih. Osnova teh odnosov med delavci v združenem delu in delavci, ki so uveljavili pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, je dohodek, ki ga pridobijo delavci v ozdih. Zakon izrecno navaja, da delavci pridobivajo ta dohodek s svojim živim delom in z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi, v katerih je njihovo in družbeno minulo delo, ki zajema tudi minulo delo upoko-

jenih delavcev. Ta zakon je prvič v dodelanem razvoju sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja določil minulo delo za podlago vseh pravic, ki izvirajo iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ker delovnega prispevka z minulim delom posameznika vsaj za zdaj ni mogoče meriti drugače kot z osebnim dohodkom, se po zakonu minulo delo posameznega delavca izkazuje z osebnim dohodkom, ki ga je delavec pridobil s svojim živim in minulim delom. Odveč bi bilo, če bi navajali vse pomembne pridobitve novega sistema in to obvezno usklajevanje pokojnin z gibanjem nominalnih osebnih dohodkov med letom in valorizacijo osebnih dohodkov iz prejšnjih let, ki se všttevajo v pokojninsko osnovo, na raven povprečja osebnih dohodkov, zaposlenih v zadnjem letu dela, namesto v predzadnjem, kar je veljalo do sprejema tega zakona. Vendar pa je bila zaradi našega gospodarskega položaja uporaba praveh dveh novosti odložena. Tako se določba o tekočem usklajevanju pokojnin med letom s končnim obračunom v začetku naslednjega leta in z obveznim izplačilom razlike za vse preteklo leto uporabljala šele letos. Določba o valorizaciji osebnih dohodkov na raven povprečja osebnih dohodkov v zadnjem letu dela pa se bo pričela uporabljati postopoma leta 1987 in se bo v celoti uporabljala šele leta 1990.

Tvorno sodelovanje upokojencev in delavcev se kaže v razmeroma tekočem usklajevanju pokojnin med letom v naši republiki. Delegati v samoupravnih organizacijah skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja so vedno s polnim razumevanjem ocenjevali gmotni položaj upokojencev in poskrbeli, da raven pokojnin med letom ni preveč zaostajala za gibanjem nominalnih osebnih dohodkov zaposlenih. Ob tako hitri rasti osebnih dohodkov in življenjskih stroškov kot je bilo to lani, t. j. v letu 1985 in v letu 1986, pomeni vsako časovno zaostajanje usklajevanja pokojnin za rastjo osebnih dohodkov znatno razvrednotenje denarja, ki ga upokojenci dobe s poračunom povečane pokojnine za nazaj. Zato je sprotno usklajevanje pokojnin med letom za upokojence izrednega pomena. Ne moremo pa mimo tega, da ne bi omenili še ene pravice iz minulega dela, ki jo daje zakon o temeljnih pravicah iz minulega dela. Upokojeni delavci naj bi del pravic iz minulega dela uveljavljali v svoji organizaciji združenega dela, iz katere so odšli v pokoj. Zakon namreč govori o drugih osebnih materialnih pravicah na podlagi minulega dela, med katere izrecno šteje pravice do stanovanja, do uporabe objektov za počitek in rekreacijo, tj. počitniških domov, do uporabe restavracije za družbeno prehrano in drugo. Osnove in merila za uporabo teh osnovnih materialnih pravic morajo organizacije združenega dela določiti s svojimi samoupravnimi splošnimi akti v skladu s skupnimi osnovami in merili, določenimi z družbenim

dogovorom in zakonom. O osebnih materialnih pravicah pa je zapisano tudi v zakonu o združenem delu. Sicer pa še to: gmotni položaj upokojencev in njihov življenjski standard se je v zadnjih petih letih močno poslabšal. Kljub usklajevanju je realna vrednost pokojnin vse do lanskega leta padala hitreje kot realna vrednost osebnih dohodkov. Zaradi tega so razumljive pogosto izražene težnje po še večji solidarnosti, pa tudi uravnilovki pri pokojninah. Vedeti pa moramo, da je višina pokojnine rezultat predvsem dveh elementov, in to osebnega dohodka v določenem obdobju in dolžine delovne dobe. Nizek osebni dohodek in kratka delovna doba ne moreta dati visoke pokojnine. Iz raznih opravičljivih razlogov, pa tudi statističnih podatkov ni mogoče podpirati teženj po zgodnjem upokojevanju ali upokojevanju za vsako ceno, tudi na silo, kajti to nas ne more rešiti nezaposlenosti, prinaša pa vrsto ekonomskih, socialnih in mentalno-higienskih nevšečnosti. Pri nas se je namreč v zadnjih treh desetletjih življenjska doba zelo podaljšala.

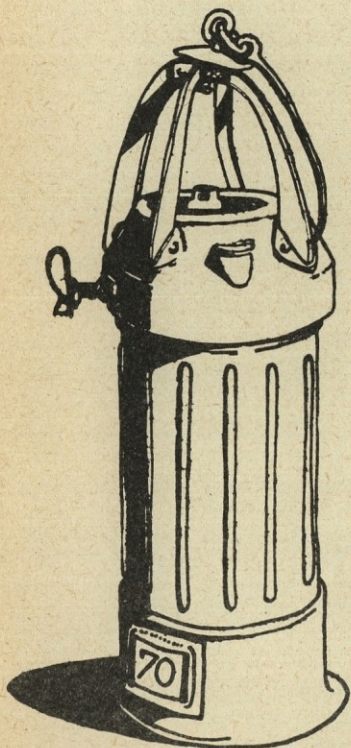
Na tretji seji CK ZKJ, 10. oktobra 1986, je član predsedstva CK ZKJ Franc Šetinc omenil, da bodo sredstva skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja rasla hitreje od dohodka in se bodo zaradi postopnega prehoda na izračun pokojninske osnove na zadnje leto dela, hitreje rasti upokojevanja in uveljavljanja sistema valorizacije pravic in pokojninskega zavarovanja, oblikovala po višjih prispevnih stopnjah kot v letu 1986. Zveza upokojencev Slovenije združuje koncem leta 1986 skupno 341 društev upokojencev iz vse Slovenije. Njihovo število pa bo še naraslo. Povezujejo pa se v mestne in občinske zveze, obstajajo pa tudi koordinacijski odbori. V zvezo je preko društev vključenih okoli 170.000 članov od okoli 260.000 upokojencev v Sloveniji, ki pridejo v poštev za včlanjevanje. V nekaterih krajih so včlanjeni vsi upokojenci. Nekateri klubi upokojencev so tesno povezani z organizacijami združenega dela, kjer so bili zaposleni in na različne načine uresničujejo pravice iz minulega dela in to na način, ki ne pomeni dvotirnosti ali razdvajanja upokojenskih društev. V naštetih društvih sodelujejo aktivno kot odborniki ali člani raznih komisij okoli 11.000 upokojencev. Delegatske dolžnosti na različ-

nih ravneh opravlja okoli 3000 delegatov. Zveza pa si prizadeva, da bi izboljšali zdravstveno in stanovanjsko vprašanje. Dvajset let se je zbiralo 4 % od višine pokojnin namensko v sklad za zidavo domov in stanovanj za upokojence. S temi sredstvi je bilo zgrajenih in prenovljenih okoli 60 domov za upokojence, v katerih je nad 10.000 starejših občanov, upokojenci pa so dobili približno 3100 stanovanj. V bodoče bodo sredstva namenjena le za gradnjo in obnovo domov. Nosilec tega dela je treba dati vse priznanje. Gonilna sila v teh akcijah pa so bila društva upokojencev in njihova zveza ter SPIZ preko svojega strokovnega odbora

v strokovnih službah. Kaže pa se ponekod, da upokojenci že izgubljajo razpolagalno pravico do stanovanj in si jo neupravičeno prilaščajo stanovanjske skupnosti, pa tudi drugi. Upokojenci so v letu 1986 prispevali na račun samoprispevkov, elementarnih nesreč ipd okoli 240 milijard S din.

Sicer pa so društva upokojencev zelo aktivna tako na kulturnem kakor tudi na telesno-kulturnem področju. Vsako leto organizirajo pevske in športne prireditve v svojem okviru dnevov ali tednov upokojencev, pa tudi na republiški ravni. Redno pa potekajo tekmovanja upokojencev, v balinanju, kegljanju, streljanju in šahu. Tekmujejo pa tudi v smučanju, ribolovu itd. Mnoga društva imajo številne sekcije — pevske zборе, orkestre, folklorne skupine, planinske sekcije, ljubiteljske in ročne spretnosti, klubske prireditve, komisije za socialno in zdravstveno varstvo, stanovanjske zadeve in podobno. Nastopajo ob raznih prilikah v domovih upokojencev, bolnicah, pripravljajo razne razstave. Nekatera društva imajo tesne bratske stike z društvi slovenskih upokojencev v zamejstvu, pa tudi v drugih republikah. Vzajemna samopomoč deluje že 40 let in ima vključenih 88.000 članov. Društva pa imajo svoje oblike posmrtninske samopomoči. Zveza povezuje upokojence tudi z izdajanjem glasila Vzajemnost, občasno pa tudi Obveščevalcem. Društva upokojencev, kakor tudi njihova zveza v Ljubljani, pa tudi posamezniki, se ob vsaki priliki zahvaljujejo ozdom in njihovim delavcem za dano pomoč in pričakujejo, da bo pomoč na voljo tudi v bodoče v takšni ali še večji meri.

(tl)

V Laškem imamo rudnik Huda jama. Včasih je bilo v njem zaposlenih mnogo rudarjev, sedaj pa jih je vendno manj, ker je rudarski poklic zelo težak in nevaren.

Moj praded je bil rudar. Tako kot njegov oče in stari oče, je tudi on postal rudar, ker se je že rodil v rudarski koloniji v okolici Innsbrucka v Avstriji. Prababica, ki še živi in je zelo stara, mi včasih pripoveduje, kako je bilo, ko je bila ona mlada. Najrajši se spominja tistih dni, ko so dobili rudarji skromne mezde, a so jih bili zelo veseli. Takrat so si privoščili kruh, drugače pa so jedli zelo slabo, meso so jedli samo ob praznikih, da ga otroci sploh niso marali, ker ga niso bili navajeni. Večkrat pripoveduje, kako so bili rudarji pridni in veseli ljudje. Po napornem delavniku, ki je trajal dvanaest ur ali pa še dlje, so se ob nedeljah povsneli na raznih veselicah ali pa v pevskih krožkih.

Zelo nerada se spominja dogodkov, ko so se zgodile nesreče in je po več ur čakala, ali bo njen mož prišel živ iz jame ali ne. Takrat se je odločila, da ga nikoli več ne pusti v jamo. Praded je imel srečo in se je nesrečam srečno ognil, vendar pa je takrat mnogo rudarjev zasulo. Ker je bil v tistem času rudnik neuporaben, so bili ostali rudarji ob službo. Takrat so zavladali hudi meseci stradanja in lakote. Praded ni nikjer dobil službe, prababica

Otroški živžav ob novem letu

cembrskih dneh. Vrstile so se filmske predstave. V Delavskem domu so pripravile predstave štiri igralske skupine. Med drugim so pripravili letos igrice Igračke dedka Mraza in Pravljico o Mezinčku. Sledila je prireditev zabavnega značaja Živžav. V dneh pred novim letom je v avli Delavskega doma zabavni program ob prihodu dedka Mraza. Na prostoru pred muzejem ljudske revolucije pa so postavili pravljino vas. Dne 26. dec. zvečer pa je Delavska godba Trbovlje, letos že tretjič, pripravila novoletni koncert za občane s popularnim programom in številnimi solisti.

V Zagorju so pripravili zanimiv filmski program za najmlajše in igrico Kresniček. 30. decembra pa bo novoletni koncert. V otroških vrtcih so pripravili še posebno privlačne programe, ki jih bodo deloma izvedli tudi v Delavskem domu. Dedek Mraz je in še bo obiskal vse otroške vrtce, šole, pa tudi krajevne skupnosti. Pravljino vas so postavili na trgu pred muzejem NOV.

Podobne prireditve ob koncu starega in začetku novega leta so pripravili tako za otroke kot tudi starejše občane tudi v drugih krajih — Senovem, Črnomlju in Laškem. Silvestrovati bo možno v najrazličnejših prostorih, ob različnih zabavnih prireditvah in ob različnih cenah.

(tl)

Rudar nekoč in danes

pa tudi ne, ker ženske niso imele poklicev in večina žensk ni bilo nikoli zaposlenih. K sreči pa so rudarji imeli organizacijo, ki je pomagala otrokom in vdovam ter rudarjem brez službe in so nekako preživel. Babica pa je bila najbolj srečna, ko je izvedela, da bo praded zopet dobil službo v Rajhenburgu, a ko so prišli v Rajhenburg, se je pričela prva svetovna vojna in ded je moral v vojno. Po končani vojni se je vrnil s Soške fronte zelo bolan, a si je še vedno želel biti rudar. Odšli so v Laško, kjer se je zaposlil v Hudi jami. Delo v Hudi jami je zelo rad opravljal, ker so bili pogoji dela boljši in tudi stanovanje so dobili, ki je bilo precej boljše od prejšnjega. V Rečici je bila rudarska kolonija, kjer so rudarji živeli v svetlih in zračnih sobah in tudi prostorske stiske ni bilo. Prababica pa je bila vesela, ker je lahko gojila zelenjavo in rože. Njihovo življenje je postajalo vse lepše, a to ni dolgo trajalo, ker se je začela druga svetovna vojna. Rudarji in njihove družine so pomagali partizanom in zato jih je sovražnik preganjal. Bili so izseljeni v Srbijo. Po končani vojni pa je ded zbolel in kmalu umrl. Prababica se rada spominja, kako je bil ded navezan na rudnik in svoje tovariše, ki jih je še zelo bolan hodil obiskovat. Ko ne bo mogel več hoditi v jamo, bo umrl, je trdil. Tako se je tudi zgodilo.

Katja Simonič,
OŠ P. Trubarja, Laško

Hrastniški pionirji o varstvu narave in okolja

Nedavno tega so pripravili v Hrastniku občinsko pionirsko problemsko konferenco v Osnovni šoli narodnega heroja Rajka. Potekala je na temo VARSTVO NARAVE IN OKOLJA. Poleg pionirjev so bili na konferenco vabljeni tudi številni drugi občani, tudi najodgovornejši, predstavniki združenega dela in krajevnih skupnosti, interesnih skupnosti in drugi. Na konferenci so poročali delegati o tem, kaj so storili vsak na svojem območju. Pisali so spise, pripravili likovne razstave, zbirali star papir, čistili okolico šol in podobno. Na njej so sprejeli vrsto sklepov, ki se nanašajo na čistost okolice šol in domov, igrišč, cest, parkov, gozdov, potokov, rek, vključevanje v očiščevalne akcije, odlaganje smeti v za to namenjene prostore oziroma kontejnerje, pravočasno odvažanje smeti, požarno varnost, skrb za zdravo pitno vodo.

Med dvajsetimi sklepi, se dva od teh direktno nanašata tudi na termoelektarne v Trbovljah. Glasita se:

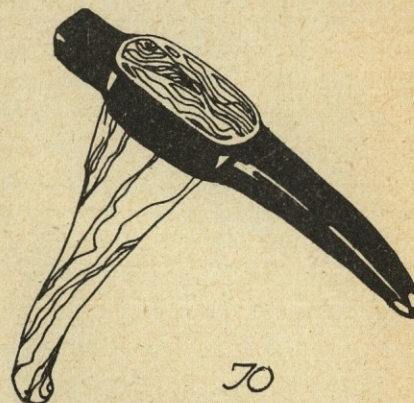
— Pionirji smo proti gradnji nove termoelektarne, če le-ta ne bo s čistilnimi napravami povsem preprečila onesnaževa-

nja ozračja in

— termoelektarna mora najti primeren prostor za deponijo saj deponija, ki je v Prapretnem, zelo onesnažuje tudi najbližje in največje naselje.

Predstavniki Termoelektarne Trbovlje na to konferenco ni bil vabljen. Po vsej verjetnosti bi lahko dal ustrezno pojasnilo v zvezi z nameravano gradnjo nove termoelektarne v Trbovljah, ki vključuje tudi čistilno napravo ter rezultate o urejanju deponije pepela v Prapretnem, z zatratitvijo, pogozditvijo ipd. Vendar, kolikor je znano, so v Hrastniku tudi drugi onesnaževalci zraka in okolja, vendar v sklepih, z izjemo splošnih, ki se nanašajo na vse organizacije, krajevne skupnosti, hišne svete, sise, šole in ostale, niso bili posebej imensko naštet, tako kot TET.

Sicer pa je hvalevredna akcija, ki so jo organizirali v Hrastniku na temo ohranitve našega naravnega okolja. S prizadevanjem nas vseh, predvsem pa z zviševanjem naše splošne kulturne ravni tudi v tem pogledu, bodo zagotovo doseženi željeni rezultati, če ne takoj, pa v bližnji bodočnosti.

Jože Skrinar

Po ozkem rovu hodim

Po ozkem rovu hodim
z jamsko svetilko v roki.
Ostra svetloba male lučke
meče grozotne sence
po zgrbančenem skalovju.

Gledam, opazujem.
V koraku niha svetilka,
tresejo se sence, trepetajo ...

Iščem senco, rad bi jo spoznal.
Spoznam jo.
Glej, tam na desni ...
Škrat, Perkmandeljč.

Da!
Ob njem še eden,
na drugi strani v steni tretji, četrti ..

Prvega ogovorim, sprašujem,
odgovorijo mi vsi hkrati.

"Da, nekoč, veš, niti ni tako še davno,
po luknjah teh in onih,
vseposod,
ostre, hude so besede se lovile,
grožnje, kletve, psovke,
prepletene z željami nemočnih,
trudnih, poteptanih, preznojenih ..

Luč, svetlobo so iskale
žalostne, objokane oči.

To bili so težki časi,
dobro, da nič več jih ni.

Skriti smo bili,
nevidni,
knapje pa so vedeli za nas,
čutili so našo moč
vtkano v njihov težki čas.

Da, takrat je bilo težko,
vemo, zdaj ni več tako.

Zdaj ..."

S skal svetloba je zdrsela,
na gladki steni obvisela.
Sence, škrati so v sivini,
z menoj gredo samo spomini.

Kje vse so smetišča

Učenci 4. c razreda smo v Hrastniku in okolici odkrili divja smetišča:

— Cesta Hermana Debelaka: tri smetišča — ob robu gozda, pri strelišču, pod lipo;

— Studence — ob poti na Ojstro, ob poti proti Jančam;

— Za Savo: ob bregu reke

— področje stare rudniške kolonije: tri smetišča, eno še na nasipih in eno na poti proti Kalu;

— Steklarna: smetišče ob hišah Cesta 1. maja št. 20 in 27;

— Center: nad betonarno jih je več;
— Prapretno in Plesko: več smetišč je ob robu gozda;
— Veličkova cesta: tri smetišča
— Na Ani: tri smetišča

Predlagamo, da KS spomladi organizirajo očiščevalne akcije, pomagali pa bi tudi pionirji.

Ugotavljamo, da okolice šole učenci ne čistijo.

Učenci 4. c razreda
OŠNHR Hrastnik

Potok ni odlagališče smeti

V bližini mojega doma teče potok Črna. Potok je urejen, vendar je v njem polno smeti oziroma odpadkov. Ob potoku sicer stojijo opozorila: Ne meči odpadkov v potok! Toda prebivalci okoliških hiš tega ne upoštevajo. Verjetno mislijo, da je pomembno, da imaš lepo okrog svojega doma, ne pa tudi v bližnji okolici. Stanovalci našega naselja na Lazu ne mečemo

odpadkov v potok, ampak jih odvažamo na smetišče, da bi imeli lepo okolje. Naša želja je, da bi si nas naši sosede z druge strani potoka vzeli za vzor in nič več metali odpadkov v potok, tako da bi bila naša okolica lepša.

4. b razred, OŠNHR
Enota Dol pri Hrastniku

Marica Grešak — Jakopič

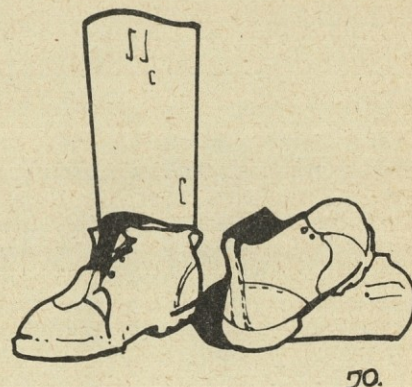
Težave jamskega motorovodje

Rad popeljem rudarje v jamo,
rad jih popeljem zopet nazaj,
vedno mladi "cug premzar" je z mano,
ko voziwa premog ven, da je kaj.

Večkrat se naju smola drži,
se "hunti" pokoljejo nama,
mladi fantič še nima moči,
še došti preslaba je rama.

Pa grem in dvignem hudiča na tir,
da kar zaškripljejo moje kosti,
ampak zdaj pa mora bit' mir,
in lokomotiva spet zahrešči.

Na jamskih tirih čudno ni,
če spet se poln "hunt" premoga pokolje,
zdaj "vinto" v roke in "auf" se glasi,
a ne moreš bit' več dobre volje.

Berta Čobal — Javornik

Glej, ostal sem ti zvest ...

Bil sem otrok rudarja,
ni mi zarja
otročstva zlatila ...
ne vila
uspavanke pela —
le beda sedela
pri borni je mizi ...

Bil sem otrok knapa
in vsaka skorja kruha
bila je trda in suha,
črna kot premog,
ki ga je oče drobil
z znojem rosil ...

Bil sem otrok revirja —
ne sin bankirja,
ki mu povsod
odprta je pot ...
Moj stan bil nekoč
je teptan ...
Ponižan, ubog
bil vsak je otrok ...

Bil sem sin knapa,
ki ga čaka enaka usoda ...
Knapov rod od roda
do roda potuje —
Rod knapov se kuje,
zato poje kot bron
mogočno kot — zvon!

Glej, ostal sem ti zvest!
Pest knapa se ni izrodila
in ni zatajila svojega gnezda.
Dal sem ti vse, ljubezen srce!
Delal, garal revir sem, glej zate ...
in ko odhajam, slovo ti podajam,
še vedno in mislil vedno bom nate!

Deset let mladinskega zbora

Dne 21. novembra 1986 je Mladinski pevski zbor Trbovlje slavil svoj desetletni jubilej. Jubilej sicer ni visok, čeprav ima mladinsko petje v Trbovljah staro tradicijo. Spomnimo se samo Trboveljskih slavčkov, Črnih pionirjev in drugih otroških in mladinskih pevskih zborov, ki so nastajali, uspešno ali manj uspešno delovali, pa tudi odmirali iz raznih, predvsem subjektivnih vzrokov. Sedanji mladinski pevski zbor Trbovlje, ki ga že vsa leta od ustanovitve dalje uspešno vodi, kljub mnogim težavam najrazličnejšega značaja, zborovodkinja Ida Virt, dostojno in uspešno nadaljuje tradicijo mladinskega petja v Trbovljah.

Ob svojem desetletnem jubileju se je zbor predstavil s zahtevnim programom, ki je vseboval osemnajst pesmi raznih domačih, deloma tudi tujih skladateljev. Pred polno dvorano poslušalcev se je zbor predstavil v najboljši luči. Ob njegovem jubileju so mladim pevcem in pevkam čestitali predsednik upravnega odbora Henrik Pušnik, predstavniki javnega in kulturnega življenja ter društev. Nekaterim pevcem oziroma pevkam so izročili razna priznanja za večletno sodelovanje v zboru. Zbor šteje ob jubileju 21 pevk pri prvem, 27 pri drugem in 31 pri tretjem glasu, skupno 79 pevk in pevcev. Ustanovljen je bil jeseni leta 1976. Prvikrat se je predstavil javnosti 1.6.1977 v Delavskem domu v Trbovljah, nato pa vsako leto s svojim letnim koncertom in vsakokratnim novim programom. Sicer pa je v vseh teh letih nastopil 173-krat ali povprečno 19-krat letno. To sodelovanje pa se je kazalo z nastopi na koncertih, raznih proslavah, občinskih revijah, revijah Zasavske pevske skupnosti, republiških revijah in tekmovanjih ter pri izvedbi glasbeno scenskih prireditev. Skupno so naštudirali 142 pesmi, od teh so štiri izvedli prvikrat oziroma so jih krstili, skupno 76 skladateljev. Redne pevske vaje ima zbor v Delavskem domu v prostorih MePZ Slavček. Zborovodkinji pomagajo korepetitorji Jože Skrinar, Karmen Stefanc, Tina Trugar, Tanja Pavlič in Lidija Podlesnik. Na klavirju pa zbor po potrebi spremljajo: Mojca Holešek,

Lidija Podlesnik, občasno pa Jože skrinar, Maja Trugar in Renata Eržen. V vseh desetih letih je v zboru pelo ali še poje skupno 320 pevk in pevcev. Od sedanjega števila jih je 62 učencev iz osnovne šole ter 17 iz srednjih šol. Povprečna doba članstva v zboru je tri leta. Zbor vodi upravni odbor, ki ima poleg predsednika še tri podpredsednike (iz tozda IMD je Ivan Skrinar), tajnico, gospodarski odbor, blagajnika, tehnično skupino, arhivarja ter umetniški odbor.

Zbor je v času svojega delovanja večkrat nastopal na raznih tekmovanjih in revijah tako na republiških revijah v Zagorju, Mladinskem pevskem festivalu v Celju ter na Festivalu Kurirček v Mariboru. S svojimi koncerti pa se je predstavil še v številnih domačih krajih, drugih republikah, pa tudi v tujini (Avstrija, Zahodna Nemčija, ČSSR). Za radio Ljubljana, pa tudi radio Trbovlje so posneli več izbranih pesmi, zbor pa je sodeloval tudi na radijskem tekmovanju. Naj omenimo, da so izvedli kantato R. Gobca in dve mladinski spevoigrji, kateri je za zbor zložil Jože Skrinar. Ena teh je s tipično rudarsko pravljično vsebino.

Zboru želimo, da bi s svojim delom uspešno nadaljeval tudi v bodoče, da bi dosegel še večje uspehe, da bi v svoje vrste zajel še več pevk in pevcev, da bi imel dovolj pomoči s strani mentorjev in drugih zunanjih sodelavcev ter da bi se mu ne bilo treba boriti z večjimi materialnimi težavami.

Zborov vsakokratni nastop bomo tudi v bodoče čakali z velikim pričakovanjem in ne dvomimo, da bomo vsakokrat odhajali s koncerta obogateni in dobre volje. Upamo, da se zbor v programskem pogledu in tudi sicer ne bo izneveril rudarskemu stanu in rudarjem.

(tl)

Delavski dom stoji tri desetletja

Od 1. oktobra do zadnjega decembra 1986 potekajo vse prireditve v Delavskem domu v Trbovljah v znamenju tridesetletnice, odkar je bila slavnostno odprta osrednja kulturna hiša, družbeni oziroma komunalni center v Trbovljah. Zvrstilo pa se je več prireditev, ki so bile direktno organizirane v znamenju tega jubileja. V likovni galeriji so pripravili od 28. 11. do 4. 12. skupinsko razstavo del likovne sekcije RELIK in od 12. do 22. 12. samostojno razstavo del ak. slikarja Jožeta Čiuh, trboveljskega rojaka; v kinodvorani je potekal od 3. do 11. dec. zaključni ciklus večerov domačega filma, 11. dec. zvečer pa je bila brezplačna predstava najnovejšega priznanega slovenskega filma Kormoran. V predavalnici je bila 5. dec. ob 17. uri okrogla miza na temo: Delavski dom danes in v bodoče. Vodil jo je Vinko Kovačič, predsednik odbora za obeležitev 30-letnice Delavskega doma in predsednik Zveze kulturnih organizacij Trbovlje. Dne 12. dec. sta bili v tem prostoru dve lutkovni predstavi Zakaj fantki jokajo, v izvedbi lutkovne skupine Miškolin iz Hrastnika. Od 5. do 12. dec. je bila v zgornji avli razstava fotografij o gradnji Delavskega doma ter številnih prireditvah, ki so se zvrstile v tridesetih letih, odkar dom stoji. Ob 18.30 je bil polurni koncert Delavske godbe Trbovlje v avli, pred pričetkom osrednje proslave. V gledališki dvorani pa je bil 5. dec. zvečer koncert moškega pevskega zbora Zarja Svobode Center, ki je slavil hkrati tudi svoj 55-letni jubilej, 12. dec. ob 19. uri pa je bila v tej dvorani proslava ob 30-letnici tega doma. Po scenariju Jožeta A. Čibeja so pri izvedbi v kulturnem delu programa sodelovali mešani pevski zbor Slavček pod vodstvom Jožeta Skrinarja, moški zbor Zarja pod vodstvom Tanje Pavlič in pevci solisti Ida Virt, Albert Ivančič in Žani Knez. V programu so sodelovali še povezovalci in recitator Jože A. Čibej ter članice gledališča Svobode Center.

Ob začetku proslave sta govorila Lojze Ribič, predsednik gradbenega odbora, ki je kot investitor gradil Delavski dom v času od leta 1952 do konca leta 1956, za njim pa je govorila Franja Šprogar, predsednica Skupščine občine Trbovlje. Tovarš Ribič je ob teh prilikah dejal, da je 29. nov. 1986 poteklo 30 let, odkar je takratni predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko slavnostno odprl ta dom ob navzočnosti pettisočglave množice občanov. Omenil je tudi, da trideset let v življenju neke kulturne hiše še ne pomeni tako visokega jubileja, da bi ga bilo treba posebno slovesno praznovati. Vendar pa je prav, da ob tem po letih skromnem, po opravljenem delu pa bogatem jubileju tega doma omenimo nekaj podatkov, ki naj orišejo čas, v katerem se je porodila ideja o gradnji doma,

kratek oris poteka gradnje in kratek opis začetka delovanja Delavskega doma. Miha Marinko je ob otvoritvi dejal, da se je želja in zamisel po takem domu, kakršnega smo dobili za dan republike leta 1956, rodila kmalu po prvi svetovni vojni v polletu revolucionarnega delavskega gibanja. Takratne začetne napore je onemogočil neznosni režim stare Jugoslavije. Spomin na to začetno prizadevanje za zgraditev dostojnega delavskega doma je bila in je še le skromna hišica, ki je v burnih in težkih časih in v tistih letih nosil in še nosi ime Rudarski dom. Z osvoboditvijo je zgraditev delavskega doma, ki bi ovekovečil revolucionarne tradicije in današnjo odločujočo vlogo delavcev — samoupravljalcev, postala še bolj pereča. Dom naj bi po zamisli postal središče in torišče za vzgojo in kulturno udejstvovanje vladajočega delavskega razreda. To je dom tudi postal. Postal pa je tudi dostojen zgodovinski, vendar praktičen spomenik prvih let graditve naše družbene ureditve za sedanjo generacijo in prihodnje rodove. Trbovlje so bile znane pred zadnjo vojno predvsem po premogovniku, elektrarni, cementarni, opekarni, znane pa so bile tudi po centru revolucionarnih, naprednih idej in dejanj proletarcev iz revirjev in vse Slovenije. Čeprav kopljemo premog v trboveljski dolini že od leta 1804 dalje, niso imeli rudarji in drugi delavci ter njihovi družinski člani praktično nobenega današnjim časom primerne kulturnega doma, ki bi bil ustrezen za uprizarjanje vseh vrst kulturnih prireditev tudi v kakovostnem pogledu. Posamezna društva in organizacije so sicer imele manjše domove, vendar je ostajal problem osrednje kulturne hiše vedno odprt in nejasen. Po večjih prehodnih razpravah je 19. 4. 1953 končno steklo delo s slavnostno otvoritvijo pričetka gradnje. Delo je steklo ob številnih težavah, odklonih, preizkušnjah, dvomih, pomanjkanju sredstev, nasprotovanjih, zasmehovanju, namernem oviranju, malodušju in podobnih preprekah. Gradbeni odbor, ki je kot investitor gradil ta dom, so tvorili: Lojze Ribič, predsednik, Milan Kožuh, podpredsednik in operativni vodja, in člani Martin Gosak, Tone Mahkovec, Tine Lenarčič (tajnik), Vencelj Miklavčič, Franc Novak, Jože Čibej, Jože Skrinjar in Mirko Ranzinger, st. Vsi ti so imeli razne zadolžitve od zbiranja in transporta materiala do urejanja financ. Z odobrom pa so tesno sodelovali Lojze Dular, takratni predsednik občine Trbovlje, Jože Pikl, takratni sekretar Mestnega komiteja ZK, Avgust Povše — Dušan, Ivo Šorn, Silva Pleskovič, Vinko Preželj, Juro Božič, Vili Knez, Karel Malovrh, Ivan Zupančič in Jože Levec. Žal, marsikoga od tedanjih graditeljev, ni več med nami. Vendar se jih je treba spomniti z vso hvaležnostjo in priznanjem. Glavni projektant tega doma je bil Marko Župančič, arhitekt, statik d. ing. Lojze Čibon, pri tem pa je so-

delovalo še več drugih projektantov za posamezne naprave. Dom je gradil gradbeni oddelek zunanjega obrata Rudnika Trbovlje — Hrastnik s svojimi strokovnimi in drugimi delavci. Na gradbišču pa so dela vodili Mirko Ranzinger, st., Tone Božič, Silvo Rejc in Zoltan Zelko. Še pred otvoritvijo pa je takratna občina Trbovlje ustanovila zavod Delavski dom Trbovlje s samostojnim financiranjem, izvoljeni so bili družbeni oziroma samoupravni organi, sprejeta je bila vrsta splošnih aktov in delo je steklo v organizacijskem kot tudi upravno tehničnem in programskem pogledu. Delavski dom stoji in v skladu z danimi možnostmi dobro deluje vsa leta do sedlej. K njegovemu nastajanju so pripomogli mnogi delavci, občani, kulturniki tako v času nastajanja projektov in določanju lokacije, kakor tudi v času gradnje s sredstvi, prostovoljnimi delom, prostovoljnimi prispevki in drugimi oblikami pomoči. Delovni ljudje so z odločitvijo pred leti, da se zgradi tak kulturni dom kakršnega imamo, vnovič potrdili, da je boj za samoupravljanje in družbeni napredek lahko tudi kulturni boj. Govornik je na koncu svojega govora posebej poudaril, da so ta dom pomagali graditi poleg trboveljskih in revirskih delavcev tudi delavci iz ostalih predelov Slovenije, da so bili graditelji takrat mladi in zagnani ljudje, polni optimizma, zato upravičeno lahko pričakujemo, da bodo mladi tudi sedanje generacije in prihodnjih generacij nadaljevali to delo bodisi pri vzdrževanju oziroma obnavljanju zgradbe in naprav, kakor tudi pri izvajanju programa. To pa je povezano z nadaljnjo modernizacijo doma in naprav v njem ter stalnim dvigovanjem kakovostne ravni prireditev, pa tudi z nadaljevanjem urejanja okolice doma, kakor je bilo predvideno v letih gradnje. Govornik pa je končal svoj nastop z naslednjimi besedami: — V času gradnje tega doma je vladala v Trbovljah in revirjih precejšnja enotnost delavcev, družbenopolitičnih organizacij, občine in okraja, zato sem mnenja, da mora tudi sedanja generacija, pa tudi prihodnji rodovi doprinesiti svoj delež v tem pogledu. Ne morem in ne moremo namreč verjeti, da je Trboveljčanom pošla vsa sapa in da nimamo moči, da bi vzdrževali ta dom, delavski dom, tudi v bodoče. Vabim vse občane, da se tega čebeljega panja držimo z obema rokama, kajti predstavlja nam vsem naš drugi dom.

V nadaljevanju je govorila predsednica Skupščine občine Trbovlje. Zahvalila se je vsem, ki so kakorkoli pripomogli k zgraditvi tega doma, od članov gradbenega odbora in drugih ožjih sodelavcev, projektantov, gradbenega vodstva in vseh delavcev, ki so sodelovali pri gradnji, pa do številnih prostovoljnih delavcev, delovnih ljudi, ki so prispevali svoja sredstva širom Slovenije. Zahvalila se je tudi številnim kulturnikom in kulturnim delavcem ter

članom kolektiva Delavskega doma v vseh obdobjih za njihov prispevek k dvigovanju kulturne ravni in izobrazbe ter osveščenoosti vseh občanov. V nadaljevanju pa je opisala bogato kulturno dejavnost, ki je bila vedno značilna za delavske Trbovlje, poseben pa še v zadnjih treh desetletjih.

Množica kulturnikov je s kulturnim udejstvovanjem potrdila in še potrjuje tradicijo kulture v dolini, zagnanost organizatorjev in kulturnih delavcev. Mnogo truda in dela so vložili člani raznih društev, sekcij, ansamblov itd., da bi obogatili življenje v Trbovljah. Vedno je bila zagotovljena dokaj visoka raven prireditev, kulturniki, pa tudi občani pa ugotavljajo, da je sedanjí delavski dom dejansko postal kulturno središče z novimi, boljšimi in bogatejšimi možnostmi. Posebej pa je govorica poučarila, da smo v občini in revirjih večkrat govorili o nujnosti razvoja kulture in kulturnih dejavnosti in da mladi nekako abstinirajo pri delu v obstoječih kulturnih društvih. Zlasti je pomembna kulturna vzgoja. Že v šoli se oblikuje temeljni odnos mladega človeka tudi do kulturnih dobrin, zato je v kulturnem poslanstvu šola posrednik med mlado generacijo in kulturnim udejstvovanjem. Gre pa tudi za tesnejše povezovanje med kulturnimi ustanovami, društvi, sekcijami in šolo. Kulturne ustanove v občini je treba bolj kot doslej odpreti kulturnim potrebam mladim. Mladim je treba močnejše zaupati, tako da bodo njihove potrebe postale sestavni del programov kulturnih ustanov. V dosedanjih razpravah je bilo precej časa porabljenega za iskanje izhoda iz današnjega neugodnega materialnega položaja kulturne dejavnosti, kulturnih delavcev in kulture nasploh. Materialni okvirji za to dejavnost so postali pretesni in temu ustrezen je tudi odnos do kulturne dediščine. Ena raznih možnih rešitev je tudi pre-razporeditev dohodka v prid kulture, znanosti in raziskovalne dejavnosti. Dolgoročno gledano pa je rešitev po njenem mne-

nju le v ustvarjanju novega dohodka, novih vrednosti, kar bi ustvarilo tudi večje možnosti zagotavljanja ustreznih sredstev za financiranje kulturnih ustanov in dejavnosti. To velja tudi za Delavski dom, pa ne samo zanj, pač pa tudi za vso kulturno sfero v okviru občine. Na tem področju čaka vse še kar precej dela. Prisluhniti je treba potrebam in zahtevam občanov po kakovostnih kulturnih dobrinah. To pa pomeni, da je treba prizadevanja pri našem načrtovanju kulturne dejavnosti in kulturnih prireditev nasloniti na najtesnejše stike z uporabniki kulturnih dobrin in jim omogočiti, da bodo resničen dejavnik v programiranju in v svobodni menjavi dela. Pri tem pa ne smemo precenjevati svojih možnosti in zavedati se moramo, kje smo in kaj zmoremo. Moramo pa se zavedati, da je bil ta dom zgrajen za rodove, ki bodo še prihajali za nami, odpreti se je treba k prihodnosti, pravilno oceniti naše možnosti in perspektive in ne le da ohranjamo in nadaljujemo kulturno dediščino, oziroma kar smo v preteklosti dosegli. Poskusimo se kljub nakopičenim težavam povzpeti na višjo raven kulturnega snovanja. Posebno skrb pa moramo posvetiti, in to naj bo naša obveznost, da bomo skrbeli za tehnično opremljenost, pravočasno obnavljanje in vzdrževanje doma in ostalih kulturnih domov v Trbovljah, kajti ti pogoji so neposredno povezani z možnostmi zagotavljanja kvalitetnih oblik kulturnih

stvaritev oziroma programov. Ko je končala svoj lahko bi rekli programski govor, je dejala: "Kultura naj kot družbena energija zaustavi odtujevanje človeka skupnim ciljem in ambicijam, hkrati pa prekinja svojo osamljenost v svetu, ki človeka kot proizvajalca vse bolj integrira, žal ne toliko v delovni kolektiv kot v delovni mehanizem." Na koncu je izrekla čestitke ob tem jubileju v imenu skupščine, njenega izvršnega sveta ter družbenopolitičnih organizacij občine Trbovlje.

V vseh tridesetih letih se je zvrstilo v Delavskem domu Trbovlje preko 25.000 registriranih prireditev, katere je obiskalo blizu 6 milijonov občanov. Če pa upoštevamo še občane, ki so sodelovali pri delu raznih sekcij in društev, ki imajo v domu svoje prostore in druge prireditve brez vstopnine, pa lahko rečemo, da je v vseh teh letih obiskalo dom preko 14 milijonov občanov. To pa pomeni, da je obiskal vsak občan registrirane prireditve (z vstopnico) 14-krat vsako leto ali skupno 421-krat. Pri celokupnem obisku pa lahko rečemo, da je vsak občan obiskal dom letno vsaj 26-krat ali v vseh letih 788-krat. Pri tem računamo na povprečno 18.000 prebivalcev občine Trbovlje. Res lepa številka, ki je primerljiva z vsakim kulturnim domom v slovenskem, pa tudi jugoslovanskem merilu.

Pridite, vrata Delavskega doma v Trbovljah so vedno odprta!

(tl)

Jubilej pevcev Zarje 1931–1986

V petek, 5. decembra 1986, je moški pevski zbor Zarja DKD Svobode Center, Trbovlje, slavil svoj 55-letni jubilej. V ta namen je pripravil v Delavskem domu v Trbovljah svoj letni koncert in tako slavnostno obeležil svoj visok jubilej. V prvem delu koncerta se je zbor predstavil pod vodstvom dosedanjega zborovodje Riharda Majcna s skladbami Jakoba Ježa, Karla Pahorja, Ubalda Vrabca, Staneta Maliča, Viktorja Mihelčiča, Jacobusa Gallusa, Janka Ravnika, Antona Foersterja in Janka Močnika. V drugem delu koncerta pa je pevce vodila nova zborovodkinja Tanja Pavlič. Pod njenim vodstvom se je zbor predstavil s skladbami Lojzeta Lebiča, Edija Gašperšiča, Pavla Merkuja, Radovana Gobca, Franca Cigana, Emila Adamiča in Pavla Kernjaka. Na koncu je zbor povsem polni dvorani navdušenih poslušalcev dodal še tri pesmi. Po prvem delu koncerta je predsednik Zveze kulturnih organizacij Trbovlje Vinko Kovačič, v imenu Zveze kulturnih organizacij Slovenije, izročil nekaterim pevcem bronasta, srebrna in zlata Gallusova priznanja — značke, Zarja pa je podelila nekaterim zaslužnim dolgoletnim pevcem svoja

priznanja. Zarjinemu jubileju so čestitali številni predstavniki domačih in sosednjih pevskih društev in jim izročili darila in šopke cvetja ob vzpodbudnih besedah. Publika in nastopajoči pevci so najbolj pozdravili predstavnika pobratenege pevskega zbora Edinost iz Pliberka. Posebne pozornosti in priznanja sta bila deležna tudi oba zborovodje, odhajajoči Majcen, ki pa še nadalje ostane član Zarje ter prihajajoča Pavličeva, obetajoča mlada zborovodkinja.

Moški pevski zbor Zarja so ustanovili 8. decembra 1931 pevci — rudarji, željni petja in društvenega življenja. Ustanovili so ga v takratni rudniški kantini v starem rudniškem naselju Dobrna v Trbovljah, in to v času hude gospodarske krize in izjemno težkih socialnih razmerah. Te so še posebno hudo prizadele rudarje in njihove številne družine. Že čez tri mesece je komaj ustanovljeni zbor pripravil svoj prvi koncert. Začeli so ga s pesmijo Vzburjenje duhov. S tem pa so dali vedeti, kdo so in kaj hočejo. Zbor se je odtlej vsako leto predstavil z novim koncertnim programom, vmes pa nešteto krat nastopal na raznih delavskih manifestacijah, prosla-

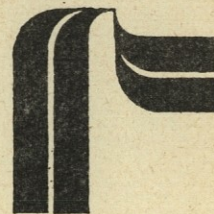
vah, rudarskih praznikov, družabnih večerih, festivalih, pogrebih, prvomajskih in drugih delavskih izletih in prilikah. Z delavsko in revolucionarno pesmijo je stal ob strani rudarjem in drugim delavcem trboveljskih revirjev v njihovem vztrajnem boju za izboljšanje njihovega težkega socialnega položaja.

Zbor je postopoma prenehal z delom, potem ko je bila naša domovina leta 1941 okupirana. Večina članov tega zbora se je vključila v NOV in sodelovala v kulturniški skupini 4. operativne cone v Zgornji Savinjski dolini. V boju za osvoboditev domovine je padlo devet članov tega zbora. Takoj po končani vojni je zbor med prvimi kulturniški skupinami pričel z rednim delom in sodeloval na številnih proslavah, letnih koncertih, manifestacijah, prostovoljnem delu, kongresih, zborovanjih, štafetah mladosti, kulturnih praznikov, likovnih razstavah, pogrebih itd. Udeležil pa se je tudi številnih pevskih tekmovanj in na njih dosegel odlične rezultate in priznanja. Zvrstila so se številna gostovanja širom Slovenije, v sosednjih republikah, pa tudi na tujem (Nizozemska, Avstrija, Zahodna Nemčija, ČSSR, Italija). Zelo tesne, bratovske stike je zbor navezal in jih še goji s pevskim zborom Smetana-Slovanka iz Kladna (ČSSR), moškim zborom Tabor z Občin pri Trstu, moškim zborom Edinost iz Pliberka, moškim zborom Franca Zgonik iz Branika ter moškim zborom Vres iz Prevalj. Zbor se je večkrat udeležil tekmovanja najboljših pevskih zborov Slovenije Naša pesem v Mariboru in dosegal za svoje nastope bronasta odličja. Redno sodeluje na vsakoletnih pevskih taborih v Šentvidu pri Stični in na vsakoletnih revijah Zasavske pevске skupnosti, pa tudi na srečanjih pobratenih pevskih zborov z Opčin, Pliberka, Branika in Prevalj. O delu in uspehih tega zbora bi lahko še mnogo napisali, saj so kronološki zapiski izredno pestri in bogati. Zarjo so doslej vodili zborovodje Jože Rotar, Rudi Dolničar, v letu 1944 Rado van Gobec, Jože Skrinar, Rihard Beuermann, Rihard Majcen, pravkar pa je zbor prevzela Tanja Pavlič. Dolga leta pa zelo uspešno pomaga vsem zborovodjem član zbora Albert Ivančič kot korepetitor oziroma pomožni zborovodja. Pod njihovim vodstvom je zbor naštudiral in izvedel na stotine skladb domačih in tujih avtorjev, narodnih pesmi, umetnih pesmi, sodeloval pri izvedbi opere A. Foersterja Gorenjski slavček in nekaterih operetah, kantatah itd. v izvedbi domačih pevcev, igralcev, režiserjev in dirigentov. Pri tem kratkem orisu njihovega dela in uspehov pa ne moremo mimo tega, da vsako leto koncem leta pripravijo poseben koncert za bolnike in zdravstveno osebje Splošne bolnice v Trbovljah. Zbor je prejel za svoje obsežno in kakovostno opravljeno delo številna priznanja, tudi najvišja. Je nosilec državnega odlikovanja red zaslug za narod s srebrnim vencem in Gallusove plakete. Zbor šteje ob svojem letošnjem jubileju 42 pevcev — delavcev in izobražencev. Po-

krovitelj letošnjega jubileja je bil RUDIS Inženiring, Trbovlje.

Zarjanom veljajo ob jubileju iskrene čestitke tudi v imenu članov našega kolektiva, Rihardu Majcnu, ki je zbor vodil zadnjih pet let, pa zahvala za odlično opravljeno delo in ohranjanje svetlih pevskih tradicij Zarja.

T. Lenarčič

Stanislava Bonisegna dobila Severjevo nagrado

Dne 18. decembra 1986 so v dvorani Loškega odra v Škofji Loki podelili letošnje Severjeve nagrade iz sklada Stane-ta Severja. Podelili so jih že šestnajstič ob obletnici smrti velikega slovenskega igralca. Letošnje nagrade je prejelo šest gledaliških igralcev, deloma poklicnih, deloma nepoklicnih. Med letošnjimi nagrajenci je tudi naša bivša sodelavka v prodaj-

nem oddelku, Stanislava Bonisegna, igralka Mestnega gledališča ljubljanskega. V obrazložitvi je žirija zelo pozitivno ocenila igralske dosežke Trboveljčanke. Na kratko — z različnimi igralskimi stvaritvami je Stanislava Bonisegna izpričala zrelo igralsko osebnost.

Naši bivši sodelavki k podeljenemu priznanju tudi naše čestitke.

(tl)

Izposojeni trenutki resnice

Vrh gore je bel kažipot očem in jasen dan žari od vsepovsod in sreča je, da je pred mano pot, in to da vem, da slast je v tem, da grem!

J. Menart

Sreča — to je biti z naravo, jo gledati in z njo govoriti ...

N. Tolstoj

Znanje, ki smo ga nabrali, naj ne bo podobno veliki trgovini v neredu in brez popisa. Vedeti moramo, kaj vse imamo in po potrebi tudi uporabljamo.

Seneka

Kjer je iskrenost, tam je sočutje in pomoč.

Schiller

Kdor ne pozna zahtev trenutka, ne živi ne s časom, ne s človekom.

J. Kozak

Uspeh je vedno otrok drznosti.

Voltaire

Hinavščina in čast nista spravljeni v isti vreči.

Španski pregovor

Preteklost lahko zbrisemo, vendar pa prihodnosti ne moremo uiti.

O. Wilde

Majhna je izbira med gnilimi jabolkami.

Shakespeare

Gospa Pravica že dolgo boleha za možgansko paralizo.

A. Nobel

Žena se pogovarja z enim moškim, gleda drugega, a misli na tretjega.

Sanskrtski pregovor

Ljubezen je sreča, ki jo dajemu drug drugemu.

Sand

Med najboljše reči na svetu sodi smeh. Gube na človekovem obrazu bi morale biti le sledovi smeha.

M. Twain

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

Zahodnoevropski trg premoga in perspektive

Družba DRI je v objavljeni raziskavi "Evropski trg premoga, perspektive in tveganja" analiziral vpliv padca cen nafte na trgu premoga v kratkoročni perspektivi kakor tudi dolgoročno oceno razvoja porabe premoga. V letu 1986 so 77% oziroma 170 milijonov ton goriva, skupne količine energetskega premoga, nakopane v zahodnoevropskih državah, porabili za proizvodnjo električne energije. Elektroenergetika bo tudi še naprej največje prodajno tržišče energetskega premoga z največjim tempom porabe. V zahodnoevropskih termoelektrarnah bo po predvidevanjih te analize poraba premoga v letu 1995 na 207 milijonov ton, v letu 2005 pa na 246 milijonov ton. Hkrati pa obstaja seveda vrsto vplivov na dinamiko porabe premoga v bodoče.

Padec cen nafte je kratkoročno vplival na večjo porabo nafte in njenih derivatov v termoelektrarnah. Zmogljivosti zahodnoevropskih termoelektrarn s kotli za uporabo dveh vrst goriva so predvidene za porabo okoli 83 milijonov ton premoga letno, ki pa se lahko preorientira na tekoče gorivo. Vlade mnogih držav pa podpirajo premogovnike in nadaljnjo tendenco, da večina zmogljivosti še nadalje uporablja premog kot gorivo, namesto nafte. Po drugi strani pa v oceni tempa rasti električne energije ni mogoče predvideti točne opredelitve. Pomemben faktor nadaljnje razvoja energije je tudi nezanesljiva perspektiva nadaljnje razvoja jedrske energije. Strokovnjaki smatrajo, da bi nadaljnja gradnja jedrskih elektrarn v širšem obsegu lahko vplivala na naraščanje stroškov v proizvodnji električne energije. Najverjetneje je, da bodo na račun manjšega števila jedrskih elektrarn raje gradili termoelektrarne na premog. Zato pa se bo povečala potreba po večjih količinah premoga. Zahodnoevropska industrija pa vlaga velika sredstva za zmanjševanje porabe energije na enoto proizvoda in v ta namen razvija visoko tehnološko obdelavo. Sedanji delež premoga v skupni porabi goriva v industriji zahodnoevropskih držav znaša 9% oziroma 25 milijonov ton. Tudi cene kotlov na premog so večje kot za tekoče gorivo in plin, kar deloma ovira večjo porabo premoga v industriji. Predvidevajo, da bi delež premoga v skupni porabi energije v letu 1995 znašal 10%, v letu 2005 pa 14,3% oziroma 39 milijonov ton premoga.

Od skupne proizvodnje črnega premoga odpade 44% delež na Veliko Britanijo in 39% na ZR Nemčijo. Tretje mesto zavzema Španija pred Francijo. Stroški proizvodnje premoga so najnižji v Veliki Britaniji, in to povprečno 84 ECU (enotna evropska valuta) na tono. Ta cena oziroma strošek znaša v ZR Nemčiji in v Belgiji od 112 do 114 ECU. Računajo, da bodo stroški proizvodnje premoga še nadalje

padali, predvsem v Veliki Britaniji s postopnim zapiranjem nerentabilnih premogovnikov, pa tudi povečevanjem produktivnosti.

Svetovne banke in kitajski premog

Po objavljenih podatkih bo pet velikih svetovnih bank organiziralo financiranje realizacije velikega rudarskega projekta v kitajski pokrajini Shangsi v vrednosti 475 milijonov dolarjev. Govor je o največjem premogovniku z dnevnim kopom na svetu. Pri financiranju bodo sodelovale ameriška, kitajska, francoska, japonska in kanadska banka. Vložena sredstva bodo Kitajci vračali v obliki pridobljenega in izvoženega premoga. Trenutna cena premoga te kakovosti znaša 32 dolarjev, pred štiri leti pa je veljala še 52 dolarjev. Projekt so izdelali Američani in Kitajci. Kitajska vlada se je obvezala napram financiranjem, da bo sama odkupila premog, namenjen izvozu iz bodočega premogovnika ter ga nato tudi sama prodajala. Predvsem so zainteresirani za ta premog Japonci, ker bi se stroški prevoza bistveno zmanjšali. Sedaj namreč kupujejo velike količine premoga v Avstriji. Kar 70% elektrarn na Japonskem uporablja za obratovanje premog.

ZR Nemčija in Italija — več premoga za termoelektrarne

ZR Nemčija daje velika denarna sredstva kot pomoč premogovnikom, kar je ena zanimivih usmeritev nemške energetske politike. Vse to je usmerjeno na večjo domačo porabo domačih vrst goriva. Dolgoročne pogodbe med premogovniki in elektroenergetskimi ter železarskimi koncerni dajejo zadostno jamstvo do bodoče proizvodnje in porabe domačega premoga. Predvidevajo večji porast porabe, s tem pa tudi proizvodnje premoga v proizvodnji električne energije. Pač pa se bo nekoliko zmanjšala poraba koks, ker bodo železarne postopoma zniževale proizvodnjo jekla. Proizvodnja premoga pa se zavoljo tega ne bo zmanjšala.

Prva naloga, ki so si jo zadali v Italiji, pa je zmanjševanje odvisnosti od uvoza nafte. V Italiji poteka sedaj preorientacija termoelektrarn od tekočih goriv na premog. Predvidevajo, da se bo zato poraba premoga za proizvodnjo električne energije bistveno povečala. Sicer pa premog v italijanski industriji nima velikega oziroma posebno velikega deleža, komaj 9,2%.

Nizozemska podpira uporabo premoga

Nizozemska je sklenila, da bo zmanjšala porabo zemeljskega plina v proizvodnji električne energije. Zadnje čase razširjajo zmogljivosti za proizvodnjo električne energije na premog. Sedaj ga letno porabijo 4,5 milijona ton, v bodoče naj bi ga porabili 12,6 milijona ton. Smatrajo, da je finančna podpora podjetjem, ki prehajajo

od uporabe plina na premog, v celoti upravičena.

Srbski premogovniki v krizi

Pred nedavnim je Skupščina združenja energetike Gospodarske zbornice Srbije razpravljala o krizi, ki je zajela premogovnike z jamsko eksploatacijo v tej republiki. Kriza je navzoča v teh premogovnikih sicer že več let, razrešujejo pa jo sproti z raznimi bolj ali manj učinkovitimi finančnimi injekcijami. Mnenja so bili, da bi morali do konca tega desetletja vložiti v njihov razvoj okoli 75 milijard dinarjev. S tem bi omogočili proizvodnjo 2,8 milijona ton premoga letno, oziroma dvakrat več, kot so nakopali premoga preteklo leto. Poleg te ugotovitve so delegati na tej seji predlagali, da bi zaradi hitrejšega izboljšanja ekonomskega položaja teh rudnikov morali povečati tudi kompenzacije, morda do višine disparitete cen napram drugim virom energije in premogovnike oprostiti vseh davkov in prispevkov, z izjemo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Da bi zaustavili odhod rudarjev iz rudarskega poklica, bi bilo treba odložiti tudi uporabo oziroma izvajanje intervencijskega zakona o osebnih dohodkih in pomoči premogovnikom pri reševanju stanovanjskih vprašanj.

Zaostajanje cen premoga za cenami drugih vrst energije, težki delovni pogoji, nizki osebni dohodki so osnovni vzroki nezavidljivega materialnega položaja premogovnikov z jamskim kopom. V prvih šestih mesecih letos so znašali povprečni osebni dohodki rudarjev teh rudnikov 72.000,— din mesečno oziroma 30% manj, kot so znašali v elektrogospodarstvu v tem času. Ni pa mogoče hkrati mimo dejstva, da obstajajo vrste slabosti pri rudnikih samih, to so velike zaloge materiala in rezervnih delov ter opreme, preštevilni izostanki zaradi bolezni, pa tudi neopravičeni izostanki. Na tej seji pa so govorili tudi o električni energiji. Povprečna cena za domače porabnike je znašala 8,16 din, v izvozu pa 11,96 din. Ugotovili pa so tudi to, da v letošnji zimi porabniki ne bi smeli čutiti pomanjkanja električne energije.

V BIH v naslednjem letu več premoga

Združenje energetike pri Gospodarski zbornici Bosne in Hercegovine ocenjuje, da bi proizvodnja premoga v tej republiki v letu 1987 lahko znašala 16,5 milijona ton. Letos, t.j. v letu 1986, naj bi dosegli proizvodnjo v višini preko 15 milijonov ton. Prihodnje leto naj bi bila višja za 8,6%. Od načrtovane količine bi največji del premoga dobavili termoelektrarnam za proizvodnjo električne energije, t.j. 7,7 milijona ton, potem za industrijo 4,7 milijona ton, za splošno porabo pa so predvideli 3,3 milijona ton.

Z elektroenergetsko bilanco za leto 1987 pa so predvideli, da bi hidro in ter-

moelektrarne lahko proizvedle 15,5 milijard kWh električne energije. Z dobavami iz drugih republik in pokrajin ter uvozom iz inozemstva bi zagotovili nadaljnjih 1,1 milijarde kWh, tako da bi znašala skupna razpoložljiva energije preko 16,5 milijarde kWh. Po bilanci pa bi manjkalo v naslednjem letu 1,1 milijarde kWh, v primeru slabe hidrologije pa bi znašala ta razlika še več.

Podvodni premogovnik v Vojvodini

Pred meseci smo v našem glasilu že omenjali, da pripravljajo v Vojvodini projekt za odpiranje prvega jugoslovanskega premogovnika pod vodo. Rudarski institut v Zemunu in Elektrovojvodina v Novem Sadu dokončujeta projekt o odpiranju podvodnega premogovnika pri Kovinu na obali Donave. Iz te jame naj bi letno pridobili okoli 5,5 milijona ton premoga za potrebe termoelektrarne. To naj bi zgradili pri Kovinu.

Strokovnjaki so pripravili dve verziji projekta eksploatacije, in to z odpiranjem klasičnega premogovnika ali podvodno pridobivanje premoga. Dosedanji izračun kaže, da bi bila eksploatacija premoga s pomočjo plavajočih bagerjev cenejša. Prednost bi bila tudi v tem, ker bi se proizvedena energija takoj, brez izgub vključila v mrežo vojvodinskih porabnikov. Za primer navajajo, da znaša prenos električne energije iz kosovskih termoelektrarn v Vojvodino 10% in za toliko je tok za Vojvodince tudi dražji. Iz tega razloga se je Elektrovojvodina opredelila za podvodno pridobivanje premoga in so v ta namen razpisali mednarodni natečaj za uvoz potrebne opreme. Prijavile so se štiri proizvajalke plavajočih bagerjev iz Nizozemske, ZR Nemčije, ZDA in Japonske. Komisija je priporočila dva proizvajalca, in to iz ZDA in ZR Nemčije. V poskusni proizvodnji naj bi obratoval le en bager od petih predvidenih. Termoelektrarna pri Kovinu pa naj bi imela tri bloke po 200 MW.

Drmno še vedno kasni

Predsedstvo medobčinske gospodarske zbornice v Požarevcu je nedavno tega vnovič obravnavalo vprašanja, povezana s kasnitvijo začetka obratovanja objektov Drmno. Te objekte grade že deset let, v svetu pa traja gradnja podobnih objektov le pet do šest let. Za to ni nobenega opravičila in nobene logike.

Dokončanje zgraditve termoelektrarne in premogovnika Drmno je zelo pomembno za sklenitev energetske bilance za prihodnje leto tako za Vojvodino kot za Srbijo in tudi Jugoslavijo. Najnovejši rok za dokončanje prvega bloka termoelektrarne je tretje trimesečje 1987, drugega bloka pa tretje trimesečje leta 1988. Po posameznih fazah naj bi dokončali tudi odpiranje premogovnika. Kasnitev gre na račun pomanjkanja denarja in dejstvo, da je Drmno šele sedaj dobilo predznak, da je to prioriteten objekt. Da bi lahko spoštovali gradbene roke za leto 1987, je potrebno zagotoviti preko 60 milijard dinar-

jev. Omenili pa so tudi, da bodo v naslednjem obdobju namenili veliko pozornost rekonstrukciji površinskega kopa Čirikovac, rudnika z jamskim pridobivanjem Jasenovac in odpiranje rudnikov Poljana in Melnica z jamskim načinom pridobivanja premoga. Letno bi na ta način zagotovili okoli 2,3 milijona ton premoga.

Nafta in plin v Vojvodini

V preteklih 35 letih so na vojvodinskih ravninah pridobili skupno 17 milijard m³ plina in v treh desetletjih skupno 23 milijonov ton surove nafte. Dva jubileja, ki so jih omenjali koncem letošnjega leta v Vojvodini. Doslej so v tej pokrajini odkrili 70 naftnih in plinskih polj z več kot 200 ležišči nafte in plina. Največji viri leže na območju severnega Banata, naftno-plinsko polje Mokrin pa je eno največjih v Jugoslaviji. Naftaši zagotavljajo, da bodo obdržali proizvodnjo nafte v višini 1,1 milijona ton nafte in okoli milijardo m³ plina letno.

Slavje v Titovem Velenju

V nedeljo, 21. decembra, so v Novih Prelogah v Titovem Velenju slovesno odprli NOP — nove nadomestne objekte rudnika lignita Velenje v Prelogah. S programom so začeli ob 10. uri, v njem pa so sodelovali Rudarska godba Velenje, domači gledališčniki in drugi. Ob tem ni manjkalo govornikov, ki so orisali nujnost in potrebo po zgraditvi teh objektov, da bi lahko v bodoče nemoteno nadaljevali z eksploatacijo lignita v tem rudniku. S pripravami na zgraditev novih objektov so pričeli že nekako pred dvajsetimi leti. Za nadomestitev starih objektov v Prelogah, kjer so se začela udirati tla, so se lotili izdelave investicijskega programa NOP — nadomestitev objektov varovalnega stebra 16, jame Preloge. Z uresničitvijo tega programa je omogočeno, da bo rudnik Velenje lahko v bodoče odkopal nadaljnjih 70 milijonov ton lignita in tako podaljšal življenjsko dobo tega rudnika za nadaljnjih 15 let. Investicijski program je bil potrjen marca 1978 s predračunsko vrednostjo 168 milijard dinarjev. V času izgradnje nadomestnih objektov pa so se pojavila dodatna, dotelj nepredvidena dela, svoje pa je prispevala tudi inflacija. Tako znaša predračunska vrednost celotne investicije v začetku leta 1986, po eskaliranih cenah že

2.751 milijard dinarjev. Do konca izgradnje, to pa bo predvidoma koncem leta 1987, pa bo ta znesek seveda še narasel. Za izvedbo te velike investicije pa je sredstva prispevalo slovensko združeno delo preko interesne skupnosti slovenskega elektrogospodarstva in premogovništva.

Vseh nadomestnih objektov RLV v Prelogah je skupno okoli 40. Od teh jih je nekaj še v izgradnji. Med temi objekti so predvsem: jašek za transport ljudi in materiala, kopalniški objekti z reševalno postajo, nove delavnice, deponijski prostori s skladiščem, nova razdelilna transformatorska postaja, zračilni jašek z ventilatorsko postajo, vsi jamski objekti, klasična premoga (ta je pričela poskusno obratovati letos decembra), zgradba za strokovne službe itd. Pri izgradnji nekaterih teh objektov je leta dolgo sodeloval tudi naš tozdr RIG v DO RGD. Velenjski rudarji so opravili res veliko in pomembno delo s sodelovanjem številnih drugih ozdov, med drugim tudi iz našega kombinata.

Povečuje se svetovna proizvodnja premoga

Po mnenju sekretariata Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo — ECE, je proizvodnja premoga v Evropi in Severni Ameriki letos rahlo porasla napram prejšnjim letom. Proizvodnja se je povečala v Veliki Britaniji, Kanadi, Romuniji, Turčiji, ZDA, Sovjetski zvezi, pa tudi v nekaterih drugih državah. Svetovna trgovina s črnim premogom je znašala 309 milijonov ton, leta 1985 335 milijonov ton, letos, t.j. v letu 1986, pa bo verjetno znašala skupno preko 340 milijonov ton. Svetovna proizvodnja črnega premoga je lani znašala napram letu 1984 za 5,7% več. Deset držav je v skupni proizvodnji sodelovalo s 93,2%. Na prvem mestu je Kitajska s 25,2%, sledijo pa ZDA z 22,9%, Sovjetska zveza s 17,6% itd. Svetovna proizvodnja rjavega premoga pa je preteklo leto znašala napram letu 1984 za 3,7% več. Na deset držav je odpadlo 89,4%. Na Nemško demokratično republiko je odpadlo 26,6%, Sovjetsko zvezo 13,4%, ZR Nemčijo 10,3% itd. Svetovna proizvodnja koksja je dosegla v preteklem letu 353 milijonov ton, kar predstavlja rast le za 0,5% napram letu poprej.

Svetovna proizvodnja premoga je znašala (v milijonih ton):

	Črni premog		Rjavi premog	
	1984	1985	1984	1985
Zahodna Evropa	181	227	227	280
Vzhodna Evropa (brez ZSSR)	229	229	542	560
ZSSR	556	569	156	157
Severna Amerika	800	791	65	73
Južna Amerika 35		36	—	—
Azija	976	1072	56	67
Afrika	168	178	—	—
Avstralija in Oceanija	127	141	35	37
Ves svet	3061	3234	1131	1173

Usahnil je premogovnik Morava

Zaradi izčrpanosti ležišča premoga in zaradi kasnitve investicijskih del na odpiranju rudnika Nova Manasija je okoli dvesto rudarjev in drugih delavcev rudnika Morava pri Despotovcu ostalo brez dela. V prvih mesecih letos so nakopali le 7.820 ton komercialnega premoga, t.j. okoli 60% načrta in zabeležili izgubo v višini 63 milijonov dinarjev. Del rudarjev prejema osebni dohodek iz posojila, in komaj čaka, da bi lahko pričeli delati v rudniku Nova Manasija. Ta bo verjetno pričel obratovati aprila 1987. Prekoračitev roka tiči v nezadostni pripravljenosti beograjske Geosonde za izpeljavo takšnih del, pa tudi v pomanjkanju sredstev. Za odpiranje rudnika je bilo marca 1984 predvidenih 390 milijonov dinarjev, doslej pa so vložili že osemkrat več sredstev po cenah iz preteklega leta. Doslej so porabili 1,136 milijarde dinarjev iz sredstev Združenega elektrogospodarstva. Na tem območju leži po oceni pristojne republiške komisije 4,30 milijona ton premoga, kar naj bi omogočilo letno proizvodnjo premoga v višini 119.000 ton v nadaljnjih 15 letih.

(tl)

Kaj je, kaj pomeni

AVTARKIJA — pomeni ekonomsko izolacijo neke države. Je zelo težko izvedljiva. Niti tiste države, ki sodijo med največje, ne morejo zadovoljiti vseh svojih potreb, da bi življenje ljudi teklo normalno in proces družbene proizvodnje nemoteno. Avtarkičen razvoj za državo je celo škodljiv. V državi, ki se je ekonomsko izolirala, bi prišlo do zaostajanja razvoja proizvodjalnih sil in preprečevanje uvoza predmetov široke porabe in zniževalo življenjsko raven prebivalstva.

CARINSKA DEKLARACIJA — je popis blaga, ki prestopi državno mejo, rabi carinarnici kot osnova za carinjenje.

DELA IN NALOGE — dela so aktivnosti, v katerih delavec uporablja svoje telesne in umske sposobnosti, spretnosti in znanje, s katerimi z uporabo določene metode na določenih delovnih sredstvih sodeluje pri izdelavi proizvodov oziroma opravljanju storitev, ki se izražajo kot rezultat skupnega dela združenih delavcev;

naloge so konkretizacija del, ki jih je delavec dolžan opraviti v skladu s sprejetim delovnim programom pri izdelavi proizvodov oziroma opravljanju storitev za dosego ciljev temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti.

DELOVNO PODROČJE — delavca so dela in naloge iz razvida del in nalog, ki ustrezajo njegovi strokovni usposobljenosti, izraženi s stopnjo strokovne izobrazbe oziroma z delom pridobljenimi delovnimi izkušnjami in za katere je sklenil delovno razmerje.

DELOVNI PROGRAM — delavca so konkretne naloge, ki jih delavec opravlja v okviru svojega delovnega področja na podlagi plana temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti.

DELOVNO MESTO — je določeno s prostorom in potrebnimi delovnimi sredstvi, s katerimi izvrševalec ali več izvrševalcev opravlja dela in naloge.

KOPRODUKCIJA — pomeni skupno proizvodnjo, sodelovanje različnih proizvajalcev.

OECC — kratica pomeni: Organisation of European Economic Cooperation ali po slovensko: Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje.

PRESEŽNI PROIZVOD — pomeni količino proizvodov nad količino potrebne- ga proizvoda. Rezultat potrebnega dela je potreben proizvod, rezultat presežnega dela je presežni proizvod.

STANDARDIZACIJA — pomeni obliko racionalizacije v proizvodnji, kjer vpeljujejo manjše število tipiziranih izdelkov s stalno obliko in kvaliteto. Cilj standardizacije je olajšati kooperacijo med proizvajalci, da bi odpravili pestrost različnih proizvodov in osvojili proizvodnjo tistega izdelka, ki je najboljši, to je standard.

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta Silvestra VIDICA se vsem delavcem Rudnika Hrastnik iskreno zahvaljujemo za izraženo sožalje, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žaljujoči: žena Danica, sinova Bogdan in Branka

Planinske novice

50 let mladinskega odseka

Dne 27. novembra 1986 je Planinsko društvo Trbovlje organiziralo v večnamenskem prostoru Osnovne šole JB Tito, PE Revirski borci v Trbovljah, proslavo v počastitev 50-letnice mladinskega odseka pri tem društvu. Zbralo se je preko 250 udeležencev — mladih planincev ter nekaterih gostov, vodnikov in raznih organizacij.

Predstavniki društva so orisali čas nastajanja tega odseka, pa tudi njegovo delovanje v vsem petdesetletnem obstoju. Odsek je bil namreč ustanovljen pri podružnici SPD Trbovlje, predniki današnjega PD Trbovlje, 17.2.1936. Že ob ustanovitvi je odsek štel 40 članov iz trboveljskih šol, vajencev in drugih mladih delavcev. Vodil ga je trkratni učitelj na osnovni šoli na Vodač Tone Flegar ob pomoči načelnika oziroma takratnega predsednika Anteja Bega ter tajnika Avgusta Kostanjska. Odsek se je okrepil, potem ko so leta 1938 ustanovili na takratni meščanski šoli posebno planinsko skupino pod vodstvom ravnatelja Antona Osterca. Mladi planinci so se udeleževali v raznih oblikah dejavnosti z udeležbo na izletih, smučarskih tekmovanjih, fotoamaterski dejavnosti, prostovoljnem delu in podobno. Sredi oktobra 1945 je odsek po končani vojni vnovič pričel z delom v okviru matičnega društva. Delo se je razmahnilo predvsem na takratni komaj ustanovljeni gimnaziji, delavskem tehnikumu, postopoma po vseh osnovnih šolah. Skorajda je nemogoče naštetati številne aktivnosti in akcije, ki so jih mladi planinci organizirali in izpeljali bodisi na izletih ali pa pri organiziranju planinskih šol, planinskih krožkov v celodnevni osnovni šoli, delovnih akcijah, pla-

ninskih manifestacijah, predavanjih, planinskih večerih s kvizi, pesmijo, tekmovanji itd. razstavami, izobraževalnimi akcijami, usposabljanjem mladinskih vodnikov ter mentorjev in instruktorjev, orientacijskimi tekmovanji, hojo po transverzalnih poteh, akcijami ciciban — planinec ter pionir — planinec, literarno dejavnostjo, izdajanjem glasila Mladi planinec itd. Vedno je bila številna udeležba na vsakoletnih štafetah mladosti, pohodih ob žici okupirane Ljubljane, zimskih vzponih na Štol in Kum, po poteh partinske Jelovice, po poteh revirskih borcev NOB itd. Sodelovali so pri delu gorske straže in njenih akcijah, čiščenju planinskih poti, planinskih vrhov in okolice planinskih postojank. Nepozabni pa so trenutki taborov na Mrzlici, Logarski dolini, Kamniški Bistrici in v Trenti. V šoli v naravi se je naučilo na stotine mladih planincev tudi smučarskih veščin. S svojo dejavnostjo pa so povezani z mladimi planinci iz drugih zasavskih in posavskih planinskih društev preko meddruštvenega odbora zasavskih planinskih društev. Posebej je treba omeniti sodelovanje na vsakoletnih srečanjih zasavske in posavske planinske mladine ob dnevu mladosti in planinskih dnevih, pa tudi vsakoletnih planinskih delovnih brigadah. Vsa ta dejavnost gre v desetine, stotine, tisoče in pri udeležbi na izletih tudi v desetisoče na tisočih izletih. Zahvala za to veliko delo na področju mladinskega planinstva ter dosežene uspehe pa gre nedvomno številnim planinskim delavcem, mentoricam in mentorjem, planinskim in mladinskim vodnikom, šolskim vodstvom, telesno-kulturni skupnosti, združenemu delu, raznim organizacijam in številnim planinskim prijateljem in nav-

dušencem prejšnjih generacij in sedanjega rodu. Občutek zadovoljstva, namesto plačila za tako obsežno opravljeno delo, je lahko kar zadovoljiv.

Na proslavi so mladi planinci nastopili v programu z ritmično skupino, folklorno skupino, recitatorji in povezovalko. V programu so sodelovale planinske skupine

vseh trboveljskih pedagoških enot pod vodstvom mentoric. Slavju je prisostvoval tudi Bojan Brvar, načelnik mladinske komisije pri Planinski zvezi Slovenije, ki je podelil nekaterim značke za prehojena pota — bronaste, srebrne in zlate. Predsednik društva pa je podelil 28 priznanj dolgoletnim planinskim mladinskim delavcem. Priznanja so v obliki barvne grafike Mrzlica ak. slikarja Franca Kopitarja. Bil je lep planinski večer, ki ga je posebej še popestril otroški pevski zbor PE Alojza Hohkrauta pod vodstvom Ide Virt s planinskimi pesmimi.

Mladinski odsek Planinskega društva Trbovlje je 27. nov. 1986 proslavil svoj 50-letni obstoj. Proslavo so pripravili v večnamenskem prostoru Osnovne šole Josipa Broza Tita PE Revirskih borcev v Trbovljah. (Foto: M. Cerinšek)

Poster Patagonija — izšel

Pred kratkim je izšel nov barvni poster — plakat, ki ga je pripravila tričlanska jugoslovanska alpinistična ekspedicija Patagonija 1985/86. Velikost je 100 x 70 cm, tiskan obojestransko. Pripravili so ga udeleženci izredno uspešne tričlanske odprave Bogdan Biščak in Rado Fabjan iz PD AO Postojna ter Matevž Lenarčič iz PD AO Trbovlje. Na posterju je več posnetkov izredno lepih, vendar težko dostopnih gora Fitz Roy 3441 m z novo prvenstveno smerjo v južni steni, ki so jo poimenovali po ponesrečenem alpinistu Borisu Simončiču ter Cerro Torre 3128 m s preplezano Maestrijevo smerjo. Poster je izšel v nakladi 1500 izvodov, natisnila ga je tiskarna ČGP Delo po posnetkih Matevža Lenarčiča. Poster je možno kupiti v knjigarni ali pa pri PD Trbovlje.

(tl)

Temeljita obnova glavne ceste v Trbovljah se je zelo zavlekla. Del ceste so asfaltirali sredi novembra, na drugi polovici ceste pa dela izvajajo še naprej. (Foto: B. Klančar)

Žreb je odločil

Uredništvo našega glasila je prejelo do vključno 20. decembra 1986 za nagradno križanko ob 29. novembru — dnevu republike, objavljeno v številki 11/86, skupno dvajset rešitev.

Reševalcem, ki so pravilno rešili križanko, podeljuje uredništvo tri knjižne nagrade, ki jih prejmejo:

1. nagrado: Marija Vukovič, Opekarna 31/a, 61420 Trbovlje
2. nagrado: Ivanka Simončič, Cesta zmage 15, 61410 Zagorje
3. nagrado: Tomaž Simončič, Keršičev hrib 22, 61420 Trbovlje

Vsem trem nagrajencem čestitamo. Knjižne nagrade bomo poslali po pošti.

Rešitev nagradne križanke v glasilu Srečno ob 29. novembru

Navpično:

OSEBEK, SRP, RAST, EMA, HRVATSKA, SMER, INTEGRALI. BOSNA IN HERCEGOVINA, RIS, IL, ANTARKTIKA, EKONOMAT, JUG, TAMAR, TIMOR, RAMON, ATARI, IME, ANEKS, ORSK, VLAK, KAPITALIZEM, SPAK, TORR, JE, EPIKA, ČRNA GORA, SAVANA, OG, EI, OVITEK, NAVOR, SRAM, KAJ, ALKO, RAKUN, ELASTIKA, SMALTA, CIANKALIJ, CITRONA, LASER, PAD, VRANEC, BEN, DP, DOKTRINA, AIDA, RIDA, RASTER, IVER, OL, KORK, NARVAL, LOME,

NEDONOŠENČEK, RS, ILIADA, IM, ANONIMNOST, LOT, KOLESAR, OJE, INA, JL, KSENOFOBIA, SENAT, NJIVA, AITKEN, ALAMO, ANT, LA, BAJTAR, TEOREM, IZID, DELEGAT, AKRA, IZLETNICA, ELEMENT, AED, KAOS, GEN, REVIR

Vodoravno:

DINA, NB, SLOVENIJA, MAKEDONIJA, ASTRONAVTICA, OH, KLER, NI, AARE, SRBIJA, SČ, ATRI, OM, RAD, EVOLUTA, PREJA, NOŠNJA, BAS, GALVANI, PALEOLITIK, ETNA, ROLKA, AČA, NS, TEZA, KSANTIPA, GOLIDA, ČT, KOLO, KITA, AKTOVKA

IKE, KERES, ANAMIT, ORION, DOK, SNET, HRAM, KRAT, KVAR, LE, MN, SEKRETAR, ERAR, KRONA, IG, SMRT, AP, SKALAR, STOLICE, RECITACIJA, KININ, FAZAN, PREKINITEV, UJEDA, KOMI, GAMETA, ANN, CAR, OBOD, RIO, OK, LENA, VILI, ANVERS, IPAVEC, ALEJA, STIK, AZI, OLIB, LISANDER, TENOR, DEKORATER, AA, TELE, GANA, UMAG, SRNA, DRS, LEV, ER, OMOT, STO, SLA, ELEMI, MARMOR, RIN, TO, ONAGER, ALIANSKA, AKADEMIJA, AN, IST, KT, MA, PREMET, TT

Rešitev noveletne nagradne križanke

Med reševalce s pravilnimi rešitvami noveletne nagradne križanke, objavljene v tej izdaji glasila Srečno, bomo razdelili tri knjižne nagrade. Izrezek iz časopisa z rešitvami pošljite na naslov: SOZD REK Edvarda Kardelja, Uredniški odbor glasila Srečno, 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilne rešitve, ki bodo prispele v uredništvo do 16. januarja 1987.

Krvodajalska akcija

V času od 7. do 28. novembra 1986 so v Splošni bolnišnici Trbovlje darovali kri naslednji naši sodelavci:

Dne 7. novembra 1986

Tozdi s področja Trbovelj:

Slavko Kastelic, Milan Černivec, Anton Strnmljan

Tozdi s področja Hrastnika:

Janko Kodrun

Tozdi s področja Zagorja:

Jože Kotar, Musto Heveševič

Dne 14. novembra 1986

Tozdi s področja Trbovelj:

Anželko Volčanšek, Štefan Gubič, Ivan Ponikvar, Slavko Matanovič, Branko Arh, Rašid Sulejmanovič, Marko Šimčič, Zdenko Humar, Nedeljko Matič, Jezdimir Krnjič, Marjan Sladič, Stjepan Breščakovič, Mehmed Nuhanovič, Stanko Fujs, Drago Mudrinič, Jože Bastič, Srečko Lesar, Stanko Mladenovič, Rasim Šabanovič

Tozdi s področja Hrastnika:

Zoran Popovič, Peter Prosenc, Edhem Selimovič, Matej Milkolič, Ivan Detič, Anton Požlep, Avdulah Mustafič

Tozdi s področja Zagorja:

Janez Guna, Franc Brlogar, Lovro Turk, Husein Zahirovič, Robert Erjavec

Dne 21. novembra 1986

Tozdi s področja Trbovelj:

Asim Keranovič, Maksimiljan Kozelj, Rade Mastikosa, Obrad Mudrinič, Ervin Belina, Pavle Jamšek, Franc Cestnik, Izet Heveševič, Boris Jerman, Stanko Volaj, Vlado Mlajč, Alojz Bregar, Radoš Rajbar, Anton Kobal, Zoran Bravec, Andrej Bočko, Martin Žučko, Marjan Sladič

Tozdi s področja Zagorja:

Janez Ramovš, Anton Mladenovič.

Dne 28. novembra 1986

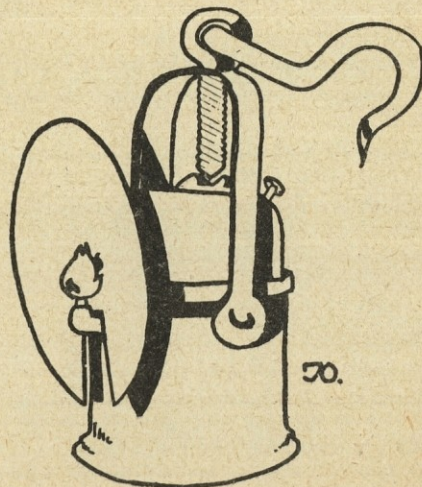
Tozdi s področja Trbovelj:

Srečko Obrovnik, Janko Cestnik, Niko Božič, Tomo Petrovič, Drago Motoh, Andrej Tahirovič, Mehmed Okič, Vinko Polšak, Tripun Lakič, Franc Kosi, Jože Medved, Miran Jurše, Vladimir Kos, Niko Šmergut, Iztok Šmid, Jože Lesičar, Ivan Bočko, Štefan Kreže.

Tozdi s področja Zagorja:

Franc Medvešek, Janez Petek, Martin Sotensek, Franc Bokal, Jure Leskovšek, Marjan Lavrač, Ivan Kaliope, Janez Mahkovič, Zoran Kofol, Ladislav Ocepek, Ivan Pustotnik, Ivan Grobin, Andrej Strmljan, Iztok Urankar, Miro Šifrer, Dušan Hribar, Jože Vrankar, Ivan Novak, Branko Renčof, Samo Krlhlikar, Dušan Narberger, Karel Šulc, Dušan Kralj, Matevž Zupan, Dušan Šifrer, Bojan Kovač, Bojan Bergant, Samo Kajtna, Ćemil Mešič, Zijad Čajič, Jasmin Zahirovič, Redžo Đamastagič, Štefan Vanček, Slavoj Biruša, Dušan Špitalar, Jože Šeško, Ciril Grabnar, Dušan Arh, Anton Papinuti, Martin Strnišnik, Milan Urbanija, Branko Brlogar, Miran Pestotnik, Matjaž Žibert, Franc Ocepek, Adolf Alešnik, Mirsad Kadririč, Borut Zmajšek, Alija Heveševič, Vasjo Rems.

Tovariši, darovalci krvi, hvala vam!

Kadrovske vesti

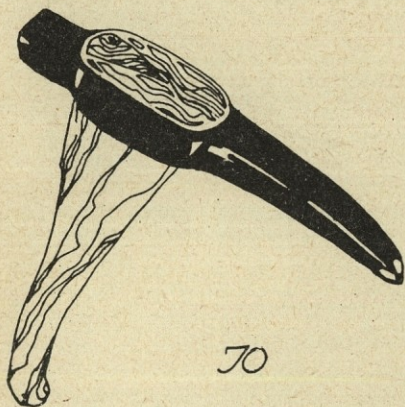
od 1.11. do 30.11.1986

PRIŠLI:

DO RRRS

TOZD RRP Hrastnik

Janez Trbovc - rud. tehnik - priprav.,
Pejo Lovrič - učnik, Andželko Kelek -
jam. kovinar, Janez Pavlič - kop. pomoč-
nik, Ivan Pranjič - učnik, Branko Cekovič
- učnik, Vidko Učakar - jam. kovinar,
Ratko Micin - kop. pomočnik, Jože Ma-
tek II - lampist, Karel Guček - učnik,
Ivica Oršulič - kop. pom., Vinko Zupan -
učnik, Perica Pavošev - pom. del. v topl.,
Franc Škof - figurant I.

TOZD RRP Trbovlje

Vesel Šalja - sklad. delav., Peter To-
maš - kopališčnik, Dušan Centrih - vozač,
Jože Ivšek - kopač, Mitja Traunšek - elek-
trikar, Rajko Bojič - stroj. oprav. zunaj

TOZD RRP Zagorje

Refik Selimović - del. na sep., Jako
Jezerčević - kopač, Mehmed Mujčić -
kopač

TOZD RŠC Trbovlje

Senahid Rogatič - kopač, Mato Petro-
vič - kopač

TOZD Separacija Trbovlje

Irfan Čolič - strež. transp. mehan.,
Mijo Horvat - premikač na JŽ, Božo Jev-
ševar - strež. transp. mehan., Husejn Do-
rič - strež. transp. mehan.

DO RGD

TOZD RIG

Andželko Volčanšek - kopač, Danijel
Lukančič - ključavničar, Nihad Muni-
novič - vozač, Milorad Gojič - vozač,
Franc Otavnik - vozač, Ivan Hribar - vo-
zač, Sulejman Delić - vozač, Simon Emi-

novič - kopač, Hajrudin Arifović - vozač,
Zijad Palavrič - dipl. rud. ing., Refad Ku-
dič - kopač, Roman Poglavec - kopač,
Ismet Džanič - kopač, Zekerija Begović -
kopač, Nail Bešić - kopač, Adil Alič -
kop. pomočnik, Hasib Đogič - vozač

DS SS SOZD

Franc Vozel - vodja DS SS SOZD REK

ODŠLI:

DO RRRS

TOZD RRP Hrastnik

Anton Kunst - učnik - spor. prek.,
Muhamed Mašić - učnik - samov. prek.,
Silvester Krajnc - pom. del. v toplarni -
spor. prek., Marko Ključevšek - učnik -
v času posk. dobe s str. DO

TOZD RRP Trbovlje

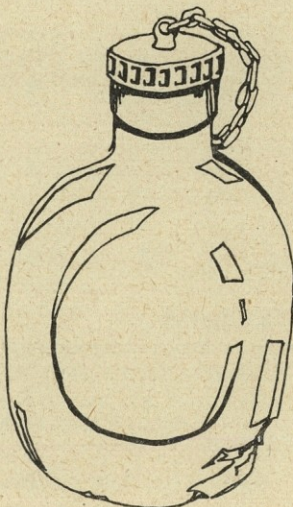
Vesel Šalja - kop. pom. - prem. v DE
SP, Peter Tomaš - vozač - prem. v DE SP,
Antonio Buovski - vozač - spor. prek.,
Marija Paskvale - čistilka - spor. prek.,
Martin Paskvale - oskrbnik poč. doma -
spor. prek., Mijo Horvat - vozač - spor.
prek., Drago Čemerika - vozač - spor.
prek., Branka Golob - čistilka - spor.
prek., Bojan Cajlinger - vozač - discip.
odp., Alojz Podmenik - vozač - discip.
odp.

TOZD RRP Zagorje

Joško Šviga - učnik - discip. odp.,
Leopold Umek - učnik - discip. odp.,
Stanislav Kodra - učnik - discip. odp., Mi-
haela Zatler - kopališčnik - spor. prek.,
Srečko Guzaj - učnik - umrl, Miralem
Avdič - kopač - samov. prek.

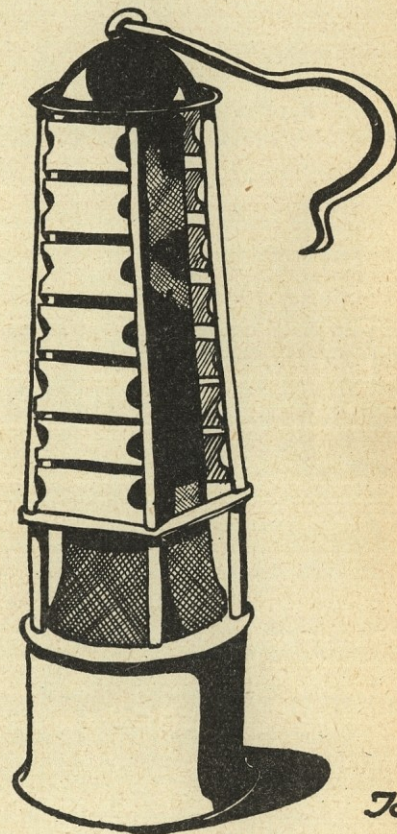
TOZD RŠC Trbovlje

Jozo Topič - kopač - spor. prek.,
Bojan Gošte - izv. statist. opr. in evid. os-
nov. sred. - spor. prek., Ivica Oršulič -
kop. pomočnik - prem. na RRPH

TOZD Separacija Trbovlje

Latif Čufurovič - del. na sep. - dis-
cip. odp., Vladimir Godicelj - del. na sep.
- discip. odp., Bojan Suša - del. na sep. -
discip. odp., Bogdan Zagorišek - del. na
sep. - spor. prek., Pavel Kajič - del. na
sep. - upokojenec

DO RGD

TOZD RIG

Zijad Ibrakič - rud. nadzor - discip.
odp., Ismet Babajič - kopač - samov.
prek., Senahid Rogatič - kopač - spor.
prek., Branko Majdič - vozač - spor.
prek., Omer Smajlovič - vozač - umrl,
Drago Javornik - vozač - discip. odp.,
Halid Joldič - vozač - discip. odp., Vehid
Kadirič - kop. pomočnik - discip. odp.,
Muhamed Ibeljič - vozač - discip. odp.,
Hasib Đogič - vozač - samov. prek.

TOZD IMD

Ivan Borštnar - delavec - inval. upok.

DS SS SOZD

Martin Lenarčič - vodja DS SS SOZD
REK - upokojen.

Sonja Božič

Humor in anekdote

— Že dvajset let sem poročen, pa z ženo nisem imel niti najmanjšega prepira.
— Torej ste dobili idealno ženo! — Nasprotno, ona je dobila idealnega moža!

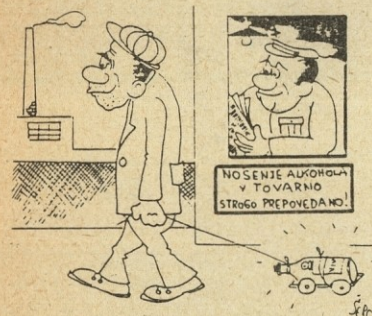

— Saj bi se tudi jaz malo bolj zanimala za šport, a kaj, ko ne prenesem toliko pival!

— Očka, ali bi mi lahko nočjo posodil avto? Mislim, da sem že dovolj star, pravi sin.
— Ti morda že, vendar moj avto še ne, odvrne oče.

Profesor kemije pride domov. Žena ga sprejme vsa žareča od sreče: — Najin otrok je danes izrekel svojo prvo besedo.
— Res? Kaj pa je rekel? — Meptolmeuci-ciaminaatrouklori!

— Žal vam moram prepovedati vsak duševni napor.
— Ali tudi televizije ne smem več gledati?

— Očka, zakaj pa petelin kikirika tako zgodaj?
— Ker potem ko se kokoši zbudijo, ne pride več do besede.

— Kako pa kaj vaš soprog?
— Saj vendar nisem poročena!
— A tako, tako, torej je vaš soprog še samec.

Franček, ki je moral vedno ponositi obleke za bratom je vprašal:
— Mami in če bova oba velika in če bo Marček imel ženo in je ne bo več maral ali jo bom moral potem jaz vzeti?

Dekle s punkovsko pričesko nakupuje v blagovnici. Ko plača, reče prodajalcu:
— Ali lahko prinesem te reči zamenjat, če bodo mojim staršem všeč?

Milan Kovač

Mišja družina beži pred mačko. Naenkrat se mišji oče obrne in zalaja nad mačko. Mačka vsa prestrašena zbeži — Ali ste videli, kako dobro je, če znaš tuje jezike, reče ponosno mišji oče.

Mlad moški hodi za lepim dekletom, ki se sprehaja po živalskem vrtu. Slednjič se opogumi in jo nagovori: — Gospodična, gotovo ste me že prej opazili tam pri kletki za opice. — Seveda, se nasmehe dekle, toda povejte mi, kako ste prišli iz kletke?

Glasilo Srečno izdaja sozd Rudarski elektroenergetski kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Albin Hauptman.

Glasilo ureja uredniški odbor: Franci Žgalin (predsednik), Jože Kirič, Slavi Guna, Boris Jesenšek, Alojz Pavlič, Vladimir Breznik, Stanko Drnovšek, Dragica Bregant, Janko Savšek (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik).

Naklada 3.400 izvodov.

Tisk KTL — tozd TIKa Trbovlje. Za člane kolektiva sozd REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen. Rokopisov, fotografij, skic risb itd. ne vračamo.

Po mnenju republiškega sekretariata za informacije, št. 421-1/74 z dne 9.1.1984, spada glasilo Srečno med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljnega davka od prometa proizvodov.

A complex crossword puzzle grid with various words and numbers. The grid is filled with text in Slovenian, including names, titles, and words. There are several large blacked-out areas, likely representing redactions or specific puzzle elements. The grid is surrounded by a border containing the year 1987 and other text.